

Van: 5.1.2.e 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: vrijdag 28 februari 2020 10:50
Aan: 'NCPOECD'; 5.1.2.e'; 5.1.2.e @rathenau.nl;
5.1.2.e @globalaccountability.com; 5.1.2.e @minszw.nl; 5.1.2.e
5.1.2.e @minienw.nl); 5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e'; 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
JCW; 5.1.2.e
Onderwerp: Brief VNO/MKB over IMVO en NCP
Bijlagen: Brief Cie BHOS inzake IMVO - 28 februari 2020.pdf

Beste NCP-leden, adviserende leden en NCP+ leden,

Volgende week dinsdag is er een AO in de Tweede Kamer over IMVO.

Vanuit VNO-NCW en MKB-Nederland hebben we bijgaande brief aan de Kamer gestuurd voor dit AO. Omdat we ook in gaan op de NCP-evaluatie, stuur ik jullie ter informatie deze brief.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

VNO-NCW - MKB-Nederland
Confederation of Netherlands' Industry and Employers VNO-NCW
Royal Dutch Association of Small and Mediumsized Enterprises MKB Nederland

email: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl
tel.: +31 (0)70 - 5.1.2.e
mobiel: +31 (0)6 5.1.2.e
website: www.vno-ncw.nl - www.mkb.nl

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag
Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Twitter: [@vnoncw](https://twitter.com/vnoncw) - [@mkbnl](https://twitter.com/mkbnl) - linkedIn: [VNO-NCW](https://www.linkedin.com/company/vno-ncw) - [MKB](https://www.linkedin.com/company/mkb-nederland)

www.nl-nextlevel.nl

 NL next level

Aan de leden van de Algemene Commissie voor
Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
van de Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Briefnummer
20/10.067/MV

Onderwerp
IMVO

Den Haag
27 februari 2020

Telefoonnummer
070-5.1.2.e
E-mail
5.1.2.e@vnoncw-mkb.nl

Geachte dames en heren,

Op 3 maart aanstaande vergadert u over diverse actualiteiten betreffende Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO).

Internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO) raakt aan de ‘license to operate’ van bedrijven. Dit maakt dat bedrijven een intrinsieke motivatie voelen om duurzame en sociale stappen te zetten en daar een business opportunity in zien. De Sustainable Development Goals (SDGs) van de Verenigde Naties hebben dit effect versterkt.

Het Nederlandse bedrijfsleven behoort tot de koplopers wat betreft IMVO¹. Met de vrijwillige IMVO-convenanten is het Nederlandse bedrijfsleven uniek; er is wereldwijd interesse in deze aanpak. Een multistakeholderaanpak is nodig, omdat een individueel bedrijf alleen niet in staat is om de IMVO problemen in de keten aan te pakken. Bovendien biedt de convenanten aanpak ruimte voor maatwerk en wederzijds commitment vanuit ondernemingen, maatschappelijk middenveld en overheid.

Op uw agenda staat de IOB evaluatie betreffende het IMVO beleid, waarbij voornamelijk gekeken wordt naar de IMVO convenanten aanpak. Met het oog op het debat in uw Commissie, vragen wij uw aandacht voor twee zaken.

Ten eerste willen wij u er op wijzen dat er momenteel een uitgebreide evaluatie van het IMVO beleid plaatsvindt, die moet leiden tot een herziening van het IMVO beleid.

¹ Zo heeft het Nederlandse bedrijfsleven aan de wieg gestaan van de twee internationale hoekstenen van IMVO beleid, de UN Guiding Principles voor Mensenrechten en Bedrijfsleven en de herziene OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen.

In het kader van het project ‘IMVO maatregelen in perspectief’ heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken opdracht gegeven voor zes externe deelonderzoeken. Vertegenwoordigers vanuit het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld worden betrokken om hun ervaringen met het huidige IMVO beleid uit te wisselen. De IOB evaluatie maakt onderdeel uit van dit uitgebreide beleidscomplex. We wijzen er op, dat de IOB-evaluatie wel verouderd is wat betreft de evaluatie van de IMVO-convenanten. De looptijd is tot 2018, waardoor bijvoorbeeld het verzekeraarsconvenant (circa 95-99% van de sector) en het pensioenconvenant (circa 90% van de sector) niet is meegenomen. Om een integrale afweging te kunnen maken, is het mede daarom naar onze mening van groot belang om de onderzoeken af te wachten alvorens een politiek debat over het toekomstige beleid te gaan voeren.

Ten tweede willen wij een belangrijke kanttekening plaatsen bij dit beleidsproces. Het blikveld van deze onderzoeken en dit beleidsproces richt zich op voorstellen voor een Nederlands IMVO beleid. IMVO is echter typisch een beleidsonderwerp dat een ruimere blik behoeft, aangezien het vereisten voor maatschappelijk verantwoord ondernemen bij het internationaal zaken doen en in de internationale waardeketen betreffen. Nederlandse bedrijven wensen hierbij een meer internationaal gelijk speelveld, met gelijke vereisten ten aanzien van gepaste zorgvuldigheid voor het internationaal opererende bedrijfsleven. Op dit moment zien we echter dat elk land een eigen aanpak ontwikkelt, met het gevolg dat het bedrijfsleven in diverse landen met andere typen en potentieel tegenstrijdige IMVO wetgeving te maken krijgt ofwel geconfronteerd wordt met concurrentie uit landen waar een lagere IMVO norm wordt gehanteerd. Zeer recentelijk publiceerde de Europese Commissie een studie naar ‘due diligence requirements through the supply chain’. Deze studie maakte duidelijk dat slechts een op de drie bedrijven in de EU due diligence op mensenrechten en milieu impact toe passen. Dit is onvoldoende, is ook de mening van VNO-NCW en MKB-Nederland. Wij onderschrijven de conclusie uit het onderzoek – net als 70% van de in de studie bevraagde bedrijven – dat een generieke due diligence verplichting voor mensenrechten en milieu impact op EU-niveau voordelen biedt voor het bedrijfsleven – zoals een gelijk speelveld en de mogelijkheid om via een grotere ‘leverage’ meer impact te hebben in de waardenketen – en zijn blij dat de Europese Commissie initiatieven daartoe gaat ontwikkelen. De minister verdient een compliment met haar aanzet daartoe afgelopen najaar met de discussiepaper in de RBZ over Responsible Business Conduct binnen de EU waarin het kabinet op roept tot de ontwikkeling van een ‘EU harmonized framework on responsible business conduct’. Vanuit VNO-NCW en MKB-Nederland staan we positief tegenover deze Europese ontwikkeling en achten wij het belangrijk in het Nederlands beleidstraject ‘IMVO maatregelen in perspectief’ ook dit Europese perspectief te betrekken. Nederland heeft op basis van de convenanten aanpak belangrijke kennis over de implementatie van de OESO Richtlijnen die aansluit op zowel praktijk van ondernemingen als vermogen van het maatschappelijk middenveld. Met deze kennis en ervaring zou Nederland een leidende rol moeten vervullen in het Europese debat.

Tot slot, twee korte aandachtspunten betreffende de andere agendaonderwerpen.

- Tevens spreekt u over de evaluatie van het Nationaal Contact Punt voor de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen. Wij zijn blij dat de minister meer capaciteit ter beschikking heeft gesteld voor het belangrijke werk dat het NCP verricht. Een aandachtspunt blijft wel, wat ook de IOB constateert, de helpdesk-functie van (het secretariaat van) het NCP. Naar onze mening is het ook zaak om op Europees niveau te bewerkstelligen dat er in elke EU-lidstaat een state-of-the-art Nationaal Contactpunt bestaat volgens de OESO Richtlijnen. Momenteel is dat niet het geval. In sommige landen is er in het geheel geen NCP, in andere gevallen kan het functioneren van het NCP verbeterd worden. Nederland kan zich er in de EU sterk voor maken dat tijdens deze Commissieperiode in de EU een volledig netwerk van goed functionerende NCPs wordt gerealiseerd, ook in de EU landen die geen lid zijn van de OESO maar die zich wel zouden kunnen committeren aan de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen.
- Tot slot staat er een verslag van recente economische missies op de agenda. Sinds kort worden zowel mkb-ondernemers als grote bedrijven aan een IMVO toets onderworpen alvorens zij mogen deelnemen aan een economische missie. Wij vernemen van ondernemers dat er veel tijd gestoken moet worden in dit administratieve proces, waarbij er weinig oog is voor de IMVO impact die de deelnemer heeft. Tegelijkertijd zien we dat er weinig aandacht door de overheid wordt besteed aan het voorlichten van ondernemers over IMVO risico's en mogelijkheden om deze te beperken in landen waar sprake is hoge IMVO risico's. Wij zouden graag een meer maatgerichte aanpak zien met oog voor de daadwerkelijke IMVO risico's en mogelijke impact vanuit het bedrijfsleven hierop. Vanuit VNO-NCW en MKB-Nederland leveren wij hier graag een bijdrage aan.

Wij hopen dat u bovenstaande overwegingen kunt betrekken bij uw debat. Uiteraard zijn wij graag bereid een en ander mondeling toe te lichten (5.1.2.e [redacted], 5.1.2.e@vnoncw-mkb.nl; 070-5.1.2.e [redacted]).

Hoogachtend,

5.1.2.e

5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted]

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @fnv.nl>
Verzonden: vrijdag 28 februari 2020 10:56
Aan: 5.1.2.e ; 'NCPOECD'; 5.1.2.e ; 5.1.2.e .info;
5.1.2.e @rathenau.nl; 5.1.2.e @globalaccountability.com;
5.1.2.e @minszw.nl; 5.1.2.e (5.1.2.e @minienw.nl);
5.1.2.e ; 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Brief VNO/MKB over IMVO en NCP
Bijlagen: IMVO FNV-inbreng AO 13 februari 2020 inzake IMVO 20-1-2020.pdf

Beste NCP-betrokkenen,

In reactie op het initiatief van 5.1.2.e lijkt het passend om ook even de brief rond te zenden die de FNV uit deed gaan (toen de planning nog 13.02 was).

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: vrijdag 28 februari 2020 10:50
Aan: 'NCPOECD' <5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e @fnv.nl>; 5.1.2.e ;
5.1.2.e @rathenau.nl; 5.1.2.e @globalaccountability.com; 5.1.2.e @minszw.nl; 5.1.2.e
5.1.2.e @minienw.nl) <5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl;
5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e @somo.nl>; 5.1.2.e
<5.1.2.e @fnv.nl>; 5.1.2.e @ser.nl>
CC: 5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>;
5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e
<5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
Onderwerp: Brief VNO/MKB over IMVO en NCP

Beste NCP-leden, adviserende leden en NCP+ leden,

Volgende week dinsdag is er een AO in de Tweede Kamer over IMVO.

Vanuit VNO-NCW en MKB-Nederland hebben we bijgaande brief aan de Kamer gestuurd voor dit AO. Omdat we ook in gaan op de NCP-evaluatie, stuur ik jullie ter informatie deze brief.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

VNO-NCW - MKB-Nederland

Confederation of Netherlands' Industry and Employers VNO-NCW

Royal Dutch Association of Small and Mediumsized Enterprises MKB Nederland

email: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl

tel.: +31 (0)70 - 5.1.2.e

mobiel: +31 (0)6 5.1.2.e

website: www.vno-ncw.nl - www.mkb.nl

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag

Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Twitter: [@vnoncw](https://twitter.com/vnoncw) - [@mkbnl](https://twitter.com/mkbnl) - linkedIn: [VNO-NCW](https://www.linkedin.com/company/vno-ncw) - [MKB](https://www.linkedin.com/company/mkb-nederland)

www.nl-nextlevel.nl

NL next level

Aan de voorzitter en leden van de Vaste Commissie voor Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20061
2500 EB DEN HAAG

Per e-mail

Cc.: Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, mevrouw S. Kaag

Datum

20 januari 2020

Ons Kenmerk

20-002/TE/LvW/dt

Betreft / Onderwerp

FNV-inbreng t.b.v. Algemeen Overleg inzake IMVO
d.d. 13 februari 2020

Doorkiesnummer

06 - 5.1.2.e

E-mail contactpersoon

5.1.2.e @fnv.nl

Bijlage(n)

-

Geachte woordvoerders van de commissie BHOS,

Op 13 februari aanstaande voert u een Algemeen Overleg over een aantal IMVO-gerelateerde agendaonderwerpen. De FNV geeft u graag een aantal zaken mee om te betrekken bij uw voorbereiding.

De IOB-evaluatie van het IMVO-beleid is een goede, uitgebreide evaluatie. De FNV onderschrijft de aanbevelingen die de IOB naar aanleiding ervan doet. Daarnaast pleit de FNV in algemene zin voor het (mede) centraal stellen van vrijheid van vakvereniging en van collectieve onderhandeling in de evaluatie van IMVO-beleid en convenanten, en in het opstellen van herziene BHOS-beleidsdoelen. Over de voorgenomen UN Binding Treaty for Business and Human Rights wil de FNV ook graag iets opmerken.

Kort samengevat brengt de FNV graag het volgende onder uw aandacht:

- De IOB-aanbevelingen zijn allen relevant.

De FNV ziet vooral graag een betere stroomlijning van het IMVO-kader bij richtlijnen en voorwaarden gehanteerd door RVO, Atradius en de FMO. Een overheid die de sociale (arbeids)normen als gunningscriterium stelt, draagt bovendien eveneens in belangrijke mate bij aan die stroomlijning.

Blijven investeren in IMVO-multistakeholder tafels is essentieel, zeker ook bij nadere ontwikkeling van (meer bindende) regelgeving.

Ambassades kunnen actiever en beter onderlegd de IMVO-criteria uitdragen en van ondersteunende middelen voorzien.

Het aanwijzen van een interdepartementaal coördinerend bewindspersoon is noodzakelijk en gewenst om op de bovengenoemde punten voldoende voortgang te boeken. De FNV vindt de

materie van voldoende importantie om u te verzoeken om in dit verband **een motietekst** te formuleren. De FNV is gaarne bereid om over inhoud en formulering mee te denken.

- De twee fundamentele arbeidsrechten vrijheid van vakvereniging en van collectieve onderhandeling krijgen in algemene zin onvoldoende aandacht in/bij het IMVO-beleid en in de convenanten. De SER concludeert dat inmiddels ook. De FNV zou graag zien dat **de Tweede Kamer de Minister expliciet, per motie verzoekt** om deze twee voorwaardenscheppende rechten in evaluaties en herzien beleid (mede) centraal te gaan zetten.
- De FNV heeft zorg over de kwaliteit van het KIT onderzoeksbureau waar het gaat om de vraag of en hoe arbeidsrechten in de evaluatie van de IMVO-Convenanten aan de orde zijn en komen. In het 1^e onderzoeksvorstel was de benodigde expertise onvoldoende geborgd. Dat gaf het KIT in een mondeling overleg zelf ook toe. Een positief vervolg is daarmee echter niet gegarandeerd. Een **vraag aan de Minister** is bij dit agendapunt op zijn plaats.
- Het initiatief om tot een UN Binding Treaty for Business and Human Rights te komen, is een goed initiatief. Van belang is dat de Nederlandse regering hier actief en constructief aan blijft deelnemen. Een verplichting tot het goed uitvoeren van Due Diligence moet dan uitgangspunt zijn. Ook in dit verband is het bovendien zaak om de fundamentele arbeidsrechten onder de aandacht te brengen en te houden.

In de tekst hieronder werkt de FNV één en ander nader uit.

In de tijd dat de IOB aan deze evaluatie werkte, bereidde de SER een (inmiddels uitgebracht) advies voor over de samenhang tussen IMVO en de UN Social Development Goals (SDG's). Zie hiervoor <https://www.ser.nl/nl/actueel/Nieuws/imvo-sdg-tweede-kamer>. De FNV is trots op dat advies. Het stelt dat overheden en bedrijven, die willen bijdragen aan de SDG's, er wijs aan doen om IMVO daarbij als eerste uitgangspunt te nemen.

Het SER-advies stelt ook dat in het IMVO-beleid twee fundamentele arbeidsrechten generiek genomen buiten beeld blijven: het recht op vrijheid van vakvereniging en van collectieve onderhandeling. Het IMVO- (OESO Richtlijnen, UNGP's) en het SDG-beleid erkennen de fundamentele arbeidsnormen en het recht op een leefbaar loon. Maar in de uitwerking van het beleid zijn het recht op vakvereniging en collectieve onderhandeling een ondergeschoven kindje. In nationaal en in internationaal verband is er nog geen enkele reden om te juichen of optimistisch te zijn over het bestaan(srecht) van vakbonden. U vindt een actueel overzicht van de stand van zaken hier <https://survey.ituc-csi.org/ITUC-Global-Rights-Index.html?lang=es>

In veel due diligence processen wordt gebruik gemaakt van certificering en (externe) controle of auditing en klachtenmechanismen. Veel gebruik maken van een klachtenmechanisme is een gevolg van een gebrek aan effectieve communicatiemiddelen en -kanalen om problemen op te lossen. Naar buitengebrachte klachten hebben vaak eenzelfde grondoorzaak: een gebrek aan een goede sociale dialoog, aan sociaal overleg en constructieve onderhandeling tussen werkgevers en werknemers.

Het recht op vakvereniging en collectieve onderhandeling worden door de ILO ook wel gedefinieerd als de *enabling rights*, ofwel: voorwaardenscheppende rechten. Want zou het mogelijk zijn om een leefbaar loon te betalen, zonder dat met de werkenden is besproken en afgesproken wat de hoogte daarvan moet zijn? Zou kinderarbeid kunnen worden uitgebannen als de werkende ouders niet voor hun eigen rechten kunnen opkomen, zodat kinderarbeid voor het gezinsinkomen overbodig wordt? Zouden dwangarbeid en excessieve werkweken teruggedrongen kunnen worden zonder de inzet van de mensen die het werk verzetten? Dit zijn retorische vragen.

Om het één mogelijk te maken, is de sociale dialoog met de ander onmisbaar: de dialoog met democratisch gekozen en onafhankelijke vakbonden.

De FNV dringt er op aan dat de Tweede Kamer de Minister expliciet verzoekt om bij het evalueren van de IMVO-Convenanten en bij het opnieuw inrichten van het IMVO-beleid deze twee enabling rights en het functioneren van een sociale dialoog (inclusief cao-onderhandelingen) centraal te stellen. Ze zijn relevant genoeg op zichzelf, maar zullen bovendien ook in belangrijke mate bijdragen aan het bereiken van andere doelen.

Het belang van een aantal IOB-aanbevelingen wil de FNV hieronder voorts nog benadrukken.

Van belang is het beter stroomlijnen en transparanter maken van het IMVO-kader voor overheden en het bedrijfsleven: dezelfde IMVO-criteria laten gelden voor richtlijnen en voorwaarden gehanteerd door het RVO, door Atradius en door de FMO. Stroomlijnen van het IMVO-kader gebeurt daarnaast ook door bij maatschappelijk verantwoord inkopen door overheden de sociale normen als gunningscriterium te laten gelden. De Minister kan hier samen met de collega van EZ de nodige voortgang op boeken. De FNV pleit voorts met het IOB voor het blijven investeren in IMVO-multistakeholder overlegtafels. De IMVO-Convenanten hebben deze tafels mogelijk gemaakt; de OESO-Richtlijnen (OESO RL) golden en gelden daarbij als belangrijk kader. Het bestaan ervan is redelijk uniek en geeft Nederland een voorsprong bij nader ontwikkelen en uitvoeren van strategisch IMVO-beleid. Ook bij een eventuele voorbereiding en ontwikkeling van Nederlandse of Europese regelgeving zal de bijdrage van stakeholders onontbeerlijk zijn: bij het stellen van prioriteiten, van doelen en bij het opstellen van de strategische uitwerking. De IMVO-Convenanten en een mogelijk internationale opschaling ervan mogen geen reden zijn voor het achterwege laten van meer bindende regelgeving. Zulke regelgeving leidt tot een gelijk speelveld en tot meer draagvlak en dat is goed. Convenantdeelnemers hebben bij het invoeren ervan een duidelijke voorsprong en dat heeft voor Nederland ook nog eens voordelen.

De FNV ondersteunt het IOB-pleidooi dat ambassades actief communiceren over IMVO-criteria. Naar de ervaring van de FNV is hier zeker nog verbetering te boeken; desgewenst kunnen wij dit met praktische voorbeelden illustreren. Ook het IOB-voorstel tot het nader ontwikkelen van een samenhangende beleidstheorie en beleidsmix op het gebied van belastingen en handel ondersteunt de FNV met nadruk. De Minister wil helaas geen toezegging wil doen waar het gaat om interdepartementale coördinatie van het IMVO-beleid. Wellicht kan de Tweede Kamer in dit verband op één lijn komen en een motietekst met een verzoek hiertoe formuleren. De FNV denkt graag mee.

In het kader van de voorgenomen UN Treaty for Business and Human Rights valt op dat de Minister in haar brief stelt open te staan voor een gesprek over meer bindende regelgeving, maar ook ter discussie stelt of verplichte Due Diligence wel doelmatig en/of wenselijk is. Waar andere landen wereldwijd zich op regelgeving bezinnen, is Due Diligence in de brede zin van het woord vaak uitgangspunt. Frankrijk heeft zijn wetgeving op basis hiervan geschreven. Zwitserland, Duitsland en Finland gaan dezelfde weg op. In EU-verband wordt het gesprek gevoerd over regelgeving in de brede zin van het woord. De UN Guiding Principles zijn geschreven om Due Diligence vorm te laten krijgen, de OESO RL hebben Due Diligence als belangrijk principe en instrument geïncorporeerd. Het antwoord van de Minister suggereert dat de UN Treaty wellicht ook zonder kan, of dat in plaats van een brede onderzoekplicht een smallere kan volstaan: alleen in verband met kinderarbeid, of dwangarbeid. De FNV acht dat niet goed denkbaar, mede om redenen die hierboven zijn genoemd. Overigens is een actieve rol van de

Nederlandse overheid in UN Treaty verband wel zeer wenselijk. Het proces is complex, het vraagt de nodige tijd en wordt gekenmerkt door een hoge mate van multistakeholder betrokkenheid. Nederland kan over het algemeen juist goed met multistakeholder processen uit de voeten. De FNV pleit ervoor de typische Nederlandse expertise effectief in te zetten bij deze nuttige exercitie en daarbij ook de eigen stakeholders te blijven betrekken.

Tot zover de inbreng van de FNV. Wij worden graag geraadpleegd indien u dat wenst. Wij hopen en gaan er graag vanuit dat u onze input bij uw overwegingen betreft.

Met vriendelijke groet.

5.1.2.e

Tuur Elzinga
Vicevoorzitter FNV

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 10 maart 2021 09:32
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: projectgroep IMVO VNO-NCW en MKB-Nederland

Hoi 5.1.2.e

Dank voor je mail. Lijkt me een goed idee als je onderstaande vragen meeneemt in je pp. Gaat dat nog lukken?

Mocht je verder nog vragen hebben, dan hoor ik dat graag.

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minbuza.nl>
Verzonden: dinsdag 9 maart 2021 17:13
Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>
CC: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>;
5.1.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: projectgroep IMVO VNO-NCW en MKB-Nederland

Dag 5.1.2.e

Dank voor je bericht. Goed om helder te hebben welke bijdrage jullie willen leveren aan het projectgroep overleg morgen van VNO. Misschien is het een idee dat ik jullie vragen verwerk in mijn ppt.

Dan kan ik jullie aan het einde van mijn verhaal het woord geven. Wat denken jullie daarvan?

Groet, 5.1.2.e

From: 5.1.2.e @minezk.nl>
Sent: dinsdag 9 maart 2021 16:54
To: 5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>
Cc: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>;
5.1.2.e @minezk.nl>
Subject: projectgroep IMVO VNO-NCW en MKB-Nederland
Importance: High

Ha 5.1.2.e en 5.1.2.e

Zoals daarnet besproken, staat EZK op de agenda van VNO, maar dit berust op een misverstand. Ik heb bij VNO aangegeven dat ze ons van de agenda zullen halen. IMVO implementatie in EZK instrumenten is nog niet rijp genoeg om te presenteren en voor de communicatie van het rijksbrede IMVO beleid staan jullie aan de lat.

In het kader van IMVO implementatie zijn we nu erg opzoek wat we nu precies aan bedrijven kunnen vragen: "wat doet een bedrijf precies als hij de OESO richtlijnen onderschrijft". In het kader daarvan zijn we geïnteresseerd:

- Voorbeelden van bedrijven hoe ze DD toepassen
- Welke belemmeringen/kosten bedrijven ervaren als ze IMVO toepassen

- Welke DD stappen zijn voor bedrijven, makkelijk en waar hebben ze moeite mee.
- Ook zijn we benieuwd in hoeverre bedrijven zelf vinden dat ze invloed hebben op hun keten.

Deze punten heb ik net met 5.1.2.e besproken. We concludeerden dat het prima is als EZK deze vragen morgen aan VNO stelt.

Deze vragen komen overigens ook terug in het regeldruk onderzoek, maar het kan geen kwaad om ze hier ook te stellen.

Ik zal aan VNO aangeven dat we a.d.h.v. jullie presentatie deze vragen aan VNO zullen voorleggen.

We houden contact.

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>

Verzonden: dinsdag 9 maart 2021 14:52

Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>

CC: 5.1.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: RE: projectgroep IMVO VNO-NCW en MKB-Nederland

Excuus, dat is dan een misverstand. Ik dacht dat jullie ook een aantal dingen wilden toetsen, bv over wat nu de belemmeringen zijn bij due diligence/ welke stappen lastig uitvoerbaar zijn en hoe er tegen contractuele afspraken aan gekeken wordt.

Hoeft wellicht niet een presentatie te zijn, maar meer het voeren van het gesprek met de leden hierover?

Ik hoor het graag. Anders is het denk ik het handigst als jullie aanhaken vanaf moment presentatie BZ en dan meeluisteren.

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minezk.nl>

Verzonden: dinsdag 9 maart 2021 14:38

Aan: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>

CC: 5.1.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: RE: projectgroep IMVO VNO-NCW en MKB-Nederland

Hoi 5.1.2.e,

Dank voor de uitnodiging om morgen deel te aan het overleg over IMVO. We luisteren graag mee. Ik zie dat wij op de agenda staan om een presentatie te geven, maar vermoed dat hier een misverstand is.

BZ gaat over het IMVO beleid (ik zie dat ze dat al eerder bij de vergadering toelichten) en de IMVO implementatie op de EZK instrumenten, is nog niet ver genoeg uitgewerkt om hier iets over te zeggen. Zou je ons punt van de agenda af kunnen halen?

Mocht je verder nog vragen hebben, dan horen we dat graag.

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>

Verzonden: vrijdag 5 maart 2021 14:31

Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: RE: projectgroep IMVO VNO-NCW en MKB-Nederland

Excuus, nu met bijlage.

Van: 5.1.2.e

Verzonden: vrijdag 5 maart 2021 14:28

Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: projectgroep IMVO VNO-NCW en MKB-Nederland

Beste 5.1.2.e beste 5.1.2.e

Hartelijk dank voor jullie bereidheid om aanstaande woensdag deel te nemen aan de vergadering van de projectgroep IMVO van VNO-NCW en MKB-Nederland.

De vergadering vindt plaats via microsoft teams. Zie link:

Microsoft Teams-vergadering

Neem deel via uw computer of mobiele app

[Klik hier om deel te nemen aan de vergadering](#)

Of deelnemen via telefoon (alleen audio)

5.1.2.e Netherlands, Amsterdam

Id voor telefonische vergadering: 5.1.2.e

[Een lokaal nummer zoeken](#) | [Pincode opnieuw instellen](#)

Tip: Moeite met aanmelden ? --> Plak de link in een In-Private/Incognito venster

[Meer informatie](#) | [Opties voor vergadering](#)

Ik heb jullie gepland om 10:40, zie agenda in de bijlage. Hopelijk schikt dit?

In de agenda heb ik ook relevante achtergrond documenten geplaatst. Mochten jullie nog aanvullende documenten hebben, dan hoor ik het graag, dan kan ik die nog delen.

Naast jullie zal namens de overheid ook 5.1.2.e vanuit Buitenlandse Zaken deelnemen aan een deel van de vergadering.

De volgende branches hebben zich op dit moment aangemeld:

FNLI

VBZ
NABU
VNP
NVB
MVO
FME
Votob
IN retail
Verbond van verzekeraars
MVG
CBL
VNCI
Royal Flora Holland (namens sierbloemen)
IRO
NOA

Ik verneem het graag als jullie nog vragen hebben!

Nogmaals veel dank,

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

VNO-NCW - MKB-Nederland

E-mail: 5.1.2.e [@vnoncw-mkb.nl](mailto:5.1.2.e@vnoncw-mkb.nl)

Telefoon: + (0)70 - 5.1.2.e

Mobiel: +31 (0)6 - 5.1.2.e

Website: www.vno-ncw.nl - www.mkb.nl

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag

Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Van: 5.1.2.e [@minezk.nl](mailto:5.1.2.e@minezk.nl)>

Verzonden: maandag 1 maart 2021 16:28

Aan: 5.1.2.e [@vnoncw-mkb.nl](mailto:5.1.2.e@vnoncw-mkb.nl)>

CC: 5.1.2.e [@vnoncw-mkb.nl](mailto:5.1.2.e@vnoncw-mkb.nl)>; 5.1.2.e [@minezk.nl](mailto:5.1.2.e@minezk.nl)>; 5.1.2.e

5.1.2.e [@minezk.nl](mailto:5.1.2.e@minezk.nl)>; 5.1.2.e [@minezk.nl](mailto:5.1.2.e@minezk.nl)>; 5.1.2.e

5.1.2.e [@minezk.nl](mailto:5.1.2.e@minezk.nl)>; 5.1.2.e [@minezk.nl](mailto:5.1.2.e@minezk.nl)>; 5.1.2.e

5.1.2.e [@minezk.nl](mailto:5.1.2.e@minezk.nl)>; 5.1.2.e [@rvo.nl](mailto:5.1.2.e@rvo.nl)>

Onderwerp: 10/3, VNO-NCW over IMVO

Beste 5.1.2.e

5.1.2.e en 5.1.2.e (zie cc) schuiven graag aan.

Groet 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e 5.1.2.e <5.1.2.e@vnoncw-mkb.nl>

Verzonden: maandag 1 maart 2021 14:45

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@vnoncw-mkb.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e <5.1.2.e@minezk.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@minezk.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e <5.1.2.e@minezk.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@minezk.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e <5.1.2.e@minezk.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@minezk.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e <5.1.2.e@minezk.nl>

Onderwerp: RE: Follow-up gesprek EZK - VNO-NCW over IMVO

Beste allemaal,

IN ons gesprek vorige week kwam ook aan de orde dat het nuttig zou zijn als 1-2 van jullie een keer zou deelnemen aan de projectgroep IMVO, om zo met de branches nader te bespreken welke knelpunten zij zien in due diligence processen en naleven OESO richtlijnen en om te toetsen wat voor contractuele opties werkbaar zouden zijn.

Wij hebben nu een vergadering (virtueel) staan op 10 maart van 10 uur tot half 12. Zouden jullie in de gelegenheid zijn om hier circa 20 minuten aan deel te nemen?

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@vnoncw-mkb.nl>

Verzonden: vrijdag 26 februari 2021 11:58

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@minezk.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e@minezk.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@minezk.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e@minezk.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@minezk.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e@minezk.nl>; 5.1.2.e ' <5.1.2.e@minezk.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@vnoncw-mkb.nl>

Onderwerp: Follow-up gesprek EZK - VNO-NCW over IMVO

Beste allen,

Dank voor het prettige gesprek van de week over IMVO. WE blijven graag met jullie over dit belangrijke thema verder in gesprek.

Zoals afgesproken, hierbij onze inbreng op de Europese consultatie over due diligence. Geeft onze lijn van denken goed weer.

Vriendelijke groet, ook namens 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

VNO-NCW - MKB-Nederland

Confederation of Netherlands' Industry and Employers VNO-NCW

Royal Dutch Association of Small and Mediumsized Enterprises MKB Nederland

email: 5.1.2.e [@vnoncw-mkb.nl](mailto:5.1.2.e@vnoncw-mkb.nl)

tel.: +31 (0)70 - 5.1.2.e

mobiel: +31 (0)6 5.1.2.e

website: www.vno-ncw.nl - www.mkb.nl

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag

Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Twitter: [@vnoncw](https://twitter.com/vnoncw) - [@mkbnl](https://twitter.com/mkbnl) - linkedIn: [VNO-NCW](https://www.linkedin.com/company/vno-ncw) - [MKB](https://www.linkedin.com/company/mkb-nederland)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch

verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Bijlage 1 Stakeholdersconsultatie bouwstenen voor wetgeving

Datum: Donderdag 8 april
Tijdstip: 10.00 – 11.30 uur (1,5 uur)
Platform: MS Teams:

5.1.2.e

Programma

9.55 uur	Inbellen deelnemers
10.00 uur	Welkom en voorstelronde
10.05 uur	Presentatie bouwstenen wetgeving (incl. vragen) door 5.1.2.e
10.20 uur	Toelichting op bouwstenen en break-outsessies
10.25 uur	Ronde 1: Eisen aan bedrijven
10.50 uur	Plenaire terugkoppeling
10.55 uur	<i>Korte break 5 min</i>
11.00 uur	Ronde 2: Toezicht en sancties
11.25 uur	Plenaire terugkoppeling
11.30 uur	Einde

Instructies en spelregels

Meerdere personen nemen deel aan de consultatie. Voor een goede werkvorm waarin iedere deelnemer actief kan participeren, geven wij graag nog een aantal instructies en spelregels mee.

- Voor de beste ervaring gebruikt u MS Teams op de PC of laptop. Op de telefoon kunt u de applicatie ook gebruiken, maar kunt u de presentatie moeilijker volgen.
- In MS Teams staat uw microfoon altijd op stil, tenzij u het woord krijgt. Heeft u een vraag of opmerking, stel deze dan in de chat of steek uw digitale hand op. Zet je microfoon pas aan wanneer je het woord krijgt.
- Om het persoonlijk te maken, vragen wij u de camera aan te zetten. Zorg ervoor dat u in een rustige en afgesloten ruimte zit.
- Een goede en stabiele Wi-Fi verbinding is van groot belang.
- Bel tijdig in zodat u zeker weet dat de techniek werkt.

- Mocht je vragen hebben of problemen ondervinden bij het inbellen, stuur dan een bericht naar imh@minbuza.nl.

Bijlage 2 uitwerking concept bouwstenen

Bouwsteen: gepaste zorgvuldigheidseisen

1 Gepaste zorgvuldigheid in beleid, managementsystemen en bedrijfsprocessen (stap 1)

- Een onderneming publiceert een door haar bestuur goedgekeurd beleidsdocument waarin zij zich bindt aan de verplichting tot gepaste zorgvuldigheid en de principes en normen van de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen.
- Het beleidsdocument omvat het gepaste zorgvuldigheidsplan van de onderneming en heeft in ieder geval betrekking op de activiteiten van de onderneming en die van haar zakelijke relaties.
- De onderneming zorgt dat het beleid, zoals opgenomen in het beleidsdocument, wordt geïntegreerd in de controlerende organen van de onderneming, het managementsysteem en deel uitmaakt van het reguliere bedrijfsproces.
- De onderneming zorgt dat het beleid, zoals opgenomen in het beleidsdocument, wordt vermeld in overeenkomsten of (nieuwe) contracten met leveranciers en andere zakelijke relaties.

2 Risicoanalyse en plan van aanpak nadelige gevolgen (stap 2, 3)

- Een onderneming voert een inventarisatie uit van de zakelijke gebieden, activiteiten en zakelijke relaties en analyseert en identificeert de potentiële en daadwerkelijke risico's op nadelige gevolgen van haar activiteiten, producten of diensten en die van haar zakelijke relaties, en houdt deze actueel.
- De onderneming stelt haar betrokkenheid vast bij de potentiële en daadwerkelijke risico's en stelt een plan van aanpak op om gevonden potentiële en daadwerkelijke nadelige gevolgen van de eigen activiteiten, producten of diensten en die van zakelijke relaties te voorkomen en te beperken.
- De onderneming voert het plan van aanpak uit en zorgt voor een adequate aanpak van de gevonden potentiële en daadwerkelijke nadelige gevolgen.
- Is het voor de onderneming niet mogelijk om alle potentiële en daadwerkelijke nadelige gevolgen direct aan te pakken, dan prioriteert zij deze op basis van de ernst en de mate van waarschijnlijkheid. Zodra de ernstigste gevolgen zijn vastgesteld en aangepakt, pakt de onderneming de minder ernstige negatieve gevolgen aan.

3 Beëindiging, beperking en voorkoming nadelige gevolgen (stap 3)

- Afhankelijk van de vorm van betrokkenheid bij een nadelig gevolg onderneemt de onderneming de volgende stappen:
  - o als de onderneming een nadelig gevolg heeft veroorzaakt, wordt de veroorzakende activiteit beëindigd.
  - o als de onderneming aan een nadelig gevolg heeft bijgedragen:
    - wordt de bijdrage beëindigd of voorkomen
    - wendt de onderneming haar invloed aan om resterende gevolgen zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken

- als er een direct verband bestaat tussen een nadelig gevolg en de activiteiten van een zakenrelatie van een onderneming:
  - wendt de onderneming haar invloed aan om de gevolgen zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken; of
  - beëindigt de onderneming de relatie.
- Als een nadelig gevolg zich daadwerkelijk voordoet bij een zakenrelatie, beëindigt de onderneming deze relatie pas als voldoende inspanningen zijn verricht om de nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken.

4 Monitoring toepassing en resultaten gepaste zorgvuldigheid (stap 4)

- Een onderneming monitort de toepassing en effectiviteit van haar maatregelen voor gepaste zorgvuldigheid.
- De onderneming verwerkt de conclusies van deze monitoring in haar managementsysteem en bedrijfsproces.

5 Rapportage aanpak nadelige gevolgen (stap 5)

- Een onderneming rapporteert jaarlijks publiekelijk over haar beleid en maatregelen voor gepaste zorgvuldigheid waaronder de bevindingen uit de monitor en de uitkomsten van de genomen maatregelen.
- De onderneming verstrekt hiertoe gegevens over de genomen maatregelen om nadelige gevolgen te voorkomen en te beperken, met uitzondering van gegevens met een vertrouwelijk karakter verband houdend met concurrentie- of veiligheidsoverwegingen.
- Een onderneming rapporteert op een voor een ieder toegankelijke en passende wijze.

6 Herstelmechanisme (stap 6)

- De onderneming zorgt voor een goed functionerend herstelmechanisme of werkt hier zo nodig aan mee.
- Een betrokkene kan via een goed functionerend herstelmechanisme een klacht indienen en voorleggen aan de onderneming.

7 Herstelmaatregelen (stap 6)

- Als een onderneming nadelige gevolgen heeft veroorzaakt of hieraan heeft bijgedragen, biedt zij herstel aan of draagt hieraan bij.

Bouwsteen: toezicht en handhaving

B. Uitwerking

1 Toezichthouder

- Een toezichthouder wordt aangewezen die belast is met het toezicht op de naleving van de gepaste zorgvuldigheidsverplichting.
- Naast repressief toezicht is de toezichthouder ook bevoegd tot positief toezicht.
- Het repressieve toezicht wordt uitgeoefend aan de hand van een toezichtstrategie, opgenomen in een plan van aanpak van de toezichthouder.
- De toezichtstrategie is gebaseerd op:
  - o Een risicoanalyse van de sectoren en ondernemingen, met inachtneming van hun grootte en plaats in de productieketen en de ernst van de potentiële nadelige gevolgen van hun activiteiten; en
  - o relevante informatie over de naleving van de gepaste zorgvuldigheidseisen, waaronder concrete meldingen van betrokkenen.
- Over de uitvoering van het plan van aanpak en de resultaten van de toezichtstrategie wordt gerapporteerd in het jaarverslag van de toezichthouder.

2 Bestuurlijke boete (op resultaatsverplichtingen)

- De toezichthouder is bevoegd tot het opleggen van een bestuurlijke boete voor
  - o Het niet hebben van een door het bestuur goedgekeurd beleidsdocument waarin zij zich bindt aan de verplichting tot gepaste zorgvuldigheid en de principes en normen van de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen.
  - o Het niet hebben van het beleidsdocument dat een gepaste zorgvuldigheidsplan van de onderneming omvat en dat in ieder geval betrekking heeft op de activiteiten van de onderneming en die van haar zakelijke relaties.
  - o Het niet vaststellen van de betrokkenheid bij de potentiële en daadwerkelijke risico's en het niet vaststellen van een plan van aanpak om gevonden potentiële en daadwerkelijke nadelige gevolgen van de eigen activiteiten, producten of diensten en die van zakelijke relaties te voorkomen en te beperken.
  - o Het niet rapporteren over de aanpak van nadelige gevolgen.
  - o Het niet hebben van een goed functionerend herstelmechanisme.

3 Last onder dwangsom (op inspanningsverplichtingen)

- De toezichthouder is bevoegd tot het opleggen van een last onder dwangsom ter handhaving van
  - o Het verankeren van het beleid, zoals opgenomen in het beleidsdocument, in de controlerende organen van de onderneming, het managementsysteem en het reguliere bedrijfsproces
  - o Het uitvoeren van een inventarisatie van de zakelijke gebieden, activiteiten en zakelijke relaties, en van een analyse van de risico's op nadelige gevolgen; het

opstellen van een plan van aanpak om de gevonden risico's te voorkomen en beperken.

- Het uitvoeren van het plan van aanpak en zorgdragen voor een adequate aanpak van de gevonden potentiële en daadwerkelijke nadelige gevolgen.
- Het beëindigen, beperken en voorkomen van nadelige gevolgen
- Het monitoren van de toepassing en resultaten van gepaste zorgvuldigheid
- Het aanbieden of bijdragen aan herstel als een onderneming nadelige gevolgen heeft veroorzaakt of hieraan heeft bijgedragen.

CONCEPT

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 16 augustus 2021 15:14
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: IMVO - afspraak

Hoi 5.1.2.e,

Dank voor je reactie. Ik heb zonet een uitnodiging verstuurd voor de 31^e.

Tot dan.

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: zondag 15 augustus 2021 22:08
Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
CC: 5.1.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: IMVO - afspraak

Hi 5.1.2.e

Ik kan ook de 31^e om 1 uur.

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minezk.nl>
Verzonden: vrijdag 30 juli 2021 10:54
Aan: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>; 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
CC: 5.1.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: IMVO - afspraak

Externe mail. Klik alleen op links of bijlagen als je weet dat de inhoud veilig is.

Hoi 5.1.2.e,

Dank voor je mail. Dat zou bijvoorbeeld op dinsdag 31 september om 13u kunnen. Komt dat jullie uit?

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: woensdag 28 juli 2021 22:15
Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
CC: 5.1.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: IMVO - afspraak

Hallo 5.1.2.e

Ik ben zelf die week nog op vakantie. De week erna zou ik wel kunnen.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <[redacted]@minezk.nl>

Verzonden: dinsdag 27 juli 2021 11:21

Aan: 5.1.2.e <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>

CC: 5.1.2.e <[redacted]@minezk.nl>

Onderwerp: RE: IMVO - afspraak

Externe mail. Klik alleen op links of bijlagen als je weet dat de inhoud veilig is.

Hoi 5.1.2.e ,

Zoals hieronder besproken, praten we binnenkort graag bij over het lopende IMVO-wetgevingstraject. Wij zouden bijvoorbeeld op dinsdag 24 augustus kunnen om 13:30 of woensdag 25 augustus om 10u. Welk moment schikt jullie?

Groeten,

5.1.2.e

.....
5.1.2.e

MVO, MVI, SDG Focal Point, Parlementaire Coördinatie

**Directie Topsectoren en Industriebeleid
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat**

T +316 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <[redacted]@minezk.nl>

Verzonden: maandag 12 juli 2021 12:37

Aan: 5.1.2.e <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>

CC: 5.1.2.e <[redacted]@minezk.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>

Onderwerp: RE: IMVO - afspraak

Hoi 5.1.2.e ,

Ik de eindspurt naar de zomervakantie is deze er helaas niet van gekomen. 5.1.2.e is nu op vakantie, en ik vertrek binnenkort. Zullen we mikken op medio augustus?

@ 5.1.2.e plan jij wat in met 5.1.2.e jij en ik?

Ook voor jullie (alvast?) een goede vakantie.

Vr. grt,
5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>

Verzonden: maandag 5 juli 2021 20:58

Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>

CC: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>

Onderwerp: RE: IMVO - afspraak

Hallo 5.1.2.e

Hier alles goed, met jou hopelijk ook.

Dat doe ik natuurlijk graag, met jou en 5.1.2.e bij praten. Kopieer ook 5.1.2.e in, met ie ik dit dossier doe.

Wanneer begint bij jullie de zomeruittocht? Zou volgende week ergens nog kunnen?

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

VNO-NCW - MKB-Nederland

Confederation of Netherlands' Industry and Employers VNO-NCW

Royal Dutch Association of Small and Mediumsized Enterprises MKB Nederland

email: 5.1.2.e r@vnoncw-mkb.nl

tel.: +31 (0)70 - 5.1.2.e

mobiel: +31 (0)6 5.1.2.e

website: www.vno-ncw.nl - www.mkb.nl

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag

Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Twitter: [@vnoncw](https://twitter.com/vnoncw) - [@mkbnl](https://twitter.com/mkbnl) - linkedIn: [VNO-NCW](https://www.linkedin.com/company/vno-ncw) - [MKB](https://www.linkedin.com/company/mkb-nederland)

Van: 5.1.2.e @minezk.nl>

Verzonden: vrijdag 2 juli 2021 11:11

Aan: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>

CC: 5.1.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: IMVO - afspraak

Externe mail. Klik alleen op links of bijlagen als je weet dat de inhoud veilig is.

Ha 5.1.2.e ,

Long time no see. Hopelijk alles goed met je.

M'n collega 5.1.2.e en ik spreken je graag eens over lopende EU IMVO wetgeving-traject.

Mogelijk lukt het nog voor de zomeruittocht, anders half augustus.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Topsectoren en Industriebeleid

.....
Directoraat-generaal Bedrijfsleven & Innovatie

Directie Topsectoren en Industriebeleid

Ministerie van Economische Zaken

[Bezuidenhoutseweg 73](#) | Den Haag

Postbus 20101 | 2500 EC | Den Haag

.....
M: 06-5.1.2.e

5.1.2.e [@minezk.nl](#)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 11 november 2021 10:14
Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: Bouwstenenbrief - zorgen VNO

5.1.2.e
Wil jij dit oppakken?
Groet,
5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minbuza.nl>
Verzonden: donderdag 11 november 2021 10:10
Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>
CC: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e
<5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e
<5.1.2.e @minbuza.nl>
Onderwerp: RE: Bouwstenenbrief - zorgen VNO

Beste 5.1.2.e

In afwezigheid van 5.1.2.e vandaag en naar aanleiding van onderstaande mail stuur ik hierbij aantal opties vanuit de agenda van 5.1.2.e en 5.1.2.e

In verband met jaarplanbespreking en begrotingsbehandelingen zijn de agenda's redelijk gevuld volgende week.

Daarom geef ik hierbij aantal opties voor de week erop:

Maandag 22 november	om 13:00 uur of om 15:00 uur
Woensdag 24 november	om 11:00 uur of om 13:30 uur
Vrijdag 26 november	om 13:30 uur of om 15:00 uur

Ik hoor graag of er een beschikbare optie voor 5.1.2.e en u bij zit.
Hiervoor zal ik dan een uitnodiging toesturen met MS Teams link voor deelname.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Ministerie van Buitenlandse Zaken, DG BEB

Directie Internationale Marktordening en Handelspolitiek (IMH)
Rijnstraat 8, 2515 EB DEN HAAG

T + 31 705.1.2.e

M + 31 65.1.2.e

5.1.2.e @minbuza.nl

Bij een bezoek aan het ministerie van Buitenlandse Zaken is een geldig identiteitsbewijs verplicht!

When you visit the Ministry of Foreign Affairs a valid identification is required!

From: 5.1.2.e <[redacted]@minbuza.nl>
Sent: woensdag 10 november 2021 18:08
To: 5.1.2.e <[redacted]@minezk.nl>
Cc: 5.1.2.e <[redacted]@minbuza.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@minezk.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@minbuza.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@minezk.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@minbuza.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@minbuza.nl>
Subject: RE: Bouwstenenbrief - zorgen VNO

Prima, 5.1.2.e ik neem 5.1.2.e (virtueel) mee. Ik heb het e-mail adres van 5.1.2.e (IMH) in cc, zij beheert onze agenda's. groet, 5.1.2.e

---

From: 5.1.2.e <[redacted]@minezk.nl>
Sent: woensdag 10 november 2021 14:04
To: 5.1.2.e <[redacted]@minbuza.nl>
Cc: 5.1.2.e <[redacted]@minbuza.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@minezk.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@minbuza.nl>; 5.1.2.e <[redacted]@minezk.nl>
Subject: Bouwstenenbrief - zorgen VNO

Beste 5.1.2.e ,

We zouden graag binnenkort even met je overleggen hoe we gerezen zorgen bij VNO-NCW over passage in nieuwe bouwstenenbrief m.b.t. algemene zorgplicht van ondernemingen kunnen adresseren. VNO-NCW meent dat hier mogelijkheid ontstaat voor eventuele bestuurlijke vervolging wanneer niet wordt voldaan aan toekomstige EU-verplichtingen die hier aan gekoppeld zijn. 5.1.2.e heeft hier al contact over gezocht met 5.1.2.e. Daarnaast bestaat er nog een zorg bij VNO over de borging van de sectorale overeenkomsten die zijn gesloten.

Goed om gezamenlijk te bespreken hoe we hier in handelen, en hoe we hier dan invulling geven aan de BNC fiche die nog moet worden opgesteld.

Akkoord als we hiervoor begin volgende week een afspraak over inplannen? Wie van jullie zijde schuift aan? Van onze zijde zullen 5.1.2.e en ik aanschuiven.

Hoor graag.

Vr. grt,

5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Topsectoren en Industriebeleid

.....
Directoraat-generaal Bedrijfsleven & Innovatie
Ministerie van Economische Zaken & Klimaat

[Bezuidenhoutseweg 73](#)

Postbus 20101 | 2500 EC | Den Haag

.....
M: 06-5.1.2.e

5.1.2.e [@minezk.nl](#)

Van: 5.1.2.e [minbuza.nl](#)>

Verzonden: woensdag 27 oktober 2021 15:03

Aan: 5.1.2.e [minezk.nl](#)>

CC: 5.1.2.e [@minbuza.nl](#)>; 5.1.2.e [@minbuza.nl](#)>; 5.1.2.e
5.1.2.e [@minezk.nl](#)>

Onderwerp: Raad van Europa / IMVO

Hi 5.1.2.e

Dank voor het flaggen van een resolutie in Raad van Europa. Wij waren hier niet van op de hoogte. Als je 'm doorstuurt, dan graag ook aan 5.1.2.e (hier in cc). Ik denk dat we even snel actie kunnen ondernemen om de verwarring hierover weg te nemen. Dit heeft zo te horen niets met de EU en het wetgevende voorstel van de Eur. commissie te maken, raad van Europa is immers een heel ander forum. Maar ik snap dat het aan jullie kant tot onrust kan leiden. Ik zie het graag tegemoet, dank en groet, 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Trade Policy and International Economic Governance Department

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8 | 2515 XP
Den Haag | Nederland

.....
5.1.2.e [@minbuza.nl](#) | 070 5.1.2.e | 06 5.1.2.e

www.rijksoverheid.nl/ministeries/bz | www.twitter.com/minbuza
.....

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 2 december 2021 17:25
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: SER-brief IMVO
Bijlagen: Krachtenbundeling als onderdeel van de bouwstenen voor Europese gepaste zorgvuldigheidswetgeving_sch (ID 81528).docx

Beste 5.1.2.e

Vanavond is er een Commissiedebat IMVO waar BZ in lead is. Je kan live meekijken via tweede kamer website. Ze hebben mij gevraagd om stand-by te staan wanneer er zich zaken op EZK terrein voordoen. Ontvang zojuist dit stuk nog van VNO.

Vr. grt,
5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: donderdag 2 december 2021 16:50
Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: SER-brief IMVO

Hallo 5.1.2.e

Zoals besproken.

Groet, 5.1.2.e

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Aan de leden van de vaste commissie
voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

BETREFT Krachtenbundeling als onderdeel van de bouwstenen voor Europese wetgeving
DEN HAAG 30 november 2021 E-MAIL 5.1.2.e @ser.nl
ONS KENMERK 21.81528 TOESTELNUMMER 070 3499499
BIJLAGE(N)

Geachte leden van de commissie,

Op 3 november kregen wij de kans het recente SER-advies *Effectieve Europese gepaste zorgvuldigheidswetgeving voor duurzame ketens* toe te lichten aan uw commissie. Enkele dagen later presenteerde het kabinet de bouwstenen voor gepaste zorgvuldigheidswetgeving en de inzet ten behoeve van de Europese Commissie.

Het kabinet heeft bij het opstellen van de bouwstenen op een aantal punten geput uit het SER-advies en dat stellen wij uiteraard op prijs. Het kabinet maakt echter op een aantal wezenlijke punten een andere afweging dan de SER. Deze punten zijn volgens de SER van groot belang om ervoor te zorgen dat Europese wetgeving tot daadwerkelijke verbetering in omstandigheden in de internationale ketens leidt, in plaats van het opleggen van een puur administratieve verplichting. Met deze brief vragen wij uw aandacht hiervoor.

Ten eerste blijkt het kabinet weinig oog te hebben voor de noodzaak tot samenwerking om tot positieve impact te komen. Europese bedrijven hebben individueel vaak beperkte invloed als het gaat om het verbeteren van mensenrechten en milieunormen in de toeleveringsketen. Krachtenbundeling in de richting van (sub)leveranciers is nodig om substantiële impact te maken en effectieve werkwijzen op te schalen. Het SER-advies stelt het organiseren van marktmacht om positieve impact te genereren daarom centraal.

In de bouwstenen gaat het kabinet grotendeels voorbij aan de door de SER voorgestelde stimulansen om samenwerking en marktmacht te organiseren. Als de prikkels voor bedrijven om deel te nemen aan collectieve actie onvoldoende duidelijk zijn, wordt het veel lastiger om dit van de grond te krijgen. Dit geldt voor zowel de Europese sectorovereenkomsten als de collectieve klachtenmechanismen. Hoe gaat een veelheid aan individuele klachtenmechanismen de toegang tot herstel en verhaal voor potentiële slachtoffers verbeteren? Ook wordt in de bouwstenen van het kabinet niet duidelijk hoe Europa de betrokkenheid van en partnerschap met partijen in productielanden (inclusief

overheden, bedrijven, vakbonden en maatschappelijke organisaties in productielanden) zou moeten gaan stimuleren.

In de tweede plaats komt in de bouwstenen van het kabinet het advies van de SER om het toezicht zoveel mogelijk op Europees niveau te organiseren en uniforme uitvoering van de gepaste zorgvuldigheidswetgeving in alle lidstaten van de EU vorm te geven nauwelijks terug en wordt niet duidelijk hoe Nederland zich hiervoor gaan inzetten. Zonder uniforme uitvoering ontstaan uiteenlopende nationale voorschriften voor bedrijven voor het handelen in één en dezelfde toeleveringsketen. Dit maakt het voor bedrijven en hun (sub)leveranciers veel lastiger om op eenduidige manier te investeren in de verbetering van omstandigheden in de toeleveringsketen.

In de derde plaats heeft de SER geadviseerd voor bedrijven tussen 1.000 en 250 medewerkers een gefaseerde invoering van de gedetailleerde eisen te hanteren, onder de voorwaarde dat de administratieve lasten hanteerbaar blijven en hier regelmatig evaluatie van plaats vindt. Tot het moment van infasieren, heeft de SER geadviseerd deze bedrijven onder het regime voor middenbedrijven in risicosectoren te laten vallen, met minder gedetailleerde eisen. Het kabinet legt de grens direct bij 250 medewerkers en gaat daarmee voorbij aan de door de SER bepleite lerende en opschaalbare aanpak.

In de vierde plaats maakt een algemene zorgplicht deel uit van de bouwstenen van het kabinet, waarbij bedrijven die aan de gepaste zorgvuldigheidswetgeving voldoen automatisch ook aan de algemene zorgplicht voldoen. Het is hiermee een aanvullende verplichting voor kleine en middelgrote bedrijven buiten risicosectoren. We wijzen u erop dat ook de SER deze bedrijven wil uitzonderen van de gepaste zorgvuldigheidswetgeving, maar in plaats van een algemene zorgplicht krijgen deze bedrijven in het SER-advies de mogelijkheid zich aan te sluiten bij Europese sectorovereenkomsten en sectorale klachtenmechanismen. Hiermee is gekozen voor een gefocuste oplossing.

In de vijfde plaats willen wij wijzen op de binnen de SER opgedane ervaringen met de convenanten voor internationaal MVO. Die leren dat het doorlopen van het proces van gepaste zorgvuldigheid niet vanzelf tot positieve impact in de keten leidt. Ook voor wetgeving die dit proces verplicht stelt, zal dit niet vanzelf het geval zijn. Hier zijn o.a. doorlopend leren en evalueren, uitwisseling, schaalbare aanpakken, collectiviteit en een focus op impact voor nodig. Mede op basis van de evaluaties van de convenanten heeft de SER in het advies *Samen naar duurzame ketenimpact* (september 2020) gepleit voor gelijktijdige optimalisatie van de huidige beleidsinstrumenten om beleidscoherentie te vergroten, continuïteit te waarborgen en te blijven werken aan positieve impact in de keten terwijl aanvullend beleid ontwikkeld wordt.

De sociale partners hebben de minister op 22 oktober een brief gestuurd om te pleiten voor blijvende inhoudelijke en financiële betrokkenheid van de overheid bij de IMVO-convenanten en hun opvolgers. Op deze manier kunnen de convenanten en hun opvolgers door ontwikkelen richting Europese sector overeenkomsten en toegesneden worden op de aankomende Europese IMVO-wetgeving. In reactie op deze brief geeft de minister aan dat de overheid eerst de voorwaarden en inhoudelijke kaders voor sectorale samenwerking moet uitwerken en dat deze weer afhankelijk zijn van de toekomstige wetgeving. Op deze manier gaan partijen op elkaar zitten wachten en gaat volgens de SER kostbare tijd en opgebouwde kennis en expertise verloren. Deze tijd zou juist gebruikt moeten worden om te stimuleren dat bedrijven proactief en zoveel mogelijk gezamenlijk met stakeholders hun ketens in kaart brengen en werken aan positieve impact, om zo optimaal voorbereid te zijn op de komende wetgeving.

Om de ontwikkeling van Europese sectorovereenkomsten te stimuleren is het van groot belang dat de overheid inhoudelijk en financieel betrokken blijft bij de IMVO-convenanten en hun opvolgers en zich actief inzet om de convenantenaanpak door te ontwikkelen naar Europese sectorovereenkomsten.

Voor een succesvolle aanpak van internationaal MVO denken wij dat het nodig is om op bovenstaande punten helderheid te krijgen. De SER blijft zich graag samen met de overheid en de verschillende stakeholders inzetten voor internationaal MVO. Uiteraard zijn we beschikbaar voor een nadere toelichting op het bovenstaande.

Namens het Dagelijks Bestuur van de SER,
Met vriendelijke groet,

Mariëtte Hamer
Voorzitter SER

Ingrid Thijssen
Vicevoorzitter SER
Voorzitter VNO-NCW

Tuur Elzinga
Vicevoorzitter SER
Voorzitter FNV

TER ADVISERING

Aan
de Directeur-generaal Bedrijfsleven en Innovatie

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Topsectoren en
Industriebeleid

Auteur

5.1.2.e

T 0

5.1.2.e@minezk.nl

Datum

14 december 2021

Kenmerk

DGBI-TOP / 21312527

nota

Nationaal Wetgevingstraject IMVO

Kopie aan

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Parafenroute

5.1.2.e

5.1.2.e

Bijlage(n)

Aanleiding

In reactie op de aankondiging van minister De Bruijn (BHOS) op 2 december jl. om te starten met een nationaal IMVO-wetgevingstraject zijn er vanuit EZK verschillende stappen genomen richting BHOS om de EZK-zorgen m.b.t. proportionaliteit, regeldruk en vestigingsklimaat te adresseren. Aangezien het Regeerakkoord ook nadrukkelijk de optie openlaat voor nationale IMVO-wetgeving, is het van belang dat er goede interdepartementale afspraken gemaakt worden hoe wij hierin gaan opereren. In aanvulling op de reeds genomen stappen is het daarom raadzaam om nog eens op DG-niveau te wijzen op het belang hiervan.

Het voorgenomen contact tussen MEZK en MBHOS heeft niet plaatsgevonden. MEZK gaf aan dat de zorgen al afdoende gewaarborgd waren, doordat er nog steeds de voorkeur wordt gegeven aan Europese wetgeving en pas in 2^e instantie aan nationale wetgeving.

Advies

- Contact op te nemen met 5.1.2.e, om het belang van een Europees IMVO-wetgevingstraject te onderstrepen, 5.2.1
- U kunt uw zorgen uiten over de mogelijk nadelige gevolgen van nationale wetgeving voor de Nederlandse concurrentiepositie en het vestigingsklimaat, met het oog op de eenzijdige lastenverzwaring voor het Nederlandse bedrijfsleven.
- U kunt het belang benadrukken dat EZK hecht aan een nauwe betrokkenheid van TOP bij alle stappen die door BZ in de richting van nationale wetgeving worden gezet.

Ontvangen BBR

- U kunt het belang benadrukken dat EZK hecht aan de SER- en ATR-adviezen, en de leerpunten van de IMVO-pilot binnen het EZK-instrumentarium bij de vorming van nieuwe IMVO-wetgeving.
- U kunt aanbieden om samen met BHOS op te treden richting Brussel om vaart te maken met Europese IMVO-wetgeving.

Kernpunten

- Het afgelopen jaar is interdepartementaal afgesproken om Europese IMVO-wetgeving na te streven. De optie voor nationale wetgeving werd hierbij opengelaten voor het geval dat een wet op EU-niveau niet van de grond zou komen.
- Naar aanleiding van het recente uitstel van een EU-besluit tot voorjaar 2022 heeft minister de Bruijn (BHOS) een nationaal wetgevingstraject aangekondigd. Alhoewel BHOS heeft aangegeven ook de voorkeur te geven aan EU-wetgeving, lijkt zij door het uitstel nationale wetgeving een serieuze optie te vinden. Dit is versterkt door de aankondiging van nationale wetgeving in het RA (zie Toelichting).
- Nationale wetgeving wijkt af van het recente SER-advies (Advies Effectieve Europese gepaste zorgvuldigheidswetgeving voor duurzame ketens, oktober 2021), waarin wordt gesteld dat een Europese aanpak zal zorgen voor een grotere impact in productieketens, en tegelijkertijd een gelijk speelveld voor bedrijven beter zal waarborgen.
- EZK, J&V en het ATR zijn van mening dat momenteel nog onvoldoende bekend is over de proportionaliteit van wetgeving. De structurele kosten voor het bedrijfsleven worden geschat tussen de €773 miljoen en €4 miljard, terwijl de mate van positieve impact in productieketens onbekend is (Sira Consulting; Responsible Business Conduct and Better Regulation. 28 April 2021).
- EZK en J&V hebben daarop hun zorgen geuit bij BHOS over de mogelijk nadelige gevolgen van nationale wetgeving voor de Nederlandse concurrentiepositie en het vestigingsklimaat, en onderling afgesproken de oude lijn vast te houden en te opteren voor een wet op Europees niveau. Deze zorgen lijken nog onvoldoende te worden meegewogen.
- Op woensdag 8 december heeft EZK gesproken met de IMVO-coördinatoren bij BHOS. Hierbij is vanuit EZK zowel de onvrede uitgesproken over de onverwachte aankondiging van een nationaal traject, als het belang van EU-wetgeving benadrukt. BHOS sprak ook haar voorkeur voor Europese wetgeving uit en bezwoer dat het niet zo'n vaart zou lopen, maar stelden ook dat zij nu een *marching order* hebben vanuit hun minister om een nationaal traject voor te bereiden.
- MBHOS heeft op woensdag 15 december gebeld met o.a. EU-commissaris Breton van de interne markt om te achterhalen waarom het EU-voorstel is uitgesteld tot voorjaar 2022. Het uitstel blijkt veroorzaakt te zijn door een rood licht van het EU Regulatory Scrutiny Board. Volgens Breton was dit slechts een "proces voor kwaliteitsgarantie", en hij benadrukte het belang van Europese i.p.v. nationale wetgeving.
- Volgens parlementslid Wolters en analyses in de media is er echter een strijd gaande over de mate van aansprakelijkheid van bedrijfsbestuurders

in de nieuwe wet tussen commissarissen Reynders en Breton (POLITICO; EU's business ethics rules risk falling apart, 9 december 2021).

- Bij EZK contacteert het IMVO-team van TOP samen met DEIZ de PV te Brussel, om te achterhalen welke ondersteuning wij kunnen bieden om de Nederlandse druk voor Europese wetgeving te vergroten.
- EZK en J&V onderhouden nauw contact met elkaar en BHOS (IMH) voor de ontwikkelingen rondom IMVO.
- Tenslotte onderzoeken we samen met FEZ de mogelijke juridische implicaties van een zorgplichtwet voor de (aansprakelijkheid van) bestuurders van bedrijven.

Kenmerk
DGBI-TOP / 21312527

Toelichting

- Passage Regeerakkoord: "Nederland bevordert in de EU de internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen wetgeving (IMVO) en voert nationale IMVO-wetgeving in die rekening houdt met een gelijk speelveld met de omringende landen en implementatie van mogelijke EU-regelgeving."
- EZK en RVO voeren op dit moment een pilot uit waarbij IMVO-eisen in 16 beleidsinstrumenten worden geïmplementeerd. Hiermee wordt beoogd de gevolgen voor regeldruk in kaart te brengen, en welke lessen getrokken kunnen worden voor de opzet van Europese of nationale wetgeving. De signalen zijn dat de implementatie spoedig verloopt, en dat dit waardevolle inzichten biedt voor de inrichting van wetmatige IMVO-kaders.
- EZK en RVO kijken op het moment ook naar Duitsland, waar een nationale IMVO-wet al is ingestemd door het parlement, om inzicht te krijgen in de consequenties voor het bedrijfsleven en de effectiviteit van IMVO-wetgeving. Volgens RVO is de eerste indicatie dat er positieve spill-over effecten bestaan wat betreft impact, en dat ook bedrijven die per 2023 niet onder de IMVO-wetgeving vallen aankloppen bij het betreffende contactpunt om IMVO in hun bedrijfsprocessen te integreren. De eerste kostenraming voor bedrijven lijkt in overeenstemming zijn met de bestaande schatting in Nederland (Handelsblatt Research Institute; Sorgfaltspflichten entlang globaler Lieferketten, Juli 2021).

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 21 december 2021 13:09
Aan: 5.1.2.e'; 5.1.2.e
Onderwerp: RE: overleg EU uitstel IMVO

Hai Marhijn,

Aangenaam alvast! 5.1.2.e is om half 2 helaas verhinderd, zou jij mogelijk ook morgen kunnen, om bijvoorbeeld 10:00 of 16:00 uur? Donderdag is voor ons geloof ik ook een optie. Indien geen van deze data schikt, doe gerust een tegenvoorstel.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: woensdag 15 december 2021 10:56
Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>
CC: 5.1.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: overleg EU uitstel IMVO

Hallo 5.1.2.e

Prima. Zou 13:30 uur ook kunnen dinsdag?

En veel succes 5.1.2.e we treffen elkaar dan volgende week.

Groet, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minezk.nl>
Verzonden: woensdag 15 december 2021 09:24
Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
CC: 5.1.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: overleg EU uitstel IMVO

Externe mail. Klik alleen op links of bijlagen als je weet dat de inhoud veilig is.

Hoi 5.1.2.e ,

Begin volgende week even overleg over hoe jullie staan ten opzichte van uitstel EU-IMVO richtlijn?

Zou jij dinsdag 13:00 kunnen?

Stel ik je gelijk voor aan nieuwe collega 5.1.2.e die sinds 1 december gestart is op IMVO, SDG en Maatschappelijk verantwoord Inkopen dossier.

Vr. grt,

5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Topsectoren en Industriebeleid

.....
Directoraat-generaal Bedrijfsleven & Innovatie
Ministerie van Economische Zaken & Klimaat
[Bezuidenhoutseweg 73](#)
Postbus 20101 | 2500 EC | Den Haag

.....
M: 06-5.1.2.e
5.1.2.e [@minezk.nl](#)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 2 februari 2022 15:35
Aan: 5.1.2.e'; 5.1.2.e)
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Gesprek BZ/EZK/VNO-MKB over IMVO

Goedemiddag 5.1.2.e ,

Fijn om elkaar weer te spreken over IMVO. Vanuit EZK kan via 5.1.2.e de afspraak gemaakt worden.

Groet,
5.1.2.e

Van: 5.1.2.e 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: woensdag 2 februari 2022 15:04
Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e
<5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e
<5.1.2.e @minbuza.nl>
CC: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>; Secretariaat Economie
5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
Onderwerp: Gesprek BZ/EZK/VNO-MKB over IMVO

Beste allen,

Zoals bij enkelen aangekondigd, zou ik graag een afspraak met jullie maken met mij en mijn teammanager 5.1.2.e over IMVO.

IMVO houdt onze achterban sterk bezig. Graag bespreken we met EZK en BZ wat er allemaal speelt.

Als jullie hier voor open staan, laat even weten via wie (welk secretariaat) we een afspraak kunnen maken.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

VNO-NCW - MKB-Nederland

Confederation of Netherlands' Industry and Employers VNO-NCW

Royal Dutch Association of Small and Mediumsized Enterprises MKB Nederland

email: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl

tel.: +31 (0)70 - 5.1.2.e

mobiel: +31 (0)6 5.1.2.e

website: www.vno-ncw.nl - www.mkb.nl

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag
Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Twitter: [@vnoncw](#) - [@mkbnl](#) - linkedIn: [VNO-NCW](#) - [MKB](#)

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: donderdag 3 februari 2022 16:10
Aan: 5.1.2.e ;
5.1.2.e '
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Voorstel agenda IMVO-bespreking wo. 9-2 9u

Beste allen,

Dank voor jullie snelle reacties op onze vraag om overleg over IMVO. Dit overleg staat nu woensdag aanstaande van 9:00 uur tot 9:45 uur.

Wij stellen de volgende agenda voor:

1. Europese IMVO-ontwikkelingen
2. Nationale IMVO-wetgeving: hoe staat het er voor?
3. Wet zorgplicht kinderarbeid: wat zijn de plannen?
4. Initiatiefwetsvoorstel ChristenUnie c.s.: wat is de stand van zaken?
5. Mogelijke SER-adviesaanvragen
6. IMVO-steunpunt

Genoeg te bespreken dus.

Tot woensdag,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

VNO-NCW - MKB-Nederland

Confederation of Netherlands' Industry and Employers VNO-NCW

Royal Dutch Association of Small and Mediumsized Enterprises MKB Nederland

email: 5.1.2.e@vnoncw-mkb.nl

tel.: +31 (0)70 5.1.2.e

mobiel: +31 (0)6 5.1.2.e

website: www.vno-ncw.nl - www.mkb.nl

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag

Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Twitter: [@vnoncw](https://twitter.com/vnoncw) - [@mkbnl](https://twitter.com/mkbnl) - linkedIn: [VNO-NCW](https://www.linkedin.com/company/vno-ncw) - [MKB](https://www.linkedin.com/company/mkb-nederland)

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 8 februari 2022 10:21
Aan: 5.1.2.e
5.1.2.e
Onderwerp: Ter info: Stuk Politico VNO-NCW, FNV, CNV

Hai allen,

Zoals aangekondigd gingen VNO-NCW, FNV en CNV op eigen initiatief een stuk publiceren in het blad Politico om de Brusselse due diligence-wetgeving te beïnvloeden. Conclusie is dat zij op Europees niveau graag sectorale samenwerking rond IMVO gefaciliteerd zien, met o.a. een convenanten-achtige aanpak. Het was mooi geweest als het stuk sterker was ingegaan op de verantwoordelijkheden van bedrijven zelf, maar bevat verder weinig nieuws en past in de eerdere lijn van de sociale partners. Ik gok dat verschillende NGO's nog een andere visie hierop hebben, dus misschien dat het opkomt bij de volgende SER-IMVO commissie bijeenkomst. 5.2.1

[Join forces at EU level for sustainable supply chains – POLITICO](#)

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minbuza.nl>
Verzonden: dinsdag 8 februari 2022 11:04
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e
Onderwerp: Agenda morgen

Beste 5.1.2.e ,

Fijn dat we elkaar morgen spreken! Ik heb net nog even de agenda doorgenomen met de collega's van EZK. Prima om de door jou aangedragen punten te bespreken. Wij hadden ook nog een aantal puntjes. Ik heb het hieronder weergegeven, waarbij ik jouw vragen over wetgeving in één agendapunt heb samengenomen. We vernemen ook graag wat jullie plannen richting achterban zijn op dat vlak.

1. Wetgeving:
  - a. Samenhang EU, nationaal, WZK, initiatiefvoorstel
  - b. Wat doet VNO om bedrijfsleven/branches voor te bereiden op wetgeving, ook richting peloton en achterblijvers?
2. Mogelijke SER-adviesaanvragen
3. Consultaties op niet-wetgevende onderdelen IMVO-beleid
4. IMVO-steunpunt
5. CEO ronde tafel 24/2 Thijssen/Schreinemacher

Tot morgen, hartelijke groet,

5.1.2.e

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: vrijdag 25 februari 2022 15:10
Aan: 5.1.2.e
5.1.2.e
Onderwerp: Appreciatie EU IMVO-wetgeving
Bijlagen: Appreciatie EZK EU IMVO-wetgeving.docx

Goeiemiddag allemaal,

In navolging op de eerste schets stuur ik hierbij de nadere appreciatie van het [EC voorstel voor IMVO-wetgeving](#) in de bijlage. In grote lijnen is het voorstel voor EZK positief; er is veel rekening gehouden met proportionaliteit, de nodige steun voor het MKB en sectorale samenwerking zijn expliciet toegestaan en de handhaving is bestuursrechtelijk, zoals gewenst. Daarnaast heeft de EC de IMVO-wetgeving expliciet gekoppeld aan duurzaamheid, wat mooi past bij ons bredere EZK-beleid.

Wel een paar aandachtspunten, met als belangrijkste twee:

- 1) De reikwijdte is significant kleiner dan de Nederlandse inzet, waar EZK ook mee kon leven. Nu geldt de wet voor slechts +- 1% van de bedrijven actief in Europa, en binnen NL +- 1600 (0,4% van het totaal).
Dit is gedaan om tegemoet te komen aan de kritiek van de EU Regulatory Scrutiny Board te voldoen (EU ATR). Het maatschappelijk middenveld is hierdoor ontevreden, maar ook vanuit EZK en bedrijfsperspectief had hier wel meer ruimte gezien. Dit is jammer gezien de IMVO-ambities uitgesproken door o.a. overheid, een redelijk aantal bedrijven en VNO-NCW. Ik voorzie hierdoor tegenwerking vanuit o.a. het Europese parlement, die een ambitieuzere inzet hadden voorgesteld. Als dit tot veel vertraging leidt, zou dat de roep om unilaterale, nationale wetgeving kunnen versterken, 5.2.1
- 2) BHOS leek in haar eerste reactie wel tevreden, maar ik heb het idee dat dat het geval is omdat ze het coalitieakkoord aanhouden waarin staat dat er nationale wetgeving komt die *rekening houdt met EU-wetgeving*. 5.2.1

Het proces op de korte termijn is dat BZ een reactie voorbereidt (middels BNC-fiche) dat interdepartementaal wordt afgestemd. De planning:

- Do 3 maart – Indep. bespreking van eerste indrukken van voorstel, en bespreken van vragen.
- Do 10 maart – BZ deelt concept BNC fiche voor input
- Di 15 maart COB – deadline schriftelijke input
- Wo 16 maart – BZ verspreidt herziene versie
- Ma 21 maart – BNC fiche aanleveren tbv BNC overleg
- Wo 23 maart – bespreking in het BNC-overleg
- Vr 1 april – Ministerraad
- Wo 6 april – deadline Tweede Kamer

BZ heeft hiervoor al een eerste positieve spreeklijn aangeleverd, die dus ook nationale wetgeving benoemt. Een van de vragen voor aanstaande donderdag is dus hoe zij de relatie nu zien tussen EU wetgeving en nationale wetgeving; willen ze iets ambitieuzers invoeren dan Europa, of gaan ze zich beperken tot de implementatie van de directive in Nederland? Op basis daarvan kunnen we als EZK onze inbreng bepalen.

Indien er vragen of opmerkingen zijn n.a.v. deze appreciatie, weet mij vooral te vinden.

Voor nu alvast een fijn weekend!

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Topsectoren en Industriebeleid

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK Den Haag

T +31 6 5.1.2.e

E: 5.1.2.e [@minezk.nl](mailto:5.1.2.e@minezk.nl)

Spreeklijn BZ

- NL strongly in favor of mandatory due diligence to prevent European companies contributing to human rights abuse and environmental harm. EU legislation is preferred as this will foster a level playing field and leads to increased impact in production countries. NL has in the past repeatedly called for ambitious legislation, for example by means of two non-papers we have shared with you.
- In short, NL welcomes today's presentation of Commission proposal on sustainable corporate governance. Look forward to work together with the Commission, Parliament and all member states in the upcoming months to make ambitious and effective EU due diligence legislation a reality.
- As stated in the coalition agreement, the Dutch government will introduce national legislation that takes into account a level playing field with neighbouring countries and is in line with the implementation of possible EU legislation. The presentation of the proposal today is therefore timely.

Appreciatie EU IMVO-wetgeving ([1_1_183885_prop_dir_susta_en.pdf\(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/11183885_prop_dir_susta_en.pdf))

Kleurencode:

Groen = EU voorstel stemt overeen met inzet EZK, geen problemen voorzien

Geel = Onderdelen wijken af, aandachtspunten, of mogelijke problemen voorzien in ontwikkeling/afstemming

Rood = Problematische onderdelen / niet acceptabel

Onderdeel	Inhoud IMVO-bouwstenen (NL inzet)	Inhoud EU IMVO-voorstel	Appreciatie EZK
Reikwijdte	<p>Due diligence verplicht voor:</p> <p>alle grote ondernemingen (die voldoen aan 2/3 van de volgende voorwaarden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 250+ medewerkers 2. Balans > 20 miljoen 3. Netto-omzet > 40 miljoen) <p>En middelgrote ondernemingen in risicosectoren (2/3):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 50+ medewerkers 2. Balans > 6 miljoen 3. Netto-omzet > 12 miljoen <p>“Betrekken” van beursgenoteerd MKB.</p>	<p>Due diligence verplicht voor:</p> <p>Groep 1 Grote ondernemingen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 500+ medewerkers <i>en</i> 2. Netto-omzet > 150 miljoen euro <p>Groep 2 (minder gedetailleerde eisen, 2 jaar extra om due diligence in praktijk te brengen) Semi-grote ondernemingen in risicosectoren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 250+ medewerkers <i>en</i> 2. Netto-omzet > 40 miljoen <p>Voor niet-EU bedrijven is alleen de omzet in de EU van belang, vanwege de gebleken moeilijkheid om buiten de EU aantallen medewerkers vast te stellen.</p> <p>Financiële sector uitgesloten.</p> <p>MKB uitgesloten; kan wel geraakt worden in de due diligence processen van grote bedrijven; die dienen hun MKB-partners in</p>	<p>Geel</p> <p>Veel rekening gehouden met proportionaliteit. Kleine reikwijdte: alleen grotere bedrijven. Raakt +- 1% van EU bedrijven.</p> <p>Vanuit EZK bezien was iets verder opschalen ook geen probleem geweest; had proportioneel en impactvol kunnen zijn. E.g. nu vallen slechts 1600 NL bedrijven onder de richtlijn (0,4%); in de NL textielsector is dit 5%. Scherpe verkleining van reikwijdte is gedaan om tegemoet te komen aan de EU Regulatory Scrutiny Board.</p> <p>Uitsluiten financiële sector vreemd, omdat ze wel v... onder o.a. de OESO-richt... zou leiden tot complicat... maar ook significant mee... leverage (duurzaam investeren).</p> <p>Teleurstelling bij maatschappelijk middenveld, zoals te verwachten was met dit voorstel: Europees wetsvoorstel voor verantwoord ondernemen slaat de plank mis; werk aan de winkel voor Nederland - MVO Platform</p> <p>Ook minder ambitieus dan oproep van EP; zou nog wel eens lang kunnen duren voordat deze wetgeving er is.</p> <p>BZ lijkt wel tevreden? 5.2.1</p>

Met opmerkingen 5.12(1): Te weten 50% of meer van de omzet verdient in: 1. textiel- en kleding (inc. schoenen en leerindustrie); 2. landbouw, bos en visserij; voedselverwerking; handel in agrarische producten en dieren, hout, voedsel en drinken; 3. mineralen, olie en gas; metaalproducten.

		deze gevallen te ondersteunen om aan de eisen te voldoen.	5.2.1 Plan/lijn nu wat onduidelijk. Conclusie: prima voor de regeldruk, maar ambitie valt wat tegen. Verwachting dat dit leidt tot sterke tegendruk in EP en van maatschappelijk middenveld.
Gepaste zorgvuldigheidseisen	Gedetailleerde 6 due diligence stappen verplicht voor grote ondernemingen en beursgenoteerd MKB. Minder gedetailleerde eisen voor middelgrote bedrijven in risicosectoren t.b.v. proportionaliteit (zolang het in overeenstemming blijft met internationale standaarden. ["Good practice"/geest van de wet]).	6 due diligence stappen doorlopen. IMVO-afspraken met ketenpartners contractueel vastleggen.	Groen/geel In lijn met Nederlandse voorstel, maar mogelijkheid tot contractuele afspraken lijkt wel het risico te bevatten dat MVO-risico's/verantwoordelijkheden afgewenteld worden op partners lager in de keten. Wat voor effect heeft dat voor partners in e.g. derde wereldlanden?
Inrichting van toezicht en handhaving	Bestuursrechtelijke handhaving. Rekening houden met specifieke omstandigheden van sector/bedrijf. Toezicht niet primair gericht op sanctioneren, maar op gedrachtsverbetering en continue verbetering van due diligence ("positief toezicht"). Sanctioneren wel mogelijk. Europese richtlijnen voor toezicht om dat zo uniform mogelijk te houden, maar uitvoering door nationale toezichthouders i.v.m. specifieke nationale context. Mogelijkheid tot gedeelde verantwoordelijkheid EU-nationaal.	Bestuursrechtelijk, eerst gericht op verbetering en pas later/indien nodig sancties. Sancties gebaseerd op bedrijfsomzet t.b.v. proportionaliteit. Toezicht door nationale toezichthouders. T.b.v. coördinatie en informatie-uitwisseling wordt er een EU Network opgezet tussen deze autoriteiten. Mogelijkheid tot civiele procedures (onder vele voorwaarden); niet bezwaarlijk.	Groen. Vorm van bestuursrechtelijke handhaving komt overeen met de Nederlandse inzet. Civielrechtelijk niet NL inzet, maar niet problematisch gezien de gestelde voorwaarden; lijkt op NL inzet rond algemene zorgplicht met onrechtmatige daad (zie hieronder).

Algemene zorgplicht?	<p>Streven voor algemene zorgplicht voor alle bedrijven op EU-niveau; geen toezicht, maar wettelijk vastgelegde verwachting dat alle bedrijven rekening houden met mens en milieu.</p> <p>Bij overtreding kan men naar de civiele rechter op basis van een vordering op grond van een onrechtmatige daad. Hiervoor moet dus ook worden voldaan aan andere eisen, e.g. geleden schade, toerekenbaarheid, causaliteit en relativiteit.</p>	Niet genoemd	<p>Groen</p> <p>Al dan niet invoeren van algemene (nationale) zorgplicht maakt weinig uit. NL Wetboek bevat al onrechtmatige daad; dit valt in deze lijn. Kans op civielrechtelijke zaken klein (Frankrijk heeft momenteel dergelijke naleving, weinig zaken), als het slaagt bij de rechter is er ook echt sprake van schade aan anderen door de betreffende organisatie. Levert geen problemen of extra regeldruk op.</p>
Fasering van invoering wet	Ambigu. In lijn met CSRD? (2024-2026)	Onbekend. Na moment van instellen voor groep 1 heeft groep 2 twee jaar extra voor implementatie.	<p>Afhankelijk van afstemmingsprocedure.</p> <p>Te lang proces (e.g. door tegenwerking in EP) zou wel krachtenveld voor nationale wetgeving kunnen versterken.</p>
Klachtenmechanismen	Mag individueel en collectief, zolang het maar goed geregeld is. Bedrijven nooit ontslagen van individuele verantwoordelijkheid. Mechanismen dienen te worden opgezet door bedrijven of collectieven zelf.	Individueel.	<p>Geel</p> <p>Jammer dat er geen collectieve regelingen expliciet zijn beschreven; sectorale samenwerkingen wel toegestaan, dus mogelijk dat collectieve klachtenmechanismen ook daaronder kunnen worden geschaard. Vraag aan BZ en J&V.</p>
Sectorale samenwerking	Overheid stimuleert sectorale samenwerkingsverbanden (best practices, leren, samen due diligence uitvoeren in dezelfde keten), en spoort EC aan sectorale samenwerkingsverbanden te erkennen.	EU staat sectorale samenwerking en multi-stakeholder initiatieven toe.	<p>Geel/groen</p> <p>Fijn dat samenwerking wordt toegestaan, maar sectorale samenwerking op EU-niveau was geen gek idee geweest. Willen VNO-NCW, FNV, CNV etc. ook graag.</p> <p>BZ had juist erkenning nationale samenwerkingsverbanden als inzet, dus is tevreden.</p>

Steun voor bedrijven	O.a. IMVO-steunpunt voor bedrijfsvragen en ondersteuning.	EC levert "guidance" voor model-clausules voor contracten, en verplicht lidstaten om steun te verschaffen aan MKB.	Groen
Klimaat	-	Bedrijfsplan moet duidelijk maken op welke manier het bedrijf zich houdt aan het Verdrag van Parijs (max. 1.5 graad).	Groen Eis niet door Nederland genoemd rond IMVO, maar o.a. al onderdeel van de CSRD, waar meer bedrijven onder vallen dan deze wetgeving.

Opmerkingen:

- 1) EU koppelt IMVO en IMVO-wetgeving expliciet aan duurzaamheid en EU Green Deal. Goed nieuws. Mooie koppeling met breder EZK- en Rijksbeleid.
- 2) EU IMVO-wetgeving expliciet gekoppeld aan CSRD; goed voor beleidscoherentie. CSRD gaat wel voor meer bedrijven gelden dan de IMVO-wetgeving.

Van: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: vrijdag 11 maart 2022 14:56
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Voorlopig commentaar op CSDD-voorstel EC
Bijlagen: Comments VNO-NCW - MKB-Nederland on EU DD Directive.docx

Hallo 5.1.2.e

Omdat de opstelling van het BNC-fiche over het Europese voorstel voor een Corporate Sustainability Due Diligence Directive vast heel snel loopt, stuur ik jullie alvast bijgaand onze voorlopige comments.

We bespreken dit as. dinsdag met onze leden. Een definitieve versie volgt daarna. Wij zijn gaarne bereid een toelichting te geven indien gewenst.

Weet, dat onze voorzitter Ingrid Thijssen maandag hierover een gesprek heeft met minister Scheinemaker.

Goed weekend alvast,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

VNO-NCW - MKB-Nederland
Confederation of Netherlands' Industry and Employers VNO-NCW
Royal Dutch Association of Small and Mediumsized Enterprises MKB Nederland

email: 5.1.2.e r@vnoncw-mkb.nl
tel.: +31 (0)70 - 5.1.2.e
mobiel: +31 (0)6 5.1.2.e
website: www.vno-ncw.nl - www.mkb.nl

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag
Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Twitter: [@vnoncw](https://twitter.com/vnoncw) - [@mkbnl](https://twitter.com/mkbnl) - linkedIn: [VNO-NCW](https://www.linkedin.com/company/vno-ncw) - [MKB](https://www.linkedin.com/company/mkb-nederland)

NON PAPER

Version 220310 (not final)

This non paper contains first reaction based on an analysis of the draft Directive. It is not a position paper.

Comments on the proposal for a Directive on Corporate Sustainability Due Diligence and amending Directive EU 2019/1937

Main points of concern

- The Directive applies to the **whole value chain** (upstream and downstream, not only to the supply chain. This is an enormous extension compared to e.g. the German Lieferkettengesetz.
- A sectoral approach is needed to have really impact. The Directive should embody an incentive for **sectoral agreements**, for instance a lighter enforcement regime (without creating a safe harbour). See also the advice of the Dutch Social and Economic Council – <https://www.ser.nl/en/Publications/sustainable-supply-chains>.
- The **material norms** with which the companies will have to comply are unclear and/or unfit for application by companies. The six pages of international norms in the annex are mostly government-to-government standards. The annex was removed from the own initiative report of the European Parliament. The absence of applicable material norms is an existential concern, as **legal certainty** for companies, supervisory authorities and judges depends on it.
- The Explanatory Memorandum, p.14 claims that 99% of EU companies are excluded from the due diligence duty. This is manifestly untrue. They might be excluded from the possibility of being administratively fined, but the Directive evidently shows that it **expects the whole value chain to be bound by contractual clauses to do due diligence**; equally, contracts may contain civil law fines.
- The provisions to **shield SMEs from disproportionate requirements** don't provide any certainty.
- A **reasonable delimitation of stakeholders** is needed.
- The **level playing field within the Internal Market** and the proper functioning of the Internal Market, which is the professed legal basis of the Directive, is seriously put into question by 1) many provisions which leave large discretionary room with the member states (e.g. art 9 complaints procedure; art 13, 17 and 21 on supervisory authorities; art 20 on sanctions; and 2) the explicit freedom given to Member States to adopt legislation which could go further than the Directive. When a high level of obligations is introduced, as is the case with this Directive, EU wide harmonization should be the aim.
- The **level playing field between EU companies and third country companies** is jeopardized by substantially diverging thresholds for EU and third country companies.
- The **concepts of preventing adverse impacts and bringing adverse impacts to an end are fundamentally flawed**. The concepts do not incorporate a substantial distinction between the liability for own acts and the liability for the acts of others, and there is no clear distinction whether an obligation of result or an obligation of means is established.

- The concepts of **contractual assurance and contractual cascading** are highly problematic in legal practice. De facto they imply that the Directive fully applies to all SMEs in the value chain.
- The concept of **collective action** is not elaborated. As is the dimension of the **learning process**. Enforcement and sanctions provisions are extensively detailed, provisions on collective action contain only the rudiments.
- The **definitions of ‘businesses relationship’ and ‘established business relationship’** are unclear and operationally difficult to apply.
- **Many terms are unclear**: appropriate measure, necessary, not negligible, ancillary.
- The definition of appropriate measures does not include essential elements of the Explanatory Memorandum.

Art 1 Subject matter

Art 1.1.

- The Directive lays down rules on obligations and liability for companies.
- Introduces the application to the whole value chain, upstream and downstream. This is an enormous extension compared to previous approaches which were mainly supply chain (upstream) oriented. Further definition in article 3.g.

Art 1.2 and 1.3

- Existing protection in Member State law or EU law providing more protection shall prevail.

Art.2 Scope

Art 2.1

- The thresholds for EU companies (>500 employees, >150 mln turnover; >250 employees and >40 mln turnover for risk sectors) are substantially lower than the advice of the Dutch Social Economic Council (1000) or the French and German laws.
- The risk sectors have a wide scope: manufacture and trade of textiles, leather and related footwear, agriculture, forestry, fisheries, food products, beverages, wood, all mineral resources, basic metal products, construction materials, fuels, chemicals and other intermediate products. This corresponds with the sectors for which the OECD has developed sectoral due diligence guidance. These sectors include many SMEs.
- The financial sector is not considered a high risk sector, although there is an OECD sectoral guidance.

Art. 2.2

- The thresholds for non-EU companies are much higher than for EU companies (EU: 150 mln *worldwide* turnover; third country: 150 mln *EU* turnover). This means that in practice, the EU companies which have to comply with the direction will mostly be much smaller than the third country companies and the Explanatory Memorandum p. 16 recognizes this. This is outright discriminatory. Nevertheless the Explanatory Memorandum p.3 refers soothingly to a ‘similar turnover criterion’.
- ExplanMem p.15 recognizes that the criteria are not the same. However, the extensive justification that follows is in no way convincing. The main argument is (see also recital 24), that a relatively high turnover may have an effect on the Internal Market, which creates a territorial connection. The problem here is that the need to demonstrate a territorial connection forces the Directive, the explicit basis of which is

the functioning of the Internal Market, to introduce a manifest discrimination of EU companies and a blatant disruption of the Internal Market.

Art 2.4

- The Member State competent to regulate is the Member State in which the company has its registered office. This opens the possibilities for forum shopping in case the Directive leaves open possibilities – as in fact it does – for diverging national interpretation and implementation, including sanctions.

Art 3 Definitions

Art 3.a Company

- Financial sector and insurance and pension funds also included; long detailed list of financial institutions; very large scope.

Art 3 b and c

- Adverse environmental impact and human rights impact based on an annex of 6 pages of international rights and (often political) declarations;
- Are these rights that are formulated in such a way that they can be invoked in a private – private relation? Does this create sufficient legal certainty that they can be applied by companies, supervisors and judges? How large is the discretionary room for interpretation, also taking into account the ‘obligation of means’ approach in the ExplanMem?

Art 3.e

- Business relationship: very broad definition: ‘business operations related to the products or services’. A business relation can exist very far in the chain, e.g. when a company provides information on a product related to repair of a very old product or to its recycling.

Art 3.f

- Established business relationship:
  - What is the meaning of ‘which is or is expected to be lasting’? What is ‘lasting’?
  - What is the meaning of ‘not a negligible or ancillary part of the value chain’: this leaves large room for interpretation, and provides no criteria

Art 3.g

- Value chain: upstream and downstream, from the development of the product to its disposal; this is a very substantial extension of the supply-chain approach mostly applied until now, e.g. in the German *Lieferkettengesetz*.
- Recital 17, p.32: ‘throughout the life cycle of production and use and disposal of product or provision of services, at the level of own operations, subsidiaries and in value chains’. Recital 18 also gives a very wide, all-encompassing description of the value chain.
- What is a ‘group’?
- The value chain of financial institutions does not include SMEs; for other companies, SMEs are not excluded?

Art 3.h

- Independent third party verification: it should be recognized that this implies substantial extra cost for companies. It is also linked to the CSRD.

Art 3.j

- Definition industry initiative is ok; specific request in our lobby to include collective initiatives

Art 3.l

- Severe adverse impact: definition in broad strokes, not precise.

Art 3.n

- Definition of stakeholders: any right or interest could be affected ('other individuals ..... whose rights or interests are or could be affected').
- Further delimitation is required: substantive interest, substantiated complaint, filter against frivolous claims. See e.g. art. 19: substantiated concern

Art 3.q

- Appropriate measure: the definition gives large room for interpretation. Too much room for interpretation by Member States may jeopardize the stated aim of the Directive, which is creating a better functioning Internal Market. A more unified approach in the EU should therefore be envisaged.
- Recital 15: 'his Directive should not require companies to guarantee, in all circumstances, that adverse impacts will never occur or that they will be stopped. Recital 16, p.32 says that the main obligations in this Directive should be 'obligations of means'.
- In order to provide more clarity in the definition of appropriate measures, these elements of recitals 15 and 16 should be integrated in the definition.

Art. 4 Due diligence

Art 4.1

- Six steps of due diligence: ok, established approach

Art 4.2

- Competition law should not hamper RBC cooperation of companies. Ok, specific request in our lobby

Art 5 Integrating due diligence into companies' policies

- ok

Art 6 Identifying actual and potential adverse impacts

Art 6.1

- Identifying adverse impact: what are appropriate measures? See remark on definition under art 3q.

Art 6.2

- Smaller high risk companies shall only be required to identify severe adverse impacts (definition of severe in art 3.1). Ok.

Art 6.3

- Financial sector due diligence has to be provided before providing the service.
Question: can this lead to substantial delay in financing? How can this potential disadvantage be addressed?

Art 6.4

- Appropriate resources of information should be made available. Consultation with relevant stakeholders . Ok, but the definition of stakeholders should be better defined (see 3.n).

Art 7 Preventing potential adverse impact

Art 7.1

- Appropriate measures should be better defined: see 3.q.
- What are impacts that ‘should have been’ identified?

Art 7.2.a

- What is the definition of necessary?
- Prevention plan: ok. What are reasonable timelines? Unified EU approach desirable for functioning of the Internal Market.

Art 7.2.b

- *Seek* contractual assurances, prevention action plan, contractual cascading from a *direct* business relationship. This is formulated as an obligation of means (seek). It should be stated more clearly under what conditions the Directive considers the obligation of means is reasonably fulfilled.
- Contractual assurances and contractual cascading imply that de facto due diligence rules will also fully apply to SMEs.
- See art. 12 on Commission guidance on voluntary model contract clauses.

Art 7.2.c

- What is the definition of necessary?

Art 7.2.d

- Companies ‘shall’ provide targeted and proportionate support to SMEs if compliance would jeopardize its viability. This would imply substantial administrative burdens. Such cost should be borne by the authorities, not by companies.

Art 7.2.e

- What are ‘other entities’? Other companies or also other entities?
- The Directive requires the company to collaborate with third ‘entities’ to stop adverse impact, if other action is not effective. No specification of the ‘collaboration’ is provided.

Art 7.3

- The company *may seek* to conclude a contract with a partner with whom it has an *indirect* relationship (<-> 7.2.b) for adverse impacts that could not otherwise be addressed. This is also formulated as an obligation of means.

- The term ‘partner’ is not defined; is this an (indirect) established business relationship as defined under 3.f? If not, what else?

Art 7.4

- This provision also shows that SMEs may be fully affected by this Directive. In practice, due diligence obligations will be transferred via contract clauses to all SMEs upstream and downstream. Clauses will be accompanied by fines. The Directive will not *directly* affect SMEs, but indirectly, via their contract partners, they will be subject to all due diligence burdens, including fines.
- Suitable industry initiatives can be used for verification.
- Contract terms with SMEs should be fair, reasonable and non-discriminatory. Who defines this? If Member States can define this, the functioning of the Internal Market may be jeopardized, as standards may vary per Member State.
- The cost of verification of the SME action should be borne by the company with which it has a relation. This is not reasonable. If the SME cannot pay for costs related to new legislation, it is logical that the government provides for support, not contract partners. See 14.2 on financial support by Member States.

Art 7.5

- This provision is incompatible with the UN GP and the OECD GL. It is too prescriptive concerning the approach companies should take. On this very point the Ruggie Principles provide broad discretionary powers to companies. Forbidding to extend the existing relationship when adverse impacts cannot be prevented or mitigated can be counterproductive in solving the problem. Extension can be a carrot for change, while here only the stick remains.

Art 8 Bringing actual adverse impacts to an end

Art 8.1

- See 7.1

Art 8.3.a

- Is ‘proportionate’ sufficiently operationally defined?

Art 8.3.b - f

- See 7.2.a - e
- See art. 12 on Commission guidance on voluntary model contract clauses.

Art 8.4

- See 7.3

Art 8.5

- See 7.4
- See 14.2

Art 8.6

- See 7.5

Art 8.7

- See 7.6

Art 9 Complaints procedure

- The complaints procedure and the definition of legitimate concerns should be determined on an EU level to guarantee the well-functioning of the Internal Market.
- Legitimate concerns could better be defined as substantiated concerns (as in art.19) or as substantive interest. In fact, an interest should be *and* legitimate *and* substantive, as is indicated in art 19.5.
- The complaints procedure should contain a protection against frivolous claims.

Art 10 Monitoring

- This provision also implies that SMEs will be substantially affected by this Directive.

Art 11 Communicating

- This provision also implies that SMEs will be substantially affected by this Directive.
- Reporting requirements should be fully compatible with the other EU reporting requirements from CSRD, SFDR and taxonomy.
- Delegated act will determine content and criteria for report.

Art 12 Model contract clauses

- Commission shall adopt guidance for voluntary model contract clauses. It is questionable whether this will provide sufficient legal certainty. But legal certainty on this point is essential, taking into account the importance of these clauses as highlighted in art. 22.2.

Art 13 Guidelines

- The Commission *may* issue guidelines to support companies or Member State authorities. This instrument is probably too weak to guarantee a well-functioning Internal Market, if too much discretionary power is left to the Member States.

Article 14 Accompanying measures

Art 14.1

- Member states may set up dedicated websites/platforms/portals.
- This provision explicitly shows that SMEs are fully affected by this Directive: 'Special consideration shall be given to SMEs present in the value chains'.

Art 14.2

- Member States may financially support SMEs. Why are 7.4 and 8.5 then necessary?
- This provision again indicate explicitly that SMEs are affected by this Directive.

Art 14.3

- The Commission may facilitate joint stakeholder initiatives. This was a specific request in our lobby. In 14.3 the facilitation is not defined or limited. However, in 14.4, the facilitation seems to be limited to dissemination of information. Facilitation by the Commission should be more substantive.

- See also Explanatory Memorandum p.17 and recital 37.

Art 14.4

- The Directive limits the facilitation to the provision of information. That is not enough. It seems to indicate that the Commission has a very narrow approach to collective initiatives (see 14.3).
- Concrete amendments should be formulated, elaborating on the way the Commission should facilitate collective initiatives.
- Also, an amendment could be proposed elaborating the ‘learning process’ which should be encouraged. See art. 18.

Art 15 Combating climate change

- EU companies with >500 employees/>150 mln turnover and third country companies with >150 mln EU turnover must have a plan on to comply with the Paris Agreement and especially on the CO2 footprint.
- Here again, EU companies are in a disadvantaged position vis-à-vis third country companies. See art. 2.2.
- If climate change is a principal risk/impact, the company must include climate reduction objectives (Emission of what? Not specified).
- Fulfillment of these obligations should be taken into account in variable remuneration.

Art 16 Authorised representative

- Third country companies should designate an authorized representative in one of the Member States.
- As the Directive leaves large discretionary freedom to the Member States, the choice of where to register the authorized representative could substantially impact the level playing field.
- For the rest: ok.

Art 17 Supervisory authorities

- The large discretionary freedom of Member States in the way to set up the supervisory authorities jeopardizes the level playing field. See also the Explanatory Memorandum p.17: ‘The Directive will leave it up to the Member States how to organize enforcement’.
- For the rest: ok.

Art 18 Powers of the supervisory authorities

- NB: The article provides only for enforcement powers. The element of advice and assisting in the learning process is absent.
- Equally absent is a reference to the National Contact Points NCP related to the OECD Guidelines.

Art 18.1

- Supervisory authorities should have adequate powers and resources. As the field of supervision of the authorities is vast, this is a substantial requirement. Nevertheless, the Explanatory Memorandum p.17 states that ‘this Directive does not entail

unnecessary costs'. The Directive plus Explanatory Memorandum should provide an honest picture of the substantial cost that will be involved if a massive supervisory task as envisaged by the Directive is made operational.

Art 18.3

- Inspections shall be conducted in compliance with the national law of the Member State: risk to level playing field.

Art 18.5

- 'Supervisory authorities shall at least have the following powers'. This article recognizes that the powers may vary from Member State to Member State.

Art 18.7

- Member States should provide for an effective remedy against decisions of the supervisory authorities. This is an element we have specifically asked for in our lobby. See art. 19.5.

Art 19 Substantiated concerns

- NB: substantiated is not an element in the definition of 3.n. However, it should be.

Art 19.5

- Duplication of 18.7, but more elaborate, and only focused on complainants. Art 18.7 and 19.5 should be brought in line with each other.

Art 20 Sanctions

Art 20.1

- The rules on sanctions are determined on the national level; this is a serious risk for the level playing field.

Art 20.3

- Pecuniary sanctions shall be based on the company's turnover. Why should this criterion be mandatory?

Art. 21 European Network of Supervisory Authorities

Art 21.1

- The network should facilitate the coordination and alignment of practices of the supervisory authorities. It is highly questionable whether this will be sufficiently effective to safeguard a level playing field.

Art. 22 Civil liability

Art 22.1

- Civil liability is only established for companies, there is no personal liability for directors.
- Civil liability is limited to failing to comply with articles 7 and 8 (prevention and bringing impact to an end).

Art. 22.2

- The article differentiates only marginally between liability for own acts of the company and liability for acts of others in the value chain. This is a substantial diversion from the OECD Guidelines where this is an essential difference.
- Companies are not liable if they have *sought* contractual assurances, have in place a prevention action plan, and apply contractual cascading, and if compliance has been verified. As the fulfilment of the condition of *seeking* has important consequences, it is essential that the obligation of means to *seek* should be very clearly defined. The model contract clauses of art. 12 are thus of great importance.

Art 23 Reporting of breaches and protection of reporting persons

- Ok

Art 24: Public support

- Companies applying for public support must certify that no sanctions have been imposed on them for a failure to comply with this directive. Without further qualification this seems to be a disproportionate measure.

Art 25 Directors' duty of care

- Seems ok.

Art 26: Setting up and overseeing due diligence

- Directors responsibility. Seems ok

Art 27 Amendment to Directive (EU) 2019/1937

Art 28 Exercise of the delegation

- The power to adopt delegated acts as referred to in art. 11 is conferred on the Commission

Art 29 Review

- A 7 year review term is far too long for such an impactful legislation. This is especially so since the Regulatory Scrutiny Board has twice given a clearly negative opinion and has not been consulted for the third version (See lengthy but not necessarily convincing reasoning in Explanatory Memorandum p.20 – 23).
- The review period should therefore be no longer than 2 years.

Art 30 Transposition

Art 31 Entry into force

- The Directive should provide for a reasonable transition period of *at least* 3 years.

*****

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 16 maart 2022 17:44
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Afstemming - BNC fiche EU voorstel Corporate Sustainability Due Diligence

Dank 5.1.2.e

Kort een blik op kunnen werpen, en zo te zien heb je belangrijkste knelpunten hier wel geadresseerd. Nog openstaande vragen, of punten van twijfel? Trek dan even aan de bel.

Vr. grt,
5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minezk.nl>
Verzonden: woensdag 16 maart 2022 17:36
Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e
5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e
5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e
5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e
5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>;
5.1.2.e @minezk.nl>
CC: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e
5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: RE: Afstemming - BNC fiche EU voorstel Corporate Sustainability Due Diligence

Goeieavond allemaal,

Dank voor de al ontvangen input, dit is verwerkt in het bijgevoegde overzicht (inzet EZK) en het fiche. De bijgevoegde versie is nog work-in-progress, maar bevat de hoofdzaken en de inzet van J&V rond de aansprakelijkheid van bestuurders.

Over dit laatste hadden wij ook al onze twijfels, en in combinatie met de vragen vanuit corporate governance (5.1.2.e) en de European Scrutiny Board (dank, 5.1.2.e) delen we momenteel met J&V de lijn hieromtrent (verduidelijken of schrappen, want nu lijkt er een risico te bestaan op 1) divergerende interpretaties binnen Europa en 2) potentieel te zware doorkruising van het vennootschapsrecht).

@5.1.2.e Zou jij hier morgenochtend een check op willen doen aan de hand van onze eigen inzet en de lijn zoals uitgedragen door J&V? J&V maakt zich hier ernstig zorgen om en gaf aan bereid te zijn er voor te gaan liggen, dus belangrijk om dit strak te hebben.

N.a.v. interdepartementale belletjes hebben we voorgesteld om morgen met alle betrokken departementen nog online bij elkaar te komen om vragen te stellen, mogelijk dat hiermee sommige zaken al verduidelijkt kunnen worden. Anders zien we het maandag bij het uiteindelijke fiche, waarna de afstemming in het BNC-overleg plaatsvindt, maar natuurlijk prettiger voor iedereen als dat stuk zo glad mogelijk is.

Input op het moment nog van harte welkom, morgenochtend wel echte deadline i.v.m. afstemming intern en uitdragen richting de andere departementen.

Bij vragen weten jullie mij te vinden.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Topsectoren en Industriebeleid

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK Den Haag

T +31 6 5.1.2.e

E: 5.1.2.e @minezk.nl

Van: 5.1.2.e

Verzonden: woensdag 16 maart 2022 10:56

Aan: 5.1.2.e minezk.nl; 5.1.2.e

5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e

5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e

5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e

5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e @minezk.nl;

5.1.2.e @minezk.nl>

CC: 5.1.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: Afstemming - BNC fiche EU voorstel Corporate Sustainability Due Diligence

Goeiemorgen allen,

Het BNC-fiche is er, het feestje kan beginnen! Aangezien dit een interdepartementale afstemmingsprocedure is, leveren we als EZK vanuit 1 contactpersoon onze input. In overleg met DE-BNC DEIZ doe ik dit als aanspreekpunt IMVO.

De werkwijze is als volgt:

- **Vandaag en donderdagochtend:** ontvangen input en interne afstemming. Indien input al getackeld kan worden vanuit voorhanden zijnde informatie, zullen we dit doen. Bij belangrijke geschilpunten kom ik bij jullie op de lijn.
  - Ik ontvang de input graag in bijgevoegde file met track changes, of per mail. In het laatste geval graag duidelijk aangeven welke pagina en passage de input/vraag betreft.
  - Indien je gisteren al input hebt gedeeld n.a.v. Margje's mail en dat volstaat volgens jou, dan is dat ook prima en nemen wij het mee.
  - **daarnaast beknopt, en beperk je tot de inhoud van het fiche en je eigen dossier.** Het fiche heeft zelf al enige omvang, dus de input moet werkbaar zijn. Dit is ook niet de plek om gerelateerde zaken te bespreken, van IMVO-steunpunten tot sectorale samenwerking, wanneer dit niet direct raakt aan de EU IMVO-wetgeving.
  - Deze punten kunnen later worden behandeld met de departementen en BZ in het bijzonder bij de eventuele uitwerking van de wet en ons verdere IMVO-beleid.
- **Donderdagochtend- en middag:** accordering via 5.1.2.e (MT), EZK input wordt via haar gedeeld met directeuren en DGB&I.
- **Eind donderdag:** verwerken EZK-input in conceptfiche BZ.

Het daarop volgende proces is als volgt:

- A.s. maandag 21 maart ontvangen we het interdepartementaal afgestemde fiche van BZ via DEIZ. Hierbij zullen we met DE-BNC DEIZ checken of de belangrijke input meegenomen is in het fiche.

- Als dat het geval is, is er niks aan de hand. Indien er cruciale input ontbreekt, kaarten we dit aan via DEIZ/DE BNC. Zij brengen het dan in bij het BNC overleg.
- Als hierbij afstemming wordt bereikt, groen licht. Indien hier cruciale geschilpunten zijn, zullen zij het indien nodig escaleren naar directeursniveau.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Topsectoren en Industriebeleid

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK Den Haag

T +31 6 5.1.2.e

E: 5.1.2.e @minezk.nl

Van: 5.1.2.e @minbuza.nl>

Verzonden: woensdag 16 maart 2022 10:18

Aan: 5.1.2.e @minjenv.nl; 5.1.2.e @minjenv.nl; 5.1.2.e @minjenv.nl; 5.1.2.e @minjenv.nl;

5.1.2.e @minjenv.nl; 5.1.2.e @minjenv.nl; 5.1.2.e @minjenv.nl;

5.1.2.e @minjenv.nl; 5.1.2.e @minfin.nl; 5.1.2.e @minfin.nl; 5.1.2.e @minfin.nl;

5.1.2.e @minfin.nl; 5.1.2.e @minfin.nl; 5.1.2.e @minfin.nl;

5.1.2.e @minfin.nl; 5.1.2.e @minfin.nl; 5.1.2.e @minfin.nl; 5.1.2.e @minfin.nl;

5.1.2.e @minszw.nl; 5.1.2.e @minszw.nl; 5.1.2.e @minszw.nl; 5.1.2.e @minszw.nl; 5.1.2.e

5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>;

5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minlnv.nl>; 5.1.2.e @minlnv.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minlnv.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl; 5.1.2.e @minienw.nl;

5.1.2.e @lIenT.nl; 5.1.2.e @minienw.nl; 5.1.2.e @minienw.nl;

5.1.2.e @minienw.nl; 5.1.2.e @minienw.nl; 5.1.2.e @minienw.nl;

5.1.2.e @minienw.nl; 5.1.2.e @minienw.nl; 5.1.2.e @minocw.nl;

5.1.2.e @minocw.nl; 5.1.2.e @minbzk.nl; 5.1.2.e @rijksoverheid.nl;

5.1.2.e @minbzk.nl

CC: 5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>;

5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>

Onderwerp: Afstemming - BNC fiche EU voorstel Corporate Sustainability Due Diligence

Beste collega's,

Graag stemmen we het concept BNC-fiche met jullie af inzake het EU voorstel voor een richtlijn inzake *Corporate Sustainability Due Diligence*. Na gesprekken met stakeholders hebben we het fiche kunnen afmaken, veel dank voor jullie geduld en begrip.

Graag ontvangen we input op het fiche uiterlijk morgen **donderdag 10 maart COB**. Zie onderaan deze mail voor de rest van de planning voor het fiche. Als er voor die tijd al een punt is dat jullie met ons willen bespreken, laat dat vooral weten, dan kunnen we proberen er voor de deadline uit te komen.

Vriendelijke verzoeken:

- Graag input aanleveren door 1 contactpersoon per departement
- Werk met track changes en opmerkingen
- Wees zo beknopt mogelijk

Verder goed om te weten dat het fiche niet de volledige inzet behelst ten opzichte van het EU-voorstel. Zo vallen veel dingen bijvoorbeeld onder 'OESO-conformiteit', wat we heel belangrijk vinden – maar we hebben niet alles daaronder uitgeschreven. Dat om het fiche behapbaar te houden. We gaan nog een kaderinstructie opstellen met meer detail.

Ik hoop dat ik alle collega's heb aangeschreven die hier betrokken bij willen zijn. Zo niet, laat mij dat dan weten, dan geef ik nieuwe collega's ook toegang tot het document.

Veel dank alvast en laat vooral weten wanneer er tussendoor vragen zijn.

Groet,

5.1.2.e

Planning

- **Donderdag 17 maart COB – deadline input fiche**
- Vrijdag 18 maart – akkoord minister finale versie
- Maandag 21 maart – aanleveren BNC
- Woensdag 23 maart – BNC overleg
- Dinsdag 29 maart – CoCo
- Vrijdag 1 april - Ministerraad

5.1.2.e

5.1.2.e

.....
Trade Policy and Economic Governance Department
Responsible Business Conduct (RBC) Unit
Ministry of Foreign Affairs
Rijnstraat 8 | 2515 XP I Den Haag | The Netherlands

.....
M +31 6 5.1.2.e

5.1.2.e [@minbuza.nl](mailto:5.1.2.e@minbuza.nl)

<https://www.government.nl/topics/responsible-business-conduct-rbc>

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 17 maart 2022 16:34
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: BNC-fiche EU IMVO-wet
Bijlagen: BNC fiche EU voorstel IMVO-richtlijn - final SK - J&V.docx; EZK Inzet BNC fiche - SK.docx

Hoi 5.1.2.e

Lijkt me prima. Twee punten:

- Die bestuurlijke aansprakelijkheid zat VNO ook dwars. Dus daar kunnen we pas mee in stemmen als alles klip en klaar is. En als J&V er al zorgen over heeft, dan moeten wij dat ook hebben denk ik.
- Ten aanzien van de passage over coalitie akkoord en nationale wetgeving. Daar mag wat mij betreft nog wel benadrukt worden dat aangezien er nu al een EU-voorstel ligt, of het dan wel opportuun is om autonome nationale wetgeving uit te werken, en het ook als zodanig te positioneren. Wat mij betreft mogen we daar best nog vraagtekens bij zetten, evt. werken aan nationale wetgeving gericht op het implementeren van de EU-regelgeving. Maar nu klinkt het nog te parallel. M.i. ook erg ongebruikelijk om het zo te doen.

Groet,
5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minezk.nl>
Verzonden: donderdag 17 maart 2022 12:14
Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>
CC: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: BNC-fiche EU IMVO-wet

Hai 5.1.2.e

Hierbij het BNC-fiche. Het bevat onze intern afgestemde input, + een stukje van J&V m.b.t. het vastleggen van de verantwoordelijkheden van bestuurders. Wij hadden hier onze vraagtekens over, WJZ ook, J&V blijkt morbitant tegen de huidige verwoording, dus na overleg met 5.1.2.e van J&V volgen we momenteel die lijn. Vanmiddag is er last-minute een interdepartementale call ingepland om de input te bespreken.

Aangezien het nogal onoverzichtelijk wordt anders, heb ik de EZK-inzet ook op hoofdlijnen gebundeld in de bijlage (EZK inzet), dan zie je het in 1 oogopslag.

Indien je graag wilt zien wat andere departementen hebben ingebracht, zie hier:

[BNC fiche EU voorstel IMVO-richtlijn - final.docx \(rijksweb.nl\)](#)

De inbreng op die online file is nog relatief beperkt, doordat de meeste departementen een eigen versie eerst intern afstemmen voordat ze de aanpassingen verwerken in de online file.

Wil jij hier je check op doen en accorderen (en zo nodig delen met 5.1.2.e, zoals afgesproken)?

Alvast dank! Bij vragen/opmerkingen weet je me te vinden.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Fiche : Richtlijn gepaste zorgvuldigheidsverplichting voor ondernemingen

1. Algemene gegevens

- a) *Titel voorstel*
Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende *Corporate Sustainability Due Diligence and amending Directive (EU) 2019/1937*
- b) *Datum ontvangst Commissiedocument*
23 februari 2022
- c) *Nr Commissiedocument*
COM (2022) 71
- d) *EUR-Lex*
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52022PC0071>
- e) *Nr impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing*
SWD(2022) 42
- f) *Behandelingstraject Raad*
Raad voor Concurrentievermogen (COMPET)
- g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*
Ministerie van Buitenlandse Zaken
- h) *Rechtsbasis*
Artikel 50 en 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)
- i) *Besluitvormingsprocedure Raad*
Gekwalificeerde meerderheid
- j) *Rol Europees Parlement*
Medebeslissing

2. Essentie voorstel

a) Inhoud voorstel

Het voorstel van de Commissie heeft als doel ondernemingen te stimuleren bij te dragen aan de eerbiediging van mensenrechten en milieu in hun eigen activiteiten en via hun waardeketens. Het voorstel heeft betrekking op ondernemingen die actief zijn op de Europese interne markt en is gebaseerd op de internationale raamwerken op het gebied van (internationaal) maatschappelijk verantwoord ondernemen, namelijk: de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (OESO-richtlijnen) en de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGP's).

Het voorstel is van toepassing op:

(1) Zeer grote Europese ondernemingen met meer dan 500 medewerkers en meer dan € 150 miljoen omzet. Dit zijn naar schatting van de Commissie 9.400 EU-ondernemingen. Voor niet-EU ondernemingen geldt alleen de omzet als criterium, dat komt neer op 2.600 niet-EU-ondernemingen.

(2) Grote ondernemingen met meer dan 250 medewerkers en meer dan € 40 miljoen omzet, actief in een aantal sectoren met een hoog risico op nadelige effecten: kleding en textiel, landbouw en voedingsmiddelen, extractie van en handel in grondstoffen. Voor niet-EU ondernemingen geldt ook hier alleen de omzet als criterium. Dit zijn naar schatting van de Commissie ongeveer 3.400 EU-ondernemingen en 1.400 niet-EU ondernemingen. Voor deze ondernemingen gaan de verplichtingen twee jaar later gelden dan voor de eerste groep.

Het begrip 'onderneming' is breed gedefinieerd en bevat onder andere rechtspersonen zoals gedefinieerd in Annex I van richtlijn 2013/34/EU en financiële instellingen.

Het voorstel zet uiteen dat ondernemingen een verplichting hebben om gepaste zorgvuldigheid toe te passen, ofwel negatieve gevolgen voor mens en milieu te identificeren, mitigeren, stoppen, voorkomen en daarover verantwoording af te leggen. Dit geldt zowel voor hun eigen activiteiten als voor dochterondernemingen, gevestigde zakelijke relaties en activiteiten in de waardeketen. Het voorstel bevat een bijlage waarin gespecificeerd wordt welke mensenrechten- en milieurisico's meegenomen moeten worden in de risicoanalyse van ondernemingen onder deze richtlijn. Ook moeten ondernemingen de mogelijkheid bieden voor stakeholders om klachten bij hen in te dienen over mogelijke negatieve gevolgen voor mens en milieu als bedoeld in deze richtlijn. Zeer grote ondernemingen moeten daarnaast een plan opstellen om hun bedrijfsstrategie in lijn te brengen met het beperken van opwarming van de aarde tot 1,5 graad, in overeenstemming met het Parijs-akkoord. Bestuurders hebben conform de genoemde internationale raamwerken onder het voorstel de plicht om gepaste zorgvuldigheid in de bedrijfsstrategie te integreren en toe te zien op de implementatie daarvan.

De Commissie voorziet een combinatie van bestuursrechtelijke handhaving en civielrechtelijke aansprakelijkheid. Lidstaten wordt gevraagd om een of meer nationale autoriteiten aan te wijzen die toezien op de richtlijn. De nationale autoriteiten dienen de bevoegdheid te krijgen tot o.a. het opleggen van administratieve sancties in geval van niet-naleving van de verplichtingen onder de richtlijn. Sancties dienen effectief, proportioneel en ontmoedigend te zijn. De Europese Commissie

Intern Beraad

zal een Europees netwerk van nationale toezichthouders opzetten om een gecoördineerde aanpak te bevorderen.

De Commissie acht ondersteunende maatregelen voor het bedrijfsleven noodzakelijk en vraagt lidstaten om hiervoor [bijvoorbeeld](#) websites, platforms of portalen op te zetten. Deze ondersteuning, aangevuld met mogelijke financiële hulp, moet ondernemingen bedienen die onder de reikwijdte van de richtlijn vallen als ook het midden- en kleinbedrijf (MKB) in waardeketens van deze ondernemingen. De Commissie vult mogelijk de ondersteunende maatregelen van lidstaten aan. Ondernemingen kunnen deelnemen aan passende sectorinitiatieven en multi-stakeholderinitiatieven ter ondersteuning van de uitvoering van hun verplichtingen. De Commissie kan, in samenwerking met lidstaten, richtsnoeren opstellen om geschiktheid van zulke initiatieven te beoordelen. Voorts worden lidstaten geacht ondernemingen uit te sluiten van overheidssteun, in het geval aan deze ondernemingen een sanctie is opgelegd vanwege het niet-nakomen van de verplichtingen onder deze richtlijn.

De Commissie stelt tot slot voor om de effectiviteit van de richtlijn na 7 jaar te evalueren en daarbij ten minste in te gaan op de volgende aspecten: (1) of de reikwijdte van het voorstel, op basis van het aantal medewerkers en de omzet, moet worden uitgebreid, (2) of de lijst met sectoren met grote impact aangepast moet worden, (3) of de bijlage, waarin de mensenrechten- en milieurisico's staan omschreven, moet worden aangevuld in het kader van internationale ontwikkelingen en (4) of artikelen 4 (gepaste zorgvuldigheid) en 14 (flankerende beleid) uitgebreid moeten worden met negatieve klimaatrisico's.

b) Impact assessment Commissie

De Commissie heeft een *impact assessment* opgesteld en hierin twee problemen vastgesteld: (1) belangen van stakeholders en stakeholder-gerelateerde (duurzaamheids)risico's worden onvoldoende meegenomen door ondernemingen in risicomanagement en besluitvorming, en (2) ondernemingen mitigeren de negatieve impact van hun activiteiten op mens en milieu onvoldoende en hebben hier geen adequaat beleid of managementsystemen op. Om deze beide problemen aan te pakken werd in het *impact assessment* een combinatie van beleidsmaatregelen voorgesteld op het gebied van gepaste zorgvuldigheid, bestuurdersverplichtingen en beloningen.

In het voorliggende voorstel heeft de Commissie gekozen voor een focus op beleidsmaatregelen gerelateerd aan gepaste zorgvuldigheid. Bepalingen over bestuurdersverplichtingen en over beloning zijn beperkt opgenomen. De Commissie is van mening dat hiermee het juiste evenwicht is gevonden tussen het behalen van het doel en de proportionaliteit voor ondernemingen.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

In het coalitieakkoord 2021-2025 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'¹ is afgesproken dat Nederland in de EU IMVO-wetgeving bevordert en nationale IMVO-wetgeving

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/regering/coalitieakkoord-omzien-naar-elkaar-vooruitkijken-naar-de-toekomst>

Intern Beraad

invoert die rekening houdt met een gelijk speelveld met omringende landen en implementatie van mogelijke EU-regelgeving.

b) *Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel*

Conform het coalitieakkoord bevordert Nederland EU-wetgeving voor internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. Nederland staat dan ook positief tegenover het wettelijk verankeren van het gepaste zorgvuldigheidsproces in lijn met de OESO-richtlijnen en de UNGP's op EU-niveau. EU-regelgeving draagt bij aan een gelijk speelveld voor ondernemingen op de Europese interne markt en een grotere, gezamenlijke impact in productielanden. Het kabinet verwelkomt in dat kader het voorliggende wetgevende voorstel van de Commissie en heeft een aantal aandachtspunten.

De Commissie kiest voor een reikwijdte van alle zeer grote ondernemingen plus alle grote ondernemingen in zogenaamde sectoren met grote impact. Hiermee valt het MKB niet onder de richtlijn. De reikwijdte beslaat ook ondernemingen die niet in de EU gevestigd zijn maar wel op de interne markt actief zijn en voldoen aan de eerder genoemde omzetcriteria. Het kabinet verwelkomt deze keuze, maar zal met het oog op het gelijke speelveld bij de Commissie pleiten voor gelijke criteria (omzetrempel en aantal medewerkers) voor Europese ondernemingen en niet-EU ondernemingen. Een randvoorwaarde voor het kabinet voor toepassing van de gepaste zorgvuldigheidsverplichting op niet in de EU gevestigde ondernemingen is dat de uiteindelijke wettelijke regeling de handhaving door de lidstaten juridisch en praktisch mogelijk maakt. Het kabinet verwelkomt ook de opname van ondernemingen in sectoren met een grote impact, maar een duidelijkere definitie van deze grote impactsectoren is nodig in de richtlijn, zodat helder is welke ondernemingen zich in deze sectoren bevinden en dit aan ondernemingen zekerheid biedt. Ook zou het kabinet willen weten waarom de financiële sector niet gerekend wordt tot sectoren met een grote impact, ondanks het bestaan van een OESO-handreiking voor deze sector (het criterium dat de Commissie aanvoert voor de selectie van sectoren). [Mogelijk speelt hierbij dat er voor de financiële sector al de SFDR-verordening geldt die toeziet op due diligence, maar de afwegingen hierbij mogen kenbaar worden gemaakt.](#) Verder ziet het kabinet ten aanzien van de werkbaarheid en transparantie van de reikwijdtebepaling op basis van omzetrempels graag een nadere operationalisering die toezichthouders en stakeholders helpt hierover eenduidige data te verkrijgen ook als een bedrijf in meerdere EU-landen actief is.

Het kabinet waardeert dat in de keuze voor gepaste zorgvuldigheidseisen aan ondernemingen in dit voorstel rekening is gehouden met de effectiviteit, proportionaliteit en uitvoerbaarheid. Wel is er op onderdelen ruimte voor het aanscherpen van de conformiteit met de OESO-richtlijnen en de UNGP's. De beperking van een aantal verplichtingen tot gevestigde zakelijke relaties (*established business relationships*) en het opnemen van contractclausules lijkt niet in lijn met de internationale raamwerken. Het onderscheid tussen veroorzaken, bijdragen aan, en direct verbonden zijn aan nadelige gevolgen, plus de notie dat risico's mede op basis hiervan geprioriteerd kunnen worden, ontbreekt in het voorstel. Het is van belang dat de gepaste zorgvuldigheidseisen in de

Intern Beraad

voorgestelde richtlijn in lijn worden gebracht met de internationale raamwerken. Deze houden rekening met uitvoerbaarheid en proportionaliteit voor ondernemingen, bestaande IMVO-wetgeving baseert zich reeds op de internationale raamwerken en ondernemingen die tot nu toe IMVO betrachten baseren hun inspanningen daar ook op. Op deze manier kan een gelijk speelveld bereikt worden en fragmentatie of stapeling van regelgeving zoveel mogelijk voorkomen worden.

Belangrijk aandachtspunt is de coherentie met andere Europese regelgeving gericht op het voorkomen van risico's in de waardeketens van ondernemingen, zoals het voorstel voor de *Corporate Sustainability Reporting Directive*², het voorstel betreffende ontbossingsvrije producten³, de conflictmineralenverordening⁴, de herziening van de batterijenverordening⁵ en het aangekondigde *Sustainable Products Initiative*. Het kabinet acht het van groot belang dat de Commissie de samenhang met deze bestaande en aangekondigde initiatieven uitvoeriger bewaakt en onderbouwt en toeziet op conformiteit met de OESO-richtlijnen en de UNGPs. Op die manier dient voorkomen te worden dat verschillende eisen leiden tot een stapeling van verplichtingen voor ondernemingen.

Zoals hierboven reeds gesteld, zet het kabinet vraagtekens bij de beperking van verplichtingen tot gevestigde zakelijke relaties. Hiermee wordt volgens de Commissie beoogd gepaste zorgvuldigheid hanteerbaar te maken, maar het begrip is niet helder gedefinieerd en niet in lijn met de internationale raamwerken. Uiteraard is uitvoerbaarheid een belangrijk aandachtspunt, maar naar mening van het kabinet wordt dit in OESO-richtlijnen geadresseerd door een risicogerichte benadering; de richtlijnen stellen dat in kaart gebracht wordt in welk deel van de waardeketen de risico's het ernstigst zijn en vraagt dat de geprioriteerde risico's aangepakt worden. De benadering in het huidige voorstel zou een aantal zeer veranderlijke waardeketens met veel informele arbeid aan het toezicht onttrekken, terwijl de risico's daar potentieel hoog zijn. Tot slot zou deze benadering een perverse prikkel kunnen geven om langdurige zakenrelaties uit de weg te gaan. Dat zou de effectiviteit van de verplichting belemmeren, omdat ondernemingen juist middels langdurige relaties een positieve invloed kunnen uitoefenen. Tot slot komt het door de Commissie gemaakte onderscheid het gelijke speelveld niet ten goede.

Het voorstel lijkt voor een aanzienlijk deel te leunen op de mogelijkheid tot het gebruik van contractclausules (*contractual cascading*). Hoewel dit een van de manieren kan zijn van het betrachten van ketenverantwoordelijkheid, is het kabinet van mening dat een verschuiving van aansprakelijkheid voorkomen moet worden van ondernemingen die onder de voorgestelde richtlijn vallen naar zakelijke relaties die niet onder de Richtlijn vallen, bijvoorbeeld het MKB of naar ondernemingen gevestigd in landen met een mogelijk gebrekkige handhaving van mensenrechten en milieubescherming. De effectiviteit van het gebruik van contractclausules is in het verleden niet toereikend gebleken om daadwerkelijk mensenrechtenschendingen en milieuschade tegen te gaan.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0189>

³ https://ec.europa.eu/environment/publications/proposal-regulation-deforestation-free-products_en

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32017R0821>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0798>

Intern Beraad

Het gebruik van contract clauses kan ertoe leiden dat grote ondernemingen hun verplichtingen verleggen naar andere ondernemingen in hun ketens. Het kabinet is van mening dat grote ondernemingen hun invloed kunnen en moeten aanwenden om ondernemingen in de keten te ondersteunen bij het aanpakken van de risico's. [De Commissie noemt ondersteuning aan het MKB in dit opzicht, maar heeft dit nog niet verder uitgewerkt. Een vraag van het kabinet is dan ook aan de Commissie hoe dit soort steun er uit zou moeten zien.](#)

[Het onderdeel van het voorstel dat ingaat op verplichtingen voor bestuurders sluit goed aan bij de gepaste zorgvuldigheidseisen. De OESO richtlijnen vragen ondernemingen degelijke bestuurspraktijken toe te passen en het kabinet waardeert in dit kader de verplichtingen die het voorstel voor bestuurders bevat. Het kabinet heeft vragen bij het onderdeel van het voorstel dat ingaat op verplichtingen voor bestuurders. Zo is onduidelijk waarom de verplichtingen nodig zijn in aanvulling op de gepaste zorgvuldigheidsverplichting voor ondernemingen. Ook vreest het kabinet de gevolgen voor het vestigingsklimaat en het concurrentievermogen als de Europese verplichtingen op dit terrein strenger zijn dan die in derde landen. Het kabinet waardeert in dit kader de verplichtingen die het voorstel voor bestuurders bevat. In lijn met adviezen van de SER⁶ en een daarvoor in het leven geroepen expertgroep⁷, is het kabinet geen voorstander van de civielrechtelijke aansprakelijkheid en bestuurdersaansprakelijkheid zoals voorzien in het voorstel.](#)

Het kabinet ziet stakeholderconsultatie graag terug in het voorstel zoals het in de OESO-richtlijnen en UNGP's wordt omschreven. Het kabinet waardeert dat ondernemingen worden geacht stakeholders te betrekken bij het voldoen aan bepaalde verplichtingen onder de richtlijn, zoals het identificeren van daadwerkelijke en mogelijke negatieve gevolgen, en de ontwikkeling van preventie- en correctie-actieplannen. Het begrip stakeholder is breed gedefinieerd en bevat werknemers, werknemers van dochterondernemingen, en andere individuen, groepen, gemeenschappen, of entiteiten wier rechten en belangen worden of kunnen worden beïnvloed door de producten, diensten en activiteiten van het bedrijf, zijn dochterondernemingen, en zijn zakelijke relaties.

Het instellen van een klachtenmechanisme is een belangrijk onderdeel van stap 6 van de gepaste zorgvuldigheidstappen van de OESO. Het is dus goed dat het voorstel ondernemingen voorschrijft een klachtenmechanisme in te stellen en dat ondernemingen in geval van schade getroffen en financieel dienen te compenseren. De inrichting van toegang tot herstel door ondernemingen is in het voorstel onvolledig geadresseerd. Hoewel de toezichthouder bevoegdheden krijgt om herstelsancties op te leggen, voorzien de bepalingen over het klachtenmechanisme niet in de wijze waarop herstel kan worden geboden op basis van klachten, terwijl dat een logische eerste stap zou zijn en herstelsancties pas in tweede instantie in beeld zouden moeten komen. Hierover wil het kabinet graag verduidelijking van de Commissie. Het kabinet ziet graag een verwijzing naar de

⁶ Bijlage bij Kamerbrief

⁷ Kamerbrief van 14 juni 2021 over uitvoering van de moties Nijboer en motie Sneller/Slootweg op het terrein van het ondernemingsrecht

Met opmerkingen 5.1.2.e : Nog wel een discussiepunt. De EU Regulatory Scrutiny Board was kritisch over de toegevoegde waarde van het reguleren van de verantwoordelijkheden van bestuurders, aangezien due diligence an sich al risicomanagement en engagement met stakeholders vereist. Dus wat voegt dit nou concreet toe?

Daarnaast dient de vraag zich op wat dit voor bestuurders en bedrijven precies betekent, zeker aangezien dit nationaal vertaald moet worden. Zijn bestuurders in land A straks opeens makkelijker aansprakelijk dan land B? Hoe heet wordt de soep gegeten? Want persoonlijke aansprakelijkheid voor bestuurders hieromtrent is een no-go, in NL hebben we via het vennootschapsrecht juist een hoge drempel voor bestuurdersaansprakelijkheid, wat met dit voorstel doorkruist lijkt te worden.

Met opmerkingen 5.1.2.e : N B J&V deelde dit, zie hun aanpassing hier

Met opmerkingen 5.1.2.e : JenV gaat hierover en dit is geen juiste weergave van de inzet

Met opmerkingen 5.1.2.e : Bijdrage J&V

Intern Beraad

voorwaarden voor een goed klachten- en herstelmechanisme in lijn met de UNGP's, ook met het oog op duidelijkheid voor ondernemingen.

Het kabinet staat positief tegenover de aandacht voor klimaat in het voorstel, waarbij ondernemingen een plan moeten opstellen om hun bedrijfsstrategie in lijn te brengen met de 1,5-graden doelstelling. Het kabinet is daarbij voorstander van een brede invulling van het begrip 'operations', waarbij ook zogenaamde 'scope 3-emissies' binnen de waardeketens onder de reikwijdte van de richtlijn vallen. Omwille van consistentie en de klimaatrelevantie van genoemde sectoren, is het kabinet voorts van mening dat het betreffende artikel (artikel 15) enverkort van toepassing zou moeten zijn op dezelfde bedrijven als de overige artikelen uit de richtlijn. Het kabinet acht het daarbij van belang dat voor ondernemingen duidelijk wordt waarop een met de 1,5-graden doelstelling conforme strategie dient te worden gestoeld en dat de ondersteunende maatregelen voor het bedrijfsleven, bijvoorbeeld om deze strategieën te valideren, mede hierop worden gericht. Dit dient samen te hangen met de al genoemde Europese Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), waarin eisen en rapportageverplichtingen rondom duurzaamheid zijn opgenomen. Lid 3 van artikel 15 is hierbij wel problematisch, aangezien de overheid niet gaat over de beloningen van bestuurders van bedrijven; deze worden bepaald door aandeelhouders, commissarissen en bestuurders zelf. De vraag bestaat ook of een dergelijke maatregel effectief is, omdat steeds minder bestuurders worden aangesteld bij bedrijven, en steeds meer "executive committee members" die niet onder deze bepaling zouden vallen. Het kabinet wil zich daarom inzetten om 15.3 te laten vervallen.

heeft opmaak toegepast: Lettertype: Cursief

Nederland hecht grote waarde aan duidelijkheid voor ondernemingen wat er van hen wordt verwacht. Daarnaast is, om een gelijk speelveld te bevorderen, uniforme handhaving en sanctionering door de lidstaten van groot belang. Het is daarom zaak dat de richtlijn hier specifiek op ingaat, en ook de definities voor bedrijven verduidelijkt. Het kabinet staat vanwege de gewenste uniforme handhaving positief tegenover het voorgestelde Europese netwerk van nationale toezichthouders. Nadere invulling van sancties door de lidstaten moet wat het kabinet betreft verduidelijkt worden in het voorstel en zal gecoördineerd moeten worden ingericht om een gelijk speelveld voor ondernemingen te kunnen waarborgen. De Commissie zou ook duidelijkheid moeten scheppen over de "adequate resources" die aan nationale toezichthouders moeten worden toegekend. Het kabinet acht de bevoegdheden die het voorstel toekent aan de toezichthouders voldoende. Het kabinet hecht in dit verband aan de notie van "positief toezicht", dat wil zeggen niet primair gericht op het sanctioneren van ondernemingen, maar juist op stimulering van continue verbetering van het gepaste zorgvuldigheidsproces.

Het kabinet is verheugd dat in het voorstel wordt genoemd dat een gepaste zorgvuldigheidsverplichting gepaard moet gaan met ondersteunende maatregelen. In dat kader pleit het kabinet ook op EU-niveau voor een doordachte mix van elkaar versterkende maatregelen, bijvoorbeeld in de vorm van een EU Actieplan voor verduurzaming van waardeketens zoals bepleit

Intern Beraad

in de EPSCO Raadsconclusies van december 2020⁸. Daar waar dit het maatschappelijk verantwoord ondernemen bevordert, jucht het kabinet sectorale samenwerking toe. De voorgestelde sectorinitiatieven waar ondernemingen op kunnen leunen om aan hun verplichtingen onder de richtlijn te kunnen voldoen, kunnen hier een rol spelen. Desalniettemin zal de toezichthouder altijd op het niveau van een individueel bedrijf moeten kunnen constateren of het voldoet aan de individuele gepaste zorgvuldigheidsverplichting. Het kabinet spoort de Commissie aan duidelijkheid te scheppen wat het doel van het beoordelen van geschiktheid van sectorinitiatieven is. Dit kan behulpzaam zijn bij het formuleren van kwaliteitseisen voor sectorinitiatieven. In de ondersteunende maatregelen zou ook meer aandacht moeten zijn voor flankerend beleid voor alle ondernemingen in de waardeketen. De Commissie zou daarbij kunnen kijken naar het bieden van handleidingen en andere vormen van advisering. Voorts lijkt het uitsluiten van overheidssteun in geval van een sanctie vanwege het niet-nakomen van de verplichtingen onder de richtlijn alleen te gelden voor nationale overheidssteun vanuit de lidstaten, niet voor Europese overheidssteun. Het kabinet zal pleiten bij de Commissie vanwege bevordering van het gelijke speelveld om dit ook voor het Europese instrumentarium te laten gelden.

Het Commissievoorstel voorziet wel een stapeling van handhavingsmaatregelen door naast de toegang tot herstel en bestuursrechtelijke handhaving ook een civielrechtelijke procedure in te stellen en de verantwoordelijkheid van bestuurders expliciet vast te leggen. Het kabinet hoort graag van de Commissie waarom deze stapeling van handhavingsmaatregelen proportioneel is en wat hiermee bereikt wordt.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Het Europees Parlement (EP) heeft nog geen officiële positie ingenomen over het richtlijnvoorstel. Wel stemde het EP op 10 maart 2021 in met een eigen-initiatiefrapport dat pleit voor EU-regelgeving op het gebied van IMVO. Dit rapport ging verder dan het voorliggende voorstel in termen van reikwijdte, verplichtingen voor ondernemingen en (civielrechtelijke) aansprakelijkheid. In december 2020 riepen alle EU-lidstaten middels Raadsconclusies op tot EU-regelgeving op het gebied van IMVO, die bovendien ingebed zou moeten worden in een doordachte mix van verplichtende en vrijwillige maatregelen. Een aantal lidstaten heeft reeds nationale IMVO-wetgeving aangenomen of aangekondigd deze te gaan ontwikkelen, zie ook paragraaf 5d. De reikwijdte van het voorstel gaat verder dan nationale wetgeving die al van kracht is. Op detailniveau is nog niet duidelijk hoe lidstaten zich ten opzichte van het richtlijnvoorstel zullen opstellen.

4. Beoordeling bevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit

a) Bevoegdheid

⁸ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/12/01/human-rights-and-decent-work-in-global-supply-chains-the-council-approves-conclusions/#:~:text=The%20Council%20conclusions%20recall%20that,were%20approved%20by%20written%20procedure>

Met opmerkingen 5.1.2 e : Waarom zetten wij ons als NL niet in voor sectorale samenwerking op EU niveau? FNV, CNV en VNO zijn hier voor, op beleidsniveau gebeurt hier weinig mee, maar ik heb nog geen argument gehoord waarom niet,

Met opmaak: Spreekpunten, Regelafstand: enkel

Met opmerkingen 5.1.2 e : Dit mag anders worden verwoord, maar het is gek dat er geen "helikopter" stukje was m b t de meerdere handhavingsmaatregelen, wat vrij uitzonderlijk is rond wetgeving

Intern Beraad

Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de bevoegdheid is positief. De Commissie baseert het voorstel op artikel 114 en artikel 50 VWEU. Artikel 50, VWEU geeft de EU de bevoegdheid richtlijnen vast te stellen teneinde de vrijheid van vestiging voor een bepaalde werkzaamheid te verwezenlijken. In dit kader kan de EU, voor zover nodig, de waarborgen coördineren welke in de lidstaten worden verlangd van rechtspersonen om de belangen te beschermen zowel van de deelnemers in die rechtspersonen als van derden, teneinde die waarborgen gelijkwaardig te maken (artikel 50, lid 2, sub g, VWEU). Op grond van artikel 114 VWEU heeft de EU de bevoegdheid om maatregelen vast te stellen inzake de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten die de instelling en de werking van de interne markt betreffen. Het kabinet zou graag van de Commissie willen weten waarom voor deze dubbele rechtsgrondslag is gekozen. Op het gebied van de interne markt heeft de EU een met de lidstaten gedeelde bevoegdheid (artikel 4, lid 2, sub a, VWEU).

b) Subsidiariteit

Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de subsidiariteit is positief. Het voorstel heeft tot doel een kader te scheppen voor ondernemingen om negatieve gevolgen van hun activiteiten op het gebied van mens en milieu in hun waardeketens te identificeren en mitigeren. Ter realisatie van deze doelstelling is optreden op EU-niveau gerechtvaardigd. Regels op EU-niveau hebben een belangrijke meerwaarde, omdat de problematiek grensoverschrijdend is en derhalve bij voorkeur op EU- of mondiaal niveau aangepakt zou moeten worden. Met het voorstel wordt beoogd een gelijk speelveld te creëren binnen de EU en fragmentatie van de interne markt door verschillende nationale regels te voorkomen.

c) Proportionaliteit

Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de proportionaliteit is [gematigd](#) positief. Het voorstel heeft tot doel een kader te scheppen voor ondernemingen om negatieve gevolgen van hun activiteiten op het gebied van mens en milieu in hun waardeketens te identificeren en mitigeren. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, omdat gepaste zorgvuldigheid wettelijk wordt verankerd en de Commissie de internationale raamwerken als basis voor de voorgestelde gepaste zorgvuldigheidseisen heeft gebruikt, [alhoewel hier een verbetering op nodig is](#). Het richtlijnvoorstel houdt rekening met uiteenlopende draagkracht van ondernemingen en bevat naast verplichtingen ook aanknopingspunten voor ondersteunend beleid om ervoor te zorgen dat de last voor bedrijven beheersbaar blijft. Zo wordt in het voorstel samenwerking ondersteund en worden andere vormen van ondersteuning mogelijk gemaakt om eventuele lasten te verlichten. [Hierbij moet wel worden vermeld dat de proportionaliteit niet vastgesteld kan worden m.b.t. de kosten-en-baten-verhouding van de voorgestelde wetgeving, doordat de beoogde positieve effecten in waardeketens en derde landen tot nu toe niet gekwantificeerd zijn.](#)

5. Financiële consequenties, gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Consequenties EU-begroting

Intern Beraad

De Commissie geeft aan dat het voorstel geen implicaties zal hebben voor de EU-begroting. Het kabinet zal vragen hoe de Commissie voorziet het voorstel te dekken binnen de EU-begroting 2021-2027.

b) Financiële consequenties (incl personele) voor rijksoverheid en/ of medeoverheden

Het voorstel heeft financiële gevolgen voor de Rijksoverheid, vanwege de benodigde middelen voor toezicht en voor flankerende maatregelen. De kosten hiervan zijn bij het vormgeven van nieuw beleid in kaart gebracht op basis van een eerste ruwe schatting. Nu het voorstel gereed is, zullen de kosten opnieuw worden geraamd. De regels inzake budgetdiscipline worden hierbij in acht genomen.

c) Financiële consequenties en gevolgen voor regeldruk voor bedrijfsleven en burger

De gevolgen voor de regeldruk bij de betrokken ondernemingen ten gevolge van voorgestelde gepaste zorgvuldigheidseisen ~~kunnen~~ zullen waarschijnlijk omvangrijk zijn. De Commissie heeft in het voorstel geen inschatting van de omvang van de administratieve lasten bekendgemaakt. De Commissie geeft aan dat de kosten afhankelijk zijn van de omvang, beschikbaar handelingsperspectief en het risicoprofiel van de onderneming. Nederland heeft wel een eerste inschatting van de kosten gemaakt, waarbij de kosten voor de bedrijven onder het Commissievoorstel worden geschat rond de 250k (3 a 4 FTE). De-Deze zijn fors, maar hierbij kan overwogen worden dat de betreffende kosten anders worden afgewenteld op maatschappij en milieu, e.g. in de vorm van kinderarbeid. De richtlijn beoogt immers de toepassing van gepaste zorgvuldigheid door ondernemingen af te dwingen em- Mm momenteel worden de kosten van het toepassen van gepaste zorgvuldigheid alleen gedragen door bedrijven die dit al vanwege niet-dwingende maatregelen doen. Met deze richtlijn wordt het speelveld gelijk getrokken, waardoor de ondernemingen die onder de voorgestelde richtlijn vallen elk de kosten zullen dragen en verantwoord ondernemerschap wordt beloond.-

Met opmerkingen 5.1.2.e: Waarom staat dit alleen toegelicht onder Europees krachtenveld, en niet hier? Is vrij essentieel onder het kopje "consequenties voor bedrijfsleven en burger"

d) Gevolgen voor concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

De effecten op concurrentiekracht zijn naar verwachting divers. Enerzijds zullen kosten moeten worden gemaakt door ondernemingen voor het uitvoeren van gepaste zorgvuldigheid. Anderzijds kan het uitvoeren van gepaste zorgvuldigheid leiden tot veerkrachtige waardeketens. Dit komt de concurrentiekracht ten goede. Het voorstel is eveneens van toepassing op niet-Europese ondernemingen actief op de Europese markt.

Uit geopolitiek oogpunt zal proactieve *outreach* naar derde landen van belang zijn. Het kabinet zal proactieve *outreach* door de Commissie steunen. Het is noodzakelijk inzichtelijk te maken hoe IMVO een positief effect in productielanden teweegbrengt, dergelijk positief effect ook te bevorderen vanuit het EU-externe financieringsinstrumentarium en maximale coherentie na te streven in het EU externe beleid, waaronder ontwikkelingssamenwerking en handel. Het kabinet zal er daarom voor pleiten dat de Commissie zorgdraagt voor een OS impact assessment en monitoring van de effecten van de wet op derde landen. Tot slot biedt dit voorstel, mede vanwege

de toepasbaarheid op niet-Europese ondernemingen actief op de Europese markt, kansen om internationale standaarden op gebied van mensenrechten en milieu meer gemeengoed te maken.

6. Implicaties juridisch

a) *Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo)*

Het voorstel heeft alleen consequenties voor nationale regelgeving en niet voor decentrale regelgeving. Onder meer het toepassingsbereik, de gepaste zorgvuldigheidsverplichtingen, de aanwijzing van de toezichthouder en diens handhavende bevoegdheden moeten nationaal worden geregeld. Conform het coalitieakkoord voert het kabinet ook nationale IMVO-wetgeving in, die rekening houdt met een gelijk speelveld met omliggende landen en implementatie van mogelijke EU-regelgeving. Zoals in het coalitieakkoord is aangegeven is het van belang hierbij de regeldruk en uitvoerbaarheid voor het MKB goed in het oog te houden, met in het bijzonder de indirecte gevolgen voor het MKB dat immers niet onder de wet zal vallen, maar wel geraakt kan worden door de due diligence eisen die grote bedrijven stellen.

In antwoord op Kamervragen van lid Van Dijk (detail 2022D08993) is aangegeven dat het Europese wetsvoorstel als basis zal dienen voor het nationale wetsvoorstel en het streven is om beide voorstellen zoveel mogelijk parallel op te laten lopen. Het maatschappelijk middenveld, experts uit het bedrijfsleven en de wetenschap zullen vanzelfsprekend worden betrokken en er zal een publieke consultatie plaatsvinden. Daarnaast zal bestaande wetgeving moeten worden aangepast. Het voorstel heeft geen gevolgen voor de lex silencio positivo, omdat er geen sprake is van een vergunningstelsel.

b) *Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen, incl NL-beoordeling daarvan*

De Europese Commissie krijgt de bevoegdheid om een gedelegeerde handeling vast te stellen om de inhoud en criteria voor de verslaglegging over gepaste zorgvuldigheid te specificeren voor ondernemingen die geen rapportageverplichtingen hebben onder richtlijn 2013/34/EU en daarom een jaarlijkse verklaring op hun website dienen te publiceren (artikel 11 i.c.m. artikel 28). Hiermee wordt de mogelijkheid ingebouwd om de rapportageverplichting, die dus onder een andere richtlijn valt, ook op te leggen aan de niet-Europese ondernemingen die onder de reikwijdte van de voorliggende richtlijn gaan vallen. Het kabinet acht toekenning van deze bevoegdheid mogelijk, omdat het de vaststelling van niet-essentiële onderdelen van de richtlijn betreft, namelijk de inhoud van de rapportages. Het kabinet acht toekenning van deze bevoegdheid wenselijk, omdat gespecificeerde criteria voor de verslaglegging de lasten voor ondernemingen kan verlichten en het niet wenselijk is de gewone wetgevingsprocedure hiermee te belasten. Het kabinet kan zich vinden in de keuze voor delegatie (i.p.v. uitvoering), omdat het een aanvulling van de richtlijn betreft. De bevoegdheidsdelegatie is inhoudelijk voldoende afgebakend. Wat betreft de duur van de delegatie bepaalt artikel 28 dat de bevoegdheid aan de Commissie wordt toegekend voor onbepaalde tijd. Het kabinet zal pleiten voor toekenning voor bepaalde tijd met de mogelijkheid van stilzwijgende verlenging waarbij de bevoegdheidsdelegatie naar behoren geëvalueerd kan worden.

c) *Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en besluiten) met commentaar t a v haalbaarheid*

Met opmerkingen 5.1.2 e Dit blijft onhandig, 5.2.1

Aangezien de nationale wet wordt afgestemd op de EU wetgeving, zijn de daadwerkelijke complicaties wsl gering

Intern Beraad

Het voorstel kent een implementatietermijn van twee jaar na plaatsing van de richtlijn in het Publicatieblad van de EU. Voor zeer grote ondernemingen gaan de verplichtingen dan direct gelden (twee jaar na publicatie), maar voor grote ondernemingen in bepaalde risicosectoren pas twee jaar later (vier jaar na publicatie) (artikel 30). Het kabinet acht deze termijn haalbaar.

d) *Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling*

Het voorstel heeft een evaluatiebepaling. Binnen zeven jaar moet de Commissie verslag uitbrengen aan het Europees parlement en de Europese Raad over de effectiviteit van de richtlijn (artikel 29). Het is goed dat het voorstel een herzieningsclausule bevat om de reikwijdte, risicosectoren, de lijst met risico's en de inbedding van klimaatrisico's in de gepaste zorgvuldigheidsverplichtingen na een aantal jaren tegen het licht te houden en de effectiviteit van de richtlijn te beoordelen. Het kabinet zou echter graag zien dat de herziening na vier jaar plaatsvindt in plaats van na zeven jaar, gezien de ontwikkeling van toekomstige risico's voor mens en milieu (bijvoorbeeld klimaat) en de verdere ontwikkelingen van de internationale normen waarop dit voorstel is gebaseerd. Daarnaast zou het kabinet graag zien dat de herziening niet beperkt wordt tot de onderdelen genoemd in artikel 29 maar integraal wordt gezien, en dat uitdrukkelijk de mogelijkheid wordt geboden tot aanpassing van de richtlijn.

e) *Constitutionele toets*

De grondrechten richten zich primair tot natuurlijke personen., Voor zover dat naar de aard van het betreffende grondrecht zin kan hebben, kunnen rechtspersonen zich daarop beroepen. Natuurlijke personen kunnen zich beroepen op de grondrechten die zijn neergelegd in het Handvest van de grondrechten van de EU. Naargelang de omstandigheden kunnen rechtspersonen zich ook beroepen op bepaalde grondrechten, zoals het recht op effectieve rechtsbescherming bij de rechter, het recht op eigendom en de vrijheid van ondernemerschap. Voor zover sprake is van een beperking van die rechten, zullen bij de omzetting van deze richtlijn, die rechten in acht worden genomen. Ook zal worden voorzien in rechtsbescherming tegen besluiten van de toezichthouder (artikel 18, zevende lid).

7. Implicaties voor uitvoering en/of handhaving

De Commissie voorziet een combinatie van bestuursrechtelijke handhaving en civielrechtelijke aansprakelijkheid. Lidstaten wordt gevraagd om een of meer nationale autoriteiten aan te wijzen die toezien op de richtlijn en de bevoegdheid te geven tot o.a. het opleggen van administratieve sancties, en deze autoriteiten te voorzien van voldoende middelen. De Europese Commissie zal een Europees netwerk van nationale toezichthouders opzetten om een gecoördineerde aanpak te bevorderen. Ook wordt in het voorstel een civielrechtelijk handhavingsregime voorzien. Lidstaten moeten ervoor zorgen dat: (1) ondernemingen aansprakelijk gesteld kunnen worden voor schade die voortvloeit uit het niet-naleven van de artikelen 7 en 8 van de richtlijn (voorkomen en stoppen van nadelige gevolgen)(artikel 22); (2) directeuren van ondernemingen hun zorgplicht voor mensenrechten, klimaatverandering en milieu in acht nemen (artikel 25). [Dit betekent een stapeling van handhavingsmaatregelen, waarvan de proportionaliteit nog niet afdoende is toegelicht.](#)

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Een groot deel van de activiteiten waarop deze richtlijn betrekking heeft vindt plaats in ontwikkelingslanden. De verantwoordelijkheid van ondernemingen om risico's in hun waardeketen te identificeren, aan te pakken, en te mitigeren, zal moeten leiden tot substantiële verbetering in ontwikkelingslanden door o.a. betere bescherming van mensenrechten en het milieu, duurzamere investeringen en betere arbeidsomstandigheden. Ook toegang tot herstel en verhaal voor slachtoffers van schendingen zal verbeteren. In de preambule staat dat de Commissie verwacht dat lidstaten alsook de Commissie hun ontwikkelings-instrumentaria inzetten om regeringen en upstream-marktdeelnemers in derde landen te ondersteunen bij het aanpakken van de nadelige gevolgen van hun activiteiten en relaties⁹.

Het voorstel mag er niet toe leiden dat ondernemingen zich terugtrekken uit zeer risicovolle gebieden. Om dit te waarborgen besteedt de Commissie aandacht aan het communiceren van de methodiek van gepaste zorgvuldigheid, waarbinnen juist inzet op verbetering verwacht wordt en terugtrekken uit de keten slechts een laatste redmiddel is, waarover verantwoording moet worden afgelegd¹⁰. Daarnaast bevat het voorstel flankerend beleid. Zoals hierboven genoemd is het kabinet van mening dat een verschuiving van aansprakelijkheid voorkomen moet worden naar zakelijke relaties die formeel niet onder de Richtlijn vallen. Het kabinet zal er daarom voor pleiten dat de Commissie zorgdraagt voor een OS impact assessment en monitoring van de effecten van de wet op derde landen.

De onderstaande punten worden niet aan het parlement gezonden.

Besloten gedeelte van de standpuntbepaling dat niet naar het parlement gaat.

9. Signalering en advisering

Niet van toepassing.

10. Europees krachtenveld en acties

a) Krachtenveld, aanvullend

Het Europees Parlement heeft nog geen officiële positie. Wel stemde het EP op 10 maart 2021 in met een eigen-initiatiefrapport aan dat pleit voor Europese IMVO wetgeving. Dit voorstel gaat verder dan het voorstel van de Commissie, aangezien het wetgeving voorstelt die van toepassing is op alle grote ondernemingen, MKB in risicosectoren en beursgenoteerd MKB.

In december 2020 riepen alle EU-lidstaten middels Raadsconclusies op tot een Europese *due diligence*-verplichting, die ingebed zou moeten zijn in een doordachte mix van maatregelen. Hieruit kan opgemaakt worden dat alle lidstaten voorstander zijn van wetgeving op EU-niveau. In een aantal landen is ook nationale wetgeving al of binnenkort van kracht, zoals in Duitsland

⁹ Uit pre-ambule (48 & 49)

¹⁰ Preambule 32

Met opmerkingen 5.12 e]: Hoe hangt dit precies samen met de civielrechtelijke aansprakelijkheid? Want bedrijven moeten aansprakelijk gesteld kunnen worden voor schade die zij veroorzaken, maar wanneer dat civielrechtelijk mogelijk is, vergroot dat de kans dat bedrijven zich terugtrekken uit risicogebieden om potentiële rechtszaken te vermijden. Deze samenhang mist

Intern Beraad

(*Lieferkettengesetz*) en Frankrijk (*Loi de Vigilance*). De reikwijdte die is voorgesteld in het voorstel gaat verder dan de nationale Franse en Duitse wetten. Spanje heeft aangekondigd met nationale IMVO-wetgeving te komen. De Finse Minister voor Werkgelegenheid heeft aangekondigd nationale IMVO wetgeving te willen introduceren tijdens de huidige regeerperiode. De overige coalitiepartijen moeten hier nog wel mee instemmen. In België en Oostenrijk zijn parlementaire initiatiefvoorstellen voor IMVO-wetgeving ingediend. In Luxemburg beraadt de regering zich op vervolgstappen op het gebied van (nationale) IMVO-wetgeving.

b) *Nederlands impact assessment*

Het valt nog niet te zeggen hoeveel Nederlandse ondernemingen zouden worden geraakt door het voorstel, omdat de Commissie naast aantallen medewerkers ook een omzetcriterium als drempel hanteert. Hiervan zijn geen dekkende cijfers voorhanden over het Nederlandse bedrijfsleven. Als slechts wordt gekeken naar de bedrijfsgrootte (aantallen medewerkers) dan zouden naar schatting ongeveer 1840 ondernemingen onder het voorstel vallen. De exacte kosten die voortvloeien uit de voorgestelde gepaste zorgvuldigheidseisen in de Richtlijn, zijn niet berekend. De Europese Commissie geeft in haar voorstel aan dat de bedrijfskosten afhankelijk zijn van variabele factoren, zoals de omvang en de positie in de waardeketen van de onderneming. Bovendien hangen de uiteindelijke kosten af van hoe vergevorderd een onderneming is op het gebied van IMVO en welke keuzes ze maken bij de inrichting hiervan. Begin 2020 heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken een eerste verkenning¹¹ laten uitvoeren naar de kosten die voortvloeien uit de toepassing van gepaste zorgvuldigheid in lijn met de OESO-richtlijnen, ervan uitgaande dat alle zes stappen van de OESO-richtlijnen verankerd zouden worden in het Europese wetgevende voorstel. In dat geval komen de kosten volgens de eerste verkenning per onderneming per jaar uit op circa € 250.000 gemiddeld voor grote ondernemingen.

c) *Lobby*

Het bedrijfsleven bij monde van VNO-NCW/MKB-Nederland en BusinessEurope spreekt in een eerste reactie zijn zorgen uit over de uitvoerbaarheid van de wet, alsook over de regeldruk voor en het concurrentievermogen van ondernemingen. Het bedrijfsleven pleit ervoor dat er in Europa een gelijk speelveld komt voor Europese en niet-Europese ondernemingen. In bijzonder wordt ook aandacht gevraagd voor het MKB, dat niet onder de wet gaat vallen, maar wel indirect betrokken zal worden, bijvoorbeeld via contractuele eisen. Volgens het bedrijfsleven kan het betrekken van de financiële sector_ongewenste effecten hebben; het zou een probleem kunnen veroorzaken voor de financiering van de reële economie. Tot slot vraagt het bedrijfsleven, [samen met de vakbonden CNV en FNV, in Nederland aandacht voor flankerend beleid, o.a. door de totstandkoming van sectorale samenwerking op EU-niveau te bevorderen om zo de impact te vergroten en kosten beheersbaar te houden.](#)

¹¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/07/01/bijlage-4-responsible-business-conduct-and-better-regulation>

Intern Beraad

Het maatschappelijk middenveld vertegenwoordigd door MVO Platform en de European Coalition for Corporate Justice (ECCJ) uit zijn bezorgdheid over de beperkte reikwijdte en daarmee beperkte impact. De eisen worden door hen gezien als niet-toereikend. Met de wet worden ondernemingen ontzien door lichtere eisen, en worden slachtoffers van mogelijke misstanden niet ondersteund. Ondernemingen kunnen hun verantwoordelijkheid verleggen door contractuele clausules, terwijl juridische barrières voor slachtoffers niet worden weggenomen. Volgens ECCJ voorziet het voorstel niet in specifieke gevolgen voor de schending van de opgenomen klimaatverplichting.

MVO Platform ziet graag ambitieuzere nationale wetgeving.

11. Betrokken partijen

a) *Eerstverantwoordelijk ministerie*

Ministerie van Buitenlandse Zaken

b) *Contactpersoon eerstverantwoordelijk ministerie*

5.1.2 e

c) *Contactambtenaar financiële afdeling eerstverantwoordelijk ministerie*

5.1.2 e

d) *Contactambtenaar juridische afdeling eerstverantwoordelijk ministerie*

5.1.2 e

e) *Contactpersonen betrokken ministeries en medeoverheden*

BZK

5.1.2 e @minbzk.nl

5.1.2 e @rijksoverheid.nl

5.1.2 e @minbzk.nl

EZK

5.1.2 e @minezk.nl

5.1.2 e @minezk.nl

5.1.2 e @minezk.nl

5.1.2 e @minezk.nl

5.1.2.e @minezk.nl

5.1.2.e @minezk.nl

5.1.2.e @minezk.nl

5.1.2.e @minezk.nl

5.1.2.e @minezk.nl

5.1.2.e @minezk.nl

5.1.2.e @minezk.nl

5.1.2 e @minezk.nl

FIN

5.1.2 e @minfin.nl

Intern Beraad

5.1.2 e [redacted]@minfin.nl
5.1.2 e [redacted]@minfin.nl
5.1.2 e [redacted]@minfin.nl
5.1.2 e [redacted]@minfin.nl
5.1.2 e [redacted]@minfin.nl
5.1.2 e [redacted]r@minfin.nl
5.1.2 e [redacted]@minfin.nl
5.1.2 e [redacted]@minfin.nl
5.1.2 e [redacted]@minfin.nl

IenW

5.1.2 e [redacted]@minienw.nl
5.1.2 e [redacted]@minienw.nl
5.1.2 e [redacted]@ILenT.nl
5.1.2 e [redacted]@minienw.nl
5.1.2.e [redacted]@minienw.nl
5.1.2.e [redacted]@minienw.nl
5.1.2 e [redacted]@minienw.nl
5.1.2 e [redacted]@minienw.nl

JenV

5.1.2 e [redacted]@minjenv.nl
5.1.2.e [redacted]@minjenv.nl
5.1.2 e [redacted]@minjenv.nl
5.1.2 e [redacted]@minjenv.nl
5.1.2 e [redacted]@minjenv.nl
5.1.2 e [redacted]@minjenv.nl
5.1.2 e [redacted]@minjenv.nl
5.1.2 e [redacted]@minjenv.nl

LNV

5.1.2 e [redacted]@minlnv.nl
5.1.2 e [redacted]@minlnv.nl

OCW

5.1.2 e [redacted]@minocw.nl
5.1.2 e [redacted]@minocw.nl

SZW

5.1.2 e [redacted]@minszw.nl
5.1.2 e [redacted]@minszw.nl
5.1.2 e [redacted]@minszw.nl

Intern Beraad

5.1.2 e [redacted]@minszw.nl

f) *Coördinator Regeldruk*

5.1.2 e [redacted] (BZ)

5.1.2 e [redacted] (EZK)

EZK inzet BNC fiche

Corporate governance / verantwoordelijkheden bestuurders (p. 6 BNC fiche)

Article 25 Directors' duty of care

1. Member States shall ensure that, when fulfilling their duty to act in the best interest of the company, directors of companies referred to in Article 2(1) take into account the consequences of their decisions for sustainability matters, including, where applicable, human rights, climate change and environmental consequences, including in the short, medium and long term.
2. Member States shall ensure that their laws, regulations and administrative provisions providing for a breach of directors' duties apply also to the provisions of this Article.

EZK inzet: Verduidelijken of schrappen. Afstemmen met J&V.

Analyse:

- In NL geldt stakeholdersmodel. Dit is nader ingevuld in rechtspraak (Cancun arrest). Nadeel van het bij wet regelen, is dat dit NL rechtspraak doorkruist.
  - Cancun arrest:
"Bij de vervulling van hun taak dienen bestuurders voorts, mede op grond van het bepaalde in art. 2:8 BW, zorgvuldigheid te betrachten met betrekking tot de belangen van al degenen die bij de vennootschap en haar onderneming zijn betrokken. Deze zorgvuldigheidsverplichting kan meebrengen dat bestuurders bij het dienen van het vennootschapsbelang ervoor zorgen dat daardoor de belangen van al degenen die bij de vennootschap of haar onderneming zijn betrokken niet onnodig of onevenredig worden geschaad."
- In NL is hoge drempel voor bestuurdersaansprakelijkheid. Idee achter NL vennootschapsrecht is dat met BV/NV bestuurder niet snel aansprakelijk is. Met dit voorstel wordt dat doorkruist.
- Mogelijk voordeel van EU richtlijnvoorstel is dat het stakeholdersmodel (dat toch al in NL geldt) breed in de EU gaat gelden: level playing field en concurrentievoordeel NL bedrijven.

Article 26 Setting up and overseeing due diligence

1. Member States shall ensure that directors of companies referred to in Article 2(1) are responsible for putting in place and overseeing the due diligence actions referred to in Article 4 and in particular the due diligence policy referred to in Article 5, with due consideration for relevant input from stakeholders and civil society organisations. The directors shall report to the board of directors in that respect.

2. Member States shall ensure that directors take steps to adapt the corporate strategy to take into account the actual and potential adverse impacts identified pursuant to Article 6 and any measures taken pursuant to Articles 7 to 9.

EZK inzet: Verduidelijken of schrappen. Afstemmen met J&V.

Het is algemeen geformuleerd, wat leidt tot verschillende implementaties in verschillende lidstaten. De EU Regulatory Scrutiny Board was ook kritisch over de toegevoegde waarde van het reguleren van de verantwoordelijkheden van bestuurders, aangezien due diligence an sich al risicomanagement en engagement met stakeholders vereist. Dus wat voegt dit nou concreet toe?

Ook dient de vraag zich op wat dit voor bestuurders en bedrijven precies betekent, zeker aangezien dit nationaal vertaald moet worden. Zijn bestuurders in land A straks opeens makkelijker aansprakelijk dan land B? Hoe heet wordt de soep gegeten? Want persoonlijke aansprakelijkheid voor bestuurders hieromtrent is een no-go, in NL hebben we via het vennootschapsrecht juist een hoge drempel voor bestuurdersaansprakelijkheid, wat met dit voorstel doorkruist lijkt te worden.

Klimaat in voorstel (BNC-fiche P.6)

EZK algemeen positief, blij met beschreven inzet dat er hierbij duidelijkheid moet komen wat dit concreet betekent voor bedrijven. Verduidelijking nodig/verwijzing naar CSRD bij deze verduidelijkingslag. Wel bezwaar tegen opname beloningen bestuurders in dit opzicht. Gaat de overheid niet over.

Voorstel: (wederom)_verwijzen naar CSRD, aangezien daarin eisen en rapportageverplichtingen zijn opgenomen. Het is daarom essentieel dat de eisen die via de CSDD in dit opzicht worden gesteld aan bedrijven in lijn zijn met de CSRD (die is er tenslotte om duurzaamheidsplannen duidelijk opgesteld en gerapporteerd te krijgen).

Article 15 Combating climate change

3. Member States shall ensure that companies duly take into account the fulfilment of the obligations referred to in paragraphs 1 and 2 when setting variable remuneration, if variable remuneration is linked to the contribution of a director to the company's business strategy and long-term interests and sustainability

EZK inzet: De overheid gaat niet over de beloningen van bestuurders van bedrijven. De discussie en besluitvorming over beloningen van bestuurders vindt in de onderneming zelf plaats. Aandeelhouders, commissarissen en bestuurders gaan over het beloningsbeleid, niet het kabinet. Daarnaast zijn ook andere dingen belangrijk dan klimaat. Verder is het de vraag of dit effectief is, er worden steeds minder bestuurders aangesteld, en steeds meer executive committee.

Voorstel: Weghalen artikel 15 lid 3.

Afstemmen met FIN

Ondersteunende maatregelen (p. 7 BNC-fiche)

Vraag waarom NL zich niet explicieter inzet voor sectorale samenwerking, bijv. op EU-niveau. Commissievoorstel staat samenwerking toe, maar gaat niet veel verder dan dat, en de inzet in het BNC-fiche is hierin ook terughoudend. Is hier een reden voor?

Daarnaast is het nodig dat de Commissie verder toelicht welke steun zij precies voor zich ziet die grote bedrijven aan het MKB moet leveren, wanneer het MKB geraakt wordt door de due diligence eisen die grote bedrijven stellen.

Civielrechtelijk en OESO-richtlijnen (p. 7/8 BNC-fiche)

Het doel van due diligence is dat bedrijven zich niet zondermeer terugtrekken uit risicogebieden, maar juist aansturen op verbetering, ook wanneer dat lastig of stapje voor stapje is. Door civielrechtelijke procedures in te stellen, vergroten we echter de kans dat een bedrijf zich terugtrekt uit een risicogebied omdat de kans op rechtszaken dan toeneemt. Hoe verhoudt dit zich tot elkaar? Want wij zien hier een spanning binnen het commissievoorstel.

Er mag ook een stuk worden opgenomen over de stapeling van handhavingsmaatregelen (bestuurdersverantwoordelijkheden, civielrechtelijk, bestuursrechtelijk, toegang tot herstel); dit kan allemaal prima nodig zijn, maar het moet onderbouwd worden / duidelijk zijn waarom dit nodig en effectief is (e.g. civielrechtelijk is niet nodig om aan de bestaande richtlijnen te voldoen, dus wat voegt dit nou toe?)

Duidelijkheid voor bedrijven, P. 7.

EZK inzet: Er wordt een oproep gedaan om duidelijkheid te verschaffen aan bedrijven, maar dit mag geëxpliciteerd worden.

Wat namelijk niet helemaal naar voren komt is het feit dat bedrijven te maken kunnen krijgen met veel onzekerheid, vanwege het sanctietoezicht (e.g. hoe gaat een toezichthouder zich opstellen als een bedrijf een zeer complexe/ lange toeleveringsketen kent waarbij het nagenoeg onmogelijk is om alle subketens t/m grondstofleveranciers in een groot aantal productielanden en voor alle genoemde risico's op wantoestanden in kaart te brengen?) maar ook de definities waar bedrijven aan moeten voldoen (wat is "appropriate measures"? Wanneer is er sprake van "severe adverse impact"? IMVO is maatwerk, maar hier mag meer duiding voor bedrijven komen, e.g. met behulp van de OESO-richtlijnen.

Proportionaliteit (P9)

EZK inzet: Toevoeging dat de kosten-baten niet (goed) in kaart te brengen zijn, aangezien het beoogde effect niet gekwantificeerd is.

Betekent niet dat de wetgeving een slecht idee is, maar alle betrokkenen moeten dit in het achterhoofd hebben. We denken dat het een goed effect gaat hebben, maar weten de reikwijdte daarvan niet.

Regeldruk (P10)

EZK inzet: Toevoeging van kostenschattings die we hebben, zodat onderhandelaars en Kamer hierover geïnformeerd zijn. Is namelijk door Nederland wel berekend, dus waarom laten we dat hier weg? Essentieel voor een goede afweging en onder het kopje "consequenties bedrijfsleven".

Aanzet gedaan om dit IMVO-positief in te kaderen, kan op basis daarvan inzet plaatsvinden.

Van: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: vrijdag 18 maart 2022 13:32
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Uitgebreider commentaar op CSDD-voorstel EC
Bijlagen: Comments VNO-NCW - MKB-Nederland on the EU Due Diligence Directive.docx

-----
Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Hallo 5.1.2.e

Afgelopen dinsdag hebben we met de leden het voorstel van de EC voor een CSDD Directive besproken.

Bijgaand het verder aangevulde commentaar. Wellicht volgen er nog nabranders vanuit de achterban. If relevant, laat ik dat weten.

Weet ook, dat we het voorstel bespreken in onze besturen van 30 maart as.

Goed weekend,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: vrijdag 11 maart 2022 14:56
Aan: 5.1.2.e @minezk.nl' 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e
5.1.2.e @minezk.nl>
Onderwerp: Voorlopig commentaar op CSDD-voorstel EC

Hallo 5.1.2.e en 5.1.2.e

Omdat de opstelling van het BNC-fiche over het Europese voorstel voor een Corporate Sustainability Due Diligence Directive vast heel snel loopt, stuur ik jullie alvast bijgaand onze voorlopige comments.

We bespreken dit as. dinsdag met onze leden. Een definitieve versie volgt daarna. Wij zijn gaarne bereid een toelichting te geven indien gewenst.

Weet, dat onze voorzitter Ingrid Thijssen maandag hierover een gesprek heeft met minister Scheinemaker.

Goed weekend alvast,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

VNO-NCW - MKB-Nederland

Confederation of Netherlands' Industry and Employers VNO-NCW

Royal Dutch Association of Small and Mediumsized Enterprises MKB Nederland

email: 5.1.2.e [@vnoncw-mkb.nl](mailto:5.1.2.e@vnoncw-mkb.nl)

tel.: +31 (0)70 - 5.1.2.e

mobiel: +31 (0)6 5.1.2.e

website: www.vno-ncw.nl - www.mkb.nl

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag

Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Twitter: [@vnoncw](https://twitter.com/vnoncw) - [@mkbnl](https://twitter.com/mkbnl) - linkedIn: [VNO-NCW](https://www.linkedin.com/company/vno-ncw) - [MKB](https://www.linkedin.com/company/mkb-nederland)

NON PAPER

Version 220318 (not final)

This non paper contains first reaction based on an analysis of the draft Directive. It is not a position paper.

Comments on the proposal for a Directive on Corporate Sustainability Due Diligence and amending Directive EU 2019/1937 (Com(2022) 71 final; 2022/0051 (COD))

Basic approach of business

- Problems in supply chains related to ESG which might occur need to be addressed. Building on the decade-long experience with the UN Guiding Principles and the OECD MNE Guidelines, an additional substantial step forward in the field of due diligence should be considered.
- A sectoral approach is needed to have really impact. The Directive should embody an incentive for **sectoral agreements**, for instance a lighter enforcement regime (without creating a safe harbour). See also the advice of the Dutch Social and Economic Council – <https://www.ser.nl/en/Publications/sustainable-supply-chains>.
- It is important that new rules concerning due diligence are established on the EU level for two reasons: in principle they will be more likely to bring about the desired effect in addressing problems in the supply chain while at the same time securing a level playing field. A patchwork of 27 national legislations should be avoided.
- EU rules should comply with three essential demands:
  - they should ‘work’, i.e. bring about the desired effect
  - they should be ‘workable’, i.e. the administrative burden and costs should be manageable
  - they should bring a level playing field on the Internal Market, among EU companies as well as between EU companies and third country companies.

Main points of concern

- The proposed Directive applies to the **whole value chain** (upstream and downstream, not only to the supply chain. This is an enormous extension compared to e.g. the German Lieferkettengesetz and provides very substantial additional challenges for business. See art. 1.1 and 3.g.
- The **material norms** with which the companies will have to comply are unclear and/or unfit for application by companies. The absence of applicable material norms is an existential concern, as **legal certainty** for companies, supervisory authorities and judges depends on it. See art. 3.b and 3.c.
- The Explanatory Memorandum, p.14 claims that 99% of EU companies are excluded from the due diligence duty. This is manifestly untrue. They might be excluded from the possibility of being administratively fined, but the Directive evidently shows that it **expects the whole value chain to be bound by contractual clauses to do due diligence**; equally, contracts may contain civil law fines.
- The **level playing field within the Internal Market** and the proper functioning of the Internal Market, which is the professed legal basis of the Directive, is seriously put into question by 1) many provisions which leave large discretionary room to the member states (e.g. art. 1.2 and 1.3; art 9 complaints procedure; art 13, 17 and 21 on

supervisory authorities; art 20 on sanctions; and 2) the explicit freedom given to Member States to adopt legislation which could go further than the Directive. When a high level of obligations is introduced, as is the case with this Directive, EU wide harmonization should be the aim.

- The **level playing field between EU companies and third country companies** is jeopardized by substantially diverging thresholds for EU and third country companies.
- The **definitions of ‘businesses relationship’ and ‘established business relationship’** seem to be contradictory and are unclear and operationally difficult to apply. See art. 3.e and 3.f.
- A **reasonable delimitation of stakeholders** is needed. Stakeholders should have a legitimate and substantive interest, and complaints should be substantiated. See art 3.n and 19.
- The description of the **concepts of ‘preventing adverse impacts’ and ‘bringing adverse impacts to an end’ are not precise and create unreasonable responsibilities for companies**. The concepts do not explicitly incorporate a substantial distinction between the liability for own acts and the liability for the acts of others. Also, they do not specify whether an obligation of result or an obligation of means is established. See art. 7 and 8.
A **coherent text** incorporating Recital 15 (on the reasonable limitation of what is expected from companies), art. 3.q (the definition of appropriate measures), art. 7 and 8 (take appropriate measures to prevent and bring to an end adverse impacts) and art. 22.1.a (civil liability based on the efforts to prevent or bring to an end adverse impacts) should be established. It is essential to clarify what is expected from companies, especially also SMEs.
- De facto **the Directive fully applies to all SMEs in the value chain**. See a.o. art. 7.2.b, 7.4,
- The various provisions to **shield SMEs from disproportionate requirements** don’t provide any certainty.
- The concepts of **contractual assurance and contractual cascading** are highly problematic in legal practice.
- The concept of **collective action** is not elaborated. As is the dimension of the **learning process**. Enforcement and sanctions provisions are extensively detailed, provisions on collective action contain only the rudiments.
- Many **terms are unclear**: appropriate measure, necessary, not negligible, ancillary.
- The **review period** of 7 years is far too long for such a complicated and impactful legislation on which the RSB did not express its opinion. See art. 29.

Art 1 Subject matter

Art 1.1.

- The Directive lays down rules on 1) obligations (including administrative sanctions, art. 20) for companies regarding adverse impacts of their own and their subsidiaries’ operations and the value chain operations by established business relationships, and 2) (civil) liability for violations of these obligations.
- Introduces the application to the whole value chain, upstream and downstream. This is an enormous extension compared to previous approaches which were mainly supply chain (upstream) oriented, as well as to the new French and German laws. Further definition in article 3.g.

Art 1.2 and 1.3

- Existing protection in Member State law or EU law providing more protection shall prevail.

Art.2 Scope

Art 2.1

- The thresholds for EU companies (>500 employees, >150 mln turnover; >250 employees and >40 mln turnover for risk sectors) are substantially lower than the advice of the Dutch Social Economic Council (1000) or the French and German laws.
- The risk sectors have a wide scope: manufacture and trade of textiles, leather and related footwear, agriculture, forestry, fisheries, food products, beverages, wood, all mineral resources, basic metal products, construction materials, fuels, chemicals and other intermediate products. This corresponds with the sectors for which the OECD has developed sectoral due diligence guidance. These sectors include many SMEs.
- The financial sector is not considered a high risk sector, although there is an OECD sectoral guidance.

Art. 2.2

- The thresholds for non-EU companies are in practice much higher than for EU companies (EU: 150 mln *worldwide* turnover; third country: 150 mln *EU* turnover). This means that in practice, the EU companies which have to comply with the directive will mostly be much smaller than the third country companies. The Explanatory Memorandum p. 16 recognizes this. This is outright discriminatory. Nevertheless the Explanatory Memorandum p.3 refers soothingly to a ‘similar turnover criterion’.
- Explanatory Memorandum p.15 recognizes that the criteria are not the same. However, the extensive justification that follows is in no way convincing. The main argument is (see also recital 24), that a relatively high turnover may have an effect on the Internal Market, which in turn creates a territorial connection. The problem here is that the need to demonstrate a territorial connection forces the Directive, the explicit basis of which is the functioning of the Internal Market, to introduce a manifest discrimination of EU companies and a clear disruption of the Internal Market. Why should the threshold for ‘normal’ companies be as high as 150 mln turnover, whereas for ‘high risk’ sectors it can be lowered to just 40 mln?

Art 2.4

- The Member State competent to regulate is the Member State in which the company has its registered office. This opens the possibilities for forum shopping in case the Directive leaves open possibilities – as in fact it does – for diverging national interpretation and implementation, including sanctions.

Art 3 Definitions

Art 3.a Company

- Financial sector and insurance and pension funds also included; long detailed list of financial institutions; very large scope.

Art 3.b and 3.c

- Adverse environmental impact and human rights impact will be based on an annex of 6 pages of international rights, (often government-to-government) conventions and (often political) declarations.
- These sources do not provide material norms which are readily applicable by companies in private-to-private relations. This is not in line with the Explanatory Memorandum p.16, which refers to ‘impacts that can be clearly defined in selected international conventions’.
- A comparable annex was removed from the own initiative report of the European Parliament in the final version.
- This annex does not create sufficient legal certainty for companies, supervisors and judges alike. How large is the discretionary room for interpretation, also taking into account the ‘obligation of means’ approach in the Explanatory Memorandum?
- Thus, a key element of the Directive, the material norms which could be violated by adverse impacts, is not clearly defined.
- Moreover, Recital 25 indicates that the Annex is even not exhaustive; it includes also ‘rights that have not been specifically listed’ but ‘directly impair a legal interest protected in those conventions’.

Art 3.e

- The definitions of ‘business relationship in 3.e and ‘established business relationship’ in art. 3.f seem to be contradictory.
- Business relationship: very broad definition: a relationship with a (sub)contractor or any other legal entity with whom the company has a commercial agreement or which performs business operations related to the products or services of the company, *for or on behalf of the company*’.
- ‘For or on behalf of the company’ seems to indicate that some form of explicit understanding should exist, and thus a direct relationship. However, 3.f indicates that a relationship can also be indirect. Or does ‘for or on behalf of’ merely say that at some point the business operation is in the interest of the company which is subject to due diligence obligations

Art 3.f

- Established business relationship:
  - Direct or indirect; how can an established relationship be *indirect* when the definition of 3.e is taken into account?
  - It is very relevant to determine whether a relationship is direct or indirect: see art. 7.2/3 (prevention) and art. 8.3/4 (bringing to an end) and art. 22.2 (civil liability).
  - The terms direct/indirect are not defined in the proposal.
  - What is the meaning of ‘which is or is expected to be lasting’? What is ‘lasting’? An important one-off supply is not lasting, but should it not be subject to due diligence?
  - What is the meaning of ‘not a negligible or ancillary part of the value chain’: this leaves large room for interpretation, and provides no criteria.
- This definition, which defines a key concept in the Directive, is not clear.

Art 3.g

- Value chain: upstream and downstream, from the development of the product to its disposal; this is a very substantial extension of the supply-chain approach mostly applied until now, e.g. in the German *Lieferkettengesetz* and the French *Loi de Vigilance*.

- Recital 17, p.32: ‘throughout the life cycle of production and use and disposal of product or provision of services, at the level of own operations, subsidiaries and in value chains’. Recital 18 also gives a very wide, all-encompassing description of the value chain.
- What is a ‘group’?
- The value chain of financial institutions does not include SMEs; for other companies, SMEs are included?

Art 3.h

- Independent third party verification: it should be recognized that this implies substantial extra cost for companies. It is also linked to the CSRD.

Art 3.j

- The definition of industry initiative is ok; specific request in our lobby to include collective initiatives

Art 3.l

- Severe adverse impact: definition in broad strokes, not precise.

Art 3.n

- The definition of stakeholders is very wide: any right or interest could be affected (‘other individuals ..... whose rights or interests are or could be affected’).
- Further delimitation is required: legitimate and substantive interest, substantiated complaint. There should be a filter against frivolous claims. See e.g. art. 19: substantiated concern

Art 3.q

- See also essential remarks under Art 7.1.
- The definition of appropriate measure should be adapted. It leaves now too much room for interpretation by Member States, which may jeopardize the stated aim of the Directive, i.e. creating a better functioning Internal Market. A more unified approach in the EU should be envisaged.
- The text of Recital 15 (p.31: ‘this Directive should not require companies to guarantee, in all circumstances, that adverse impacts will never occur or that they will be stopped’; p.32 ‘the main obligations in this Directive should be ‘obligations of means’’) should be incorporated in the definition of appropriate measures. This will have an essential impact on articles 7 and 8 (prevention and bringing adverse impacts to an end) and, as a consequence, also for the extent of civil liability, which is linked to article 7 and 8 (see art 22.1.a.)

Art. 4 Due diligence

Art 4.1

- Six steps of due diligence: ok, established approach

Art 4.2

- Competition law should not hamper RBC cooperation of companies. Ok, specific request in our lobby

Art 5 Integrating due diligence into companies’ policies

- ok

Art 6 Identifying actual and potential adverse impacts

Art 6.1

- Identifying adverse impact: what are appropriate measures? See remark on definition under art 3q.

Art 6.2

- Smaller high risk companies shall only be required to identify severe adverse impacts (definition of severe in art 3.1). Ok.

Art 6.3

- Financial sector due diligence has to be provided before providing the service. Question: can this lead to substantial delay in financing? How can this potential disadvantage be addressed?

Art 6.4

- Appropriate resources of information should be made available. Consultation with relevant stakeholders . Ok, but the definition of stakeholders should be better defined (see 3.n).

Art 7 Preventing potential adverse impact

Art 7.1

- See also art. 8.1. The description of the concepts of ‘taking appropriate measures to prevent adverse impacts’ and ‘taking appropriate measures to bring adverse impacts to an end’ are not precise and seem to create unreasonable responsibilities for companies. The concepts do not explicitly incorporate a substantial distinction between the liability for own acts and the liability for the acts of others. Also, they do not specify whether an obligation of result or an obligation of means is established. However, the text provides the elements to elaborate a more precise definition.
  1. The text is explicitly based on the OECD Guidelines. The Guidelines provide an explicit distinction in liability for the own acts of the company (cause or contribute to) and acts of others in the chain (being directly linked to). When the own acts of companies are at stake, the adverse impact should be prevented or brought to an end (obligation of result), when acts of others are at stake, the company should ‘seek to’ prevent or bring to an end (obligation of means).
  2. It should be made explicit in art. 3.q (definition of appropriate measures) that ‘taking into account the specific business relationship and the company’s influence thereon’ includes taking to account whether own acts of companies or acts of others are at stake; and that own acts demand an obligation of result, whereas acts of others demand an obligation of means. This is also explicitly stated in Recital 38.
  3. Furthermore, a coherent text incorporating Recital 15 (on the reasonable limitation of what is expected from companies), art. 3.q (the definition of appropriate measures), Recital 38, art. 7 and 8 (take appropriate measures to prevent and bring to an end adverse impacts) and art. 22.1.a (civil liability based on the efforts to prevent or bring to an end adverse impacts) should be established.
- What are impacts that ‘should have been’ identified?

Art 7.2.a

- What is the definition of necessary?
- Prevention plan: ok. What are reasonable timelines? Unified EU approach desirable for functioning of the Internal Market.

Art 7.2.b

- *Seek* contractual assurances, prevention action plan, contractual cascading from a *direct* business relationship (NB: does this refer to a direct business relationship, or a direct *established* business relationship; see definitions in art. 3.e and 3.f). This is formulated as an obligation of means (seek). It should be stated more clearly under what conditions the proposal considers the obligation of means is reasonably fulfilled. See under art. 7.1.
- Contractual assurances and contractual cascading imply that de facto due diligence rules will also fully apply to SMEs.
- In practice, contractual assurances and contractual cascading are highly problematic as far as monitoring and enforcing of assurances is concerned.
- See art. 12 on Commission guidance on voluntary model contract clauses.

Art 7.2.c

- What is the definition of necessary?

Art 7.2.d

- Companies 'shall' provide targeted and proportionate support to SMEs if compliance would jeopardize its viability. This would imply substantial administrative burdens. Such cost should be borne by the authorities, not by companies.

Art 7.2.e

- What are 'other entities'? Other companies or also other entities?
- The Directive requires the company to collaborate with third 'entities' to stop adverse impact, if other action is not effective. No specification of the 'collaboration' is provided.

Art 7.3

- The company *may seek* to conclude a contract with a partner with whom it has an *indirect* relationship (<-> 7.2.b) (NB: does this refer to an indirect business relationship, or an indirect *established* business relationship; see definitions in art. 3.e and 3.f) for adverse impacts that could not otherwise be addressed. This is also formulated as an obligation of means.
- The term 'partner' is not defined; is this an (indirect) established business relationship as defined under 3.f? If not, what else?

Art 7.4

- This provision also shows that SMEs may be fully affected by this Directive. In practice, due diligence obligations will be transferred via contract clauses to all SMEs upstream and downstream. The contract clauses can be expected to be accompanied by fines. The Directive will not *directly* affect SMEs, but indirectly, via their contract partners, they will be subject to all due diligence burdens, including fines.
- Suitable industry initiatives can be used for verification.

- Contract terms with SMEs should be fair, reasonable and non-discriminatory. Who defines this? If Member States can define this, the functioning of the Internal Market may be jeopardized, as standards may vary per Member State.
- The proposal wants the cost of verification of the SME action to be borne by the company with which it has a relation. This is not reasonable. If the SME cannot pay for costs related to new legislation, it is logical that the public authorities provide for support, not contract partners. See 14.2 on financial support by Member States.

Art 7.5

- This provision is not in line with the UN GP and the OECD GL. It is substantially more prescriptive concerning the approach companies should take. On this very point the Ruggie Principles provide broad discretionary powers to companies. Forbidding to extend the existing relationship when adverse impacts cannot be prevented or mitigated can be counterproductive in solving the problem. Extension can be a carrot for change, while here only the stick remains.
- Art 7.5 also seems to be incompatible with Recital 32.

Art 8 Bringing actual adverse impacts to an end

General: Recital 38 makes an important statement. ‘It can be expected that a company is able to bring to an end actual adverse impacts in their own operations and in their subsidiaries. However, it should be clarified that, as regards established business relationships, where adverse impacts cannot be brought to an end, companies should minimize the extent of such impacts’. This statement, which explicitly makes a distinction between own acts of companies, and acts by business relationship should be explicitly incorporated in art.8.2. It is essential.

Art 8.1

- See 7.1

Art 8.3.a

- Is ‘proportionate’ sufficiently operationally defined?
- Proportionate ..... *to the contribution of the company’s conduct* to the adverse impact. Does this introduce a distinction between own acts of the company and acts of others? If so, it would help to state this explicitly.
- The requirement of proportionality should cover not only art.8.3.a, but the whole of art 8.3.

Art 8.3.b - f

- See 7.2.a - e
- See art. 12 on Commission guidance on voluntary model contract clauses.

Art 8.4

- See 7.3

Art 8.5

- See 7.4
- See 14.2

Art 8.6

- See 7.5

Art 8.7

- See 7.6

Art 9 Complaints procedure

- The complaints procedure and the definition of legitimate concerns should be determined on an EU level to guarantee the well-functioning of the Internal Market.
- Legitimate concerns could better be defined as substantiated concerns (as in art.19) or as substantive interest. In fact, an interest should be *and* legitimate *and* substantive, as is indicated in art 19.5.
- The complaints procedure should contain a protection against frivolous claims.

Art 10 Monitoring

- This provision also implies that SMEs will be substantially affected by this Directive.

Art 11 Communicating

- ‘Communicating’ may be a confusing title; ‘Communicating and reporting’ would be more appropriate.
- This provision also implies that SMEs will be substantially affected by this Directive.
- Reporting requirements should be fully compatible with the other EU reporting requirements from CSRD, SFDR and taxonomy.
- Delegated act will determine content and criteria for report.

Art 12 Model contract clauses

- Commission shall adopt guidance for voluntary model contract clauses. It is questionable whether this will provide sufficient legal certainty. But legal certainty on this point is essential, taking into account the importance of these clauses as highlighted in art. 22.2.

Art 13 Guidelines

- The Commission *may* issue guidelines to support companies or Member State authorities. This instrument is probably too weak to guarantee a well-functioning Internal Market, if too much discretionary power is left to the Member States.

Article 14 Accompanying measures

Art 14.1

- Member states may set up dedicated websites/platforms/portals.
- This provision explicitly shows that SMEs are fully affected by this Directive: ‘Special consideration shall be given to SMEs present in the value chains’.

Art 14.2

- Member States may financially support SMEs. Why are 7.4 and 8.5 then necessary?
- This provision again indicate explicitly that SMEs are affected by this Directive.

Art 14.3

- The Commission may facilitate joint stakeholder initiatives. This was a specific request in our lobby. In 14.3 the facilitation is not defined or limited. However, in 14.4, the facilitation seems to be limited to dissemination of information. Facilitation by the Commission should be more substantive.
- See also Explanatory Memorandum p.17 and recital 37.

Art 14.4

- The Directive limits the facilitation to the provision of information. That is not enough. It seems to indicate that the Commission has a very narrow approach to collective initiatives (see 14.3).
- Concrete amendments should be formulated, elaborating on the way the Commission should facilitate collective initiatives. To quote the advice of the Dutch Social and Economic Council: 'Recognition of European sector agreements and other equivalent international agreements should be done by the European Commission. The establishment of such agreements should also be supported by the European Commission. Once recognised, companies adhering to an agreement should be subject to a lighter supervisory regime and supervision focuses on the collective level of the sector agreements. The sector agreements do not fall outside the supervision and are not safe harbours. However, the lighter supervisory regime gives a clear and positive incentive to join the sector agreements. In addition to the development of the best available techniques (BATs), companies in sector agreements can jointly develop sector-specific due diligence guidance and assessment frameworks. In principle, these should be adopted by the European Commission. Companies that do not participate in sector agreements should be subject to a stricter supervisory regime and should also apply the BATs that have been developed in sector agreements and have been adopted by the European Commission.'
- Also, an amendment could be proposed elaborating the 'learning process' which should be encouraged. See art. 18.

Art 15 Combating climate change

- EU companies with >500 employees/>150 mln turnover and third country companies with >150 mln EU turnover must have a plan on to comply with the Paris Agreement and especially on the CO2 footprint.
- Here again, EU companies are in a disadvantaged position vis-à-vis third country companies. See art. 2.2.
- If climate change is a principal risk/impact, the company must include climate reduction objectives (Emission of what? Not specified).
- Fulfillment of these obligations should be taken into account in variable remuneration.

Art 16 Authorised representative

- Third country companies should designate an authorized representative in one of the Member States.
- As the Directive leaves large discretionary freedom to the Member States, the choice of where to register the authorized representative could substantially impact the level playing field.
- For the rest: ok.

Art 17 Supervisory authorities

- The large discretionary freedom of Member States in the way to set up the supervisory authorities jeopardizes the level playing field. See also the Explanatory Memorandum p.17: 'The Directive will leave it up to the Member States how to organize enforcement'.
- For the rest: ok.

Art 18 Powers of the supervisory authorities

- NB: The article provides only for enforcement powers. The element of advice and assisting in the learning process is absent.
- Equally absent is a reference to the National Contact Points NCP related to the OECD Guidelines.

Art 18.1

- Supervisory authorities should have adequate powers and resources. As the field of supervision of the authorities is vast, this is a substantial requirement. Nevertheless, the Explanatory Memorandum p.17 states that 'this Directive does not entail unnecessary costs'. The Directive plus Explanatory Memorandum should provide an honest picture of the substantial cost that will be involved if a massive supervisory task as envisaged by the Directive is made operational.

Art 18.3

- Inspections shall be conducted in compliance with the national law of the Member State: risk to level playing field.

Art 18.5

- 'Supervisory authorities shall at least have the following powers'. This article recognizes that the powers may vary from Member State to Member State.

Art 18.7

- Member States should provide for an effective remedy against decisions of the supervisory authorities. This is an element we have specifically asked for in our lobby. See art. 19.5.

Art 19 Substantiated concerns

- NB: substantiated is not an element in the definition of 3.n. However, it should be.

Art 19.5

- Duplication of 18.7, but more elaborate, and only focused on complainants. Art 18.7 and 19.5 should be brought in line with each other.

Art 20 Sanctions

General

- The title should read: 'Administrative sanctions' (see art. 18.4 and 18.5.b)

Art 20.1

- The rules on sanctions are determined on the national level; this is a serious risk for the level playing field.

Art 20.3

- Pecuniary sanctions shall be based on the company's turnover. Why should this criterion be mandatory?

Art. 21 European Network of Supervisory Authorities

Art 21.1

- The network should facilitate the coordination and alignment of practices of the supervisory authorities. It is highly questionable whether this will be sufficiently effective to safeguard a level playing field.

Art. 22 Civil liability

Art 22.1

- Civil liability is only established for companies, there is no personal liability for directors vis-à-vis external stakeholders.
- Civil liability is limited to failing to comply with articles 7 and 8 (prevention and bringing impact to an end).

Art. 22.2

- The article differentiates conditionally between liability for own acts of the company and liability for acts of indirect business relationships in the value chain.
- Companies are not liable if they have *sought* contractual assurances, have in place a prevention action plan, and apply contractual cascading, and if compliance has been verified. As the fulfilment of the condition of *seeking* has important consequences, it is essential that the obligation of means to *seek* should be very clearly defined. The model contract clauses of art. 12 are thus of great importance.
- The conditionality which is proposed in art. 22.2, which exonerates companies for acts of 'indirect partners with whom it has an established business relationship' is far too complicated and restrictive. See for an alternative the remarks under art. 7.1.

Art 23 Reporting of breaches and protection of reporting persons

- Ok

Art 24: Public support

- Companies applying for public support must certify that no sanctions have been imposed on them for a failure to comply with this directive. Without further qualification this seems to be a disproportionate measure.

Art 25 Directors' duty of care

- Seems ok.

Art 26: Setting up and overseeing due diligence

- Directors responsibility. Seems ok

Art 27 Amendment to Directive (EU) 2019/1937

Art 28 Exercise of the delegation

- The power to adopt delegated acts as referred to in art. 11 is conferred on the Commission

Art 29 Review

- A 7 year review term is far too long for such an impactful legislation. This is especially so since the Regulatory Scrutiny Board has twice given a clearly negative opinion and has not been consulted for the third version (See lengthy but not necessarily convincing reasoning in Explanatory Memorandum p.20 – 23).
- The review period should therefore be no longer than 2 years.

Art 30 Transposition

Art 31 Entry into force

- The Directive should provide for a reasonable transition period of *at least* 3 years.

*****

Van: 5.1.2.e [redacted]@vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: woensdag 23 maart 2022 17:25
Aan: 5.1.2.e [redacted]
CC: 5.1.2.e [redacted]
Onderwerp: RE: Artt. 22 en 25 CSDD-voorstel

Dat is natuurlijk prima!

Groet, 5.1.2.e [redacted]

Van: 5.1.2.e [redacted]@minezk.nl>
Verzonden: woensdag 23 maart 2022 17:02
Aan: 5.1.2.e [redacted]@vnoncw-mkb.nl>
CC: 5.1.2.e [redacted]@minezk.nl>
Onderwerp: RE: Artt. 22 en 25 CSDD-voorstel

Externe mail. Klik alleen op links of bijlagen als je weet dat de inhoud veilig is.

Bij J&V maken ze zich wel zorgen over civiele aansprakelijkheid. Als EZK hebben we ons hierachter geschaard. Er is een compromis in de maak. Komen er denk ik wel uit.

Van: 5.1.2.e [redacted]@vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: woensdag 23 maart 2022 16:51
Aan: 5.1.2.e [redacted]@minezk.nl>
Onderwerp: Artt. 22 en 25 CSDD-voorstel

Hallo 5.1.2.e [redacted]

In antwoord op je vraag over artikel 22 en 15 van het CSDD-voorstel van de EC:

We hebben BHOS en EZK 5.1.2.e [redacted] ons artikelsgewijze commentaar gestuurd – zie bijgaand.

Paar opmerkingen bij artikel 22. Met artikel 25 hebben we geen moeite.

Groet, 5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted]

VNO-NCW - MKB-Nederland
Confederation of Netherlands' Industry and Employers VNO-NCW
Royal Dutch Association of Small and Mediumsized Enterprises MKB Nederland

email: 5.1.2.e [redacted]@vnoncw-mkb.nl
tel.: +31 (0)70 - 5.1.2.e [redacted]
mobiel: +31 (0)6 5.1.2.e [redacted]
website: www.vno-ncw.nl - www.mkb.nl

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag
Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Twitter: [@vnoncw](#) - [@mkbnl](#) – linkedIn: [VNO-NCW](#) - [MKB](#)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e [redacted]@vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: maandag 28 maart 2022 14:11
Aan: 5.1.2.e [redacted]
CC: 5.1.2.e [redacted]
Onderwerp: RE: Bespreking CSDD-voorstel
Bijlagen: Comments and solutions proposal CSDD Directive.docx

Bijgaand nog, overzicht van onze comments, maar belangrijker ook onze mogelijke solutions bij het CSDD-voorstel. Denk goed in lijn met opstelling EZK.

Groet, 5.1.2.e [redacted]

Van: 5.1.2.e [redacted]
Verzonden: maandag 28 maart 2022 14:01
Aan: 5.1.2.e [redacted]@minezk.nl>; 5.1.2.e [redacted]@minezk.nl>
CC: 5.1.2.e [redacted]@vnoncw-mkb.nl>
Onderwerp: Bespreking CSDD-voorstel

Hallo 5.1.2.e [redacted] en 5.1.2.e [redacted]

Zoals net met 5.1.2.e [redacted] besproken, zouden mijn collega 5.1.2.e [redacted] en ik graag met jullie spreken over het CSDD-voorstel van de EC aanstaande woensdag van 9:00 uur tot 10:00 uur. Dit zal via MS Teams zijn.

Als dit past, stuur ik jullie een invite.

Dank en groet,

5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted]

VNO-NCW - MKB-Nederland
Confederation of Netherlands' Industry and Employers VNO-NCW
Royal Dutch Association of Small and Mediumsized Enterprises MKB Nederland

email: 5.1.2.e [redacted]@vnoncw-mkb.nl
tel.: +31 (0)70 - 5.1.2.e [redacted]
mobiel: +31 (0)6 5.1.2.e [redacted]
website: www.vno-ncw.nl - www.mkb.nl

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag
Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Twitter: [@vnoncw](https://twitter.com/vnoncw) - [@mkbnl](https://twitter.com/mkbnl) - LinkedIn: [VNO-NCW](https://www.linkedin.com/company/vno-ncw) - [MKB](https://www.linkedin.com/company/mkb-nederland)

Twijfel over vaccineren?
Laat je informeren

VNO NCW MKB

Comments on the proposal for a Directive on Corporate Sustainability Due Diligence and amending Directive EU 2019/1937 (Com(2022) 71 final; 2022/0051 (COD))
220327

Summary

I. Basic approach of business

- Problems related to ESG occurring in supply chains need to be addressed. Building on the experience with the UN Guiding Principles and the OECD MNE Guidelines, an additional substantial step forward in the field of due diligence should be taken.
- New rules on due diligence should be established at least on EU level, for two reasons:
  - they will be more likely to have real impact due to the size of the EU
  - they will secure a level playing field. A patchwork of 27 national legislations is unworkable.
- EU rules should thus comply with three essential demands:
  - they must ‘work’, i.e. bring about the desired effect
  - they must be ‘workable’, i.e. administrative burdens and costs should be manageable
  - they should bring a level playing field on the Internal Market, among EU companies as well as between EU companies and third country companies.

II. Six main points of concern related to the CSDDD, and possible solutions

1. The CSDDD does not provide legal certainty; the material norms companies have to comply with are numerous, unclear and/or unfit for application by companies.

- The CSDDD annex contains 6 pages of generally formulated human rights and international agreements, often government-to-government, which are often unfit for application by companies.
- The absence of applicable material norms is an essential concern, as legal certainty for companies, supervisory authorities and judges depends on it. See art. 3.b and 3.c.

Possible solutions

- The German Lieferkettengesetz has a much more limited list of international agreements and contains additional text on how to implement them.
- Readily applicable norms for private parties in these fields often do not exist yet. Therefore, the balance in the CSDDD should shift from a heavy accent on surveillance and enforcement to promoting a smart mix of measures, including room for learning experiences and collective initiatives.
- The definition of ‘appropriate measures’ (art 3.q) should provide better guidance to companies, supervisors and judges. Key sentences of Recital 15 (p.31: ‘this Directive should not require companies to guarantee, in all circumstances, that adverse impacts will never occur or that they will be stopped’; p.32 ‘the main obligations in this Directive should be ‘obligations of means’) should be incorporated in the definition.
- Many terms are unclear and need further clarification: necessary, not negligible, ancillary, etc.
- Companies should be given more discretionary room, and judges should review not integrally, but marginally.

2. *The provisions on liability are too vague, too broad, and not in line with the OECD Guidelines*

- The OECD Guidelines contain a clear distinction between on the one hand ‘cause and contribute to’ (which see to the own actions of companies and require that the adverse impact is avoided or stopped) and on the other hand ‘directly being linked to’ (which sees to the actions of others in the chain and requires that the company ‘seeks to prevent’ the adverse impact). There is thus a sharp dividing line between liability and responsibility. This is not the case in the CSDD.
- In the CSDDD, the definitions of ‘business relationship’ and ‘established business relationship’ are new, unclear, seemingly contradictory and operationally difficult to apply. The definitions of ‘direct’ and ‘indirect’ relationship are equally unclear. See articles 3.e and 3.f.
- Equally the essential concepts of ‘preventing adverse impacts’ and ‘bringing adverse impacts to an end’ are not precise and unreasonably broad. See articles 7 and 8.
- As a consequence of these flaws, the required causal relationship between a company’s actions and the adverse impact, which is necessary to establish liability, is missing. However, companies, supervisors and judges should know on what exactly the liability is founded, as liability is combined in the CSDDD with high fines.

Possible solutions

- The provisions should be fundamentally reviewed, clarified and brought into line with the definitions and distinctions in the OECD Guidelines. The distinction between own acts and acts of others, as recognized in Recital 38, should be part of the main text of the CSDDD.
- A coherent text incorporating Recital 15 (on the reasonable limitation of what is expected from companies), art. 3.q (the definition of appropriate measures), art. 7 and 8 (take appropriate measures to prevent and bring to an end adverse impacts) and art. 22.1.a (civil liability based on the efforts to prevent or bring to an end adverse impacts) should be drafted. It is essential to clarify what is expected from companies, especially also SMEs.

3. *The CSDDD does not create a level playing field*

- The level playing field within the Internal Market and the proper functioning of the Internal Market, which is the professed legal basis of the Directive, is seriously put into question in the CSDDD:
  - 1) many provisions leave large discretionary room for implementation to the member states (e.g. art. 1.2 and 1.3; art 9 complaints procedure; art 13, 17 and 21 on supervisory authorities; art 14 on support and stakeholder initiatives; art 20 on sanctions)
  - 2) Member States are explicitly given the freedom to maintain or adopt legislation which could go further than the Directive.
- As the CSDDD introduces very substantial new obligations, far-reaching EU wide harmonization should be required. Implementation of the Non-Financial Reporting Directive has shown that diverging implementation can lead to substantial problems.
- The CSDDD will not only bring no level playing field among EU companies on the Internal Market, but also not between EU companies and third country companies, as the thresholds for the CSDDD to be applicable are substantially different and manifestly discriminatory (respectively 150/40 mln total turnover and 150/40 mln

turnover on the EU market). Thus a third country company has to be much bigger before it falls under the CSDDD than an EU company.

Possible solutions

- It should be reconsidered whether the CSDDD should not have the legal form of a Regulation. If not, the room for divergence should be substantially reduced.
- The thresholds for EU companies and third country companies should be the same.

4. *The wide scope of the CSDDD, and the divergence from the OECD Guidelines, leads to unreasonable administrative burdens for all companies, including SMEs*

- Firstly, the proposed Directive applies to the whole value chain, upstream as well as downstream. This is an enormous extension compared to the existing practice with the OECD Guidelines and e.g. the German Lieferkettengesetz and provides very substantial additional burdens for business. It also leads to practical challenges, as the upstream part is defined, but the downstream part is open ended. See art. 1.1 and 3.g.
- Secondly, the Commission claims that the CSDDD is only applicable to 1% of companies in the EU. This is misleading. It is also diverging from the system of the OECD Guidelines.
- The CSDDD will only apply to bigger companies as far as the administrative supervision, fines and liability are concerned. But the fact that the CSDDD obliges to do due diligence in the whole value chain and encourages the use of contractual cascading will have as result that the very large administrative burdens of due diligence, including the possibility of civil law claims in case of noncompliance with contracts, will befall on all companies, large and small. De facto the Directive fully applies to all SMEs in the value chain. See a.o. art. 7.2.b, 7.4,
- Contractual assurance and contractual cascading are proven to be highly problematic in practice, especially concerning monitoring and enforcement.
- The point of departure of the OECD Guidelines is different from the CSDDD. Its main trigger is not size but risk. All multinationally operating companies, also SMEs, are expected to respect the Guidelines. Adverse impact of own actions should be terminated, adverse impacts of others should be prevented as far as reasonable. The responsibilities of SMEs are limited by a range of provisions concerning proportionality and prioritization. The reliance on contractual cascading is limited. Overall, The Guidelines establish a better balance between responsibilities of bigger companies and those of SMEs.
- Thirdly, stakeholders should be duly consulted, but the definition of stakeholder in the CSDDD is far too wide.

Proposed solutions

- Limit the scope of the CSDDD, at least until a few years' experience has been built up, to the upstream part of the value chain. Extension could then be considered in a review.
- The provisions to shield SMEs from disproportionate requirements should be extended and provide certainty and operational guidance for SMEs, supervisors and judges.
- The overreliance of contractual cascading should be reduced.
- Big companies should not simply be obliged to assist smaller companies in due diligence and bear the cost of it.

- A reasonable delimitation of stakeholders is needed. Stakeholders should have a legitimate and substantive interest, and complaints should be substantiated. See art 3.n and 19.
- The focus should shift from surveillance and enforcement to facilitating and making room for learning experiences.

5. *The provisions on collective initiatives are rudimentary; the role of learning experience is not given sufficient weight*

- The concept of collective action is not elaborated in the CSDDD. Art 14 merely mentions that the Commission may devise new measures, including facilitation of joint stakeholder initiatives.
- The dimension of the learning process is not given sufficient weight, while enforcement and sanctions provisions are extensively detailed. This is unbalanced and leads to an over-legalisation. Due diligence is an ongoing process, where mistakes should be discovered and remedied without the immediate threat of sanctions. It should be considered positive when problems are identified, this is the beginning of a solution. Mandatory due diligence is not a panacea, it should be part of a smart mix of measures. Risk avoidance should give way to engagement. Disconnecting is not the solution. See also comments of art. 7.5 and art. 8.6.

Proposed solutions

- The concepts and roles of collective action and joint stakeholder initiatives should be elaborated further in the CSDDD. A harmonised approach between Member States should be the goal.
- The CSDDD should contain a better balance between enforcement and supervision on the one hand, and facilitating learning experiences on the other.

6. *The review period of 7 years is far too long*

- The CSDDD contains massive new obligations for all companies active in international value chains. It will also entail vast costs.
- Notwithstanding the potentially huge implications, and the fact that the Regulatory Scrutiny Board has twice given a negative opinion on the CSDDD, the Commission decided to move forward with the initiative without submitting it a third time to the RSB. See Explanatory Memorandum p.20.
- A review period of 7 years is far too long for such a complicated and impactful legislation on which the RSB did not express its opinion. See art. 29.

Proposed solution

- The review period should be shortened to no longer than two years

These are the main six concerns related to the CSDDD. Other specific and substantial points of concern are mentioned in the next section on specific comments per article.

Van: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl>
Verzonden: donderdag 7 april 2022 15:06
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: BNC-fiche

Hallo 5.1.2.e en 5.1.2.e

Vandaag verscheen het BNC-fiche over het voorstel voor een CSDDD.

Wij zijn tevreden, vrijwel al onze punten zien we terug komen.

Bij deze mijn hartelijke dank voor jullie inbreng hier bij!

Groet, 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

VNO-NCW - MKB-Nederland

Confederation of Netherlands' Industry and Employers VNO-NCW

Royal Dutch Association of Small and Mediumsized Enterprises MKB Nederland

email: 5.1.2.e @vnoncw-mkb.nl

tel.: +31 (0)70 - 5.1.2.e

mobiel: +31 (0)6 5.1.2.e

website: www.vno-ncw.nl - www.mkb.nl

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag

Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Twitter: [@vnoncw](https://twitter.com/vnoncw) - [@mkbnl](https://twitter.com/mkbnl) - linkedIn: [VNO-NCW](https://www.linkedin.com/company/vno-ncw) - [MKB](https://www.linkedin.com/company/mkb-nederland)

